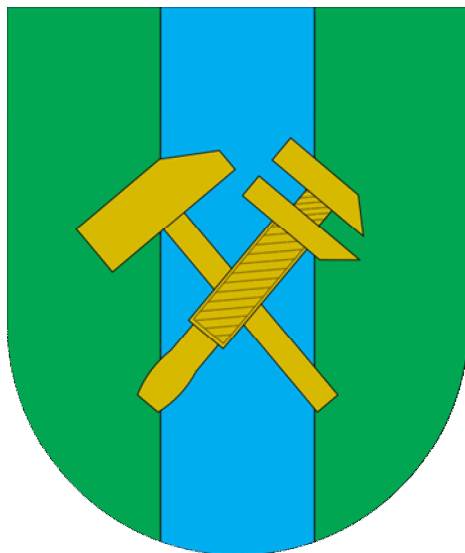

THE MINISTRY OF REGIONAL DEVELOPMENT,
CONSTRUCTION, HOUSING
AND COMMUNAL SERVICES

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

2018–2024 роки

СНОВСЬК

Перелік скорочень

ОТГ – об'єднана територіальна громада

SWOT-аналіз – аналіз сильних, слабких сторін, а також сприятливих можливостей і загроз

ДФРР – Державний фонд регіонального розвитку

ПЗР – план заходів із реалізації

ВВП – валовий внутрішній продукт

ЄС – Європейський Союз

ГО – громадська організація

ЗМІ – засоби масової інформації

АЕС – атомна електростанція

STEMP-освіта (S – science, T – technology – E-engineering – M-mathematics) – низка чи послідовність курсів або програм навчання, яка готує учнів до успішного працевлаштування, до освіти після школи або для того й іншого, вимагає різних і більш технічно складних навичок, зокрема із застосуванням математичних знань і наукових понять.

СОК – сільськогосподарський обслуговуючий кооператив

ЦНАП – Центр надання адміністративних послуг

ФОП – фізична особа-підприємця

ФАП – фельдшерсько-акушерський пункт

ЗОШ – загальноосвітня середня школа

ДНЗ – дошкільний навчальний заклад

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

СТОВ – сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю

ПОП – приватне орендне підприємство

МПО – місцева пожежна охорона

АПК – агропромисловий комплекс

ДП – державне підприємство

ПП – приватне підприємство

УМГ – управління магістральних газопроводів

ПВТП – приватне виробничо-торгівельне підприємство

ПРАТ – приватне акціонерне товариство

МТД – міжнародна технічна допомога

ЖКГ – житлово-комунальне господарство

ТВП – тверді побутові відходи

ЗМІСТ

	Перелік скорочень	2
	Зміст	3
	Вітальне слово міського голови	4
I	Вступ: необхідність створення Стратегії, методологія, учасники	5
II	Аналіз розвитку громади:	11
	1. Соціально-економічний аналіз – основні висновки	11
	2. Результати соціологічного дослідження – основні висновки	19
	3. SWOT-аналіз – висновки	21
	4. SWOT-матриця Сновської громади.	24
	5. Порівняльні переваги, виклики та ризики	27
	6. Сценарії розвитку Сновської громади	28
III	Стратегічне бачення, цілі розвитку та завдання	34
	1. Стратегічне бачення	34
	2. Цілі розвитку – стратегічні та операційні. Завдання	35
	3. Узгодження між стратегією розвитку та іншими стратегічними документами	49
IV	План заходів із реалізації Стратегії	57
	1. Часові рамки та засоби реалізації	57
	2. Територія впливу проектів Плану заходів із реалізації Стратегії	57
	3. Індикатори продуктів та результатів реалізації Стратегії	61
	4. Орієнтовний фінансовий план	64
	5. Джерела реалізації завдань	67
	6. Припущення, ризики, рекомендації	69
V	Система впровадження, моніторингу та реалізації Стратегії, актуалізації його змісту	72
VI	Каталог технічних завдань та проектів місцевого розвитку на 2018–2020 рр.	76

Дорогі земляки!

Сновська об'єднана територіальна громада утворена 27 вересня 2016 року у відповідності до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»

Процес об'єднання супроводжувався різноманітними труднощами, які частково вдалося подолати. Тому всі разом ми повинні спільними зусиллями визначити головні напрямки розвитку інфраструктури громади, проведення системної роботи з поліпшення місцевого бізнес-клімату і розширення інвестиційних можливостей, адже в цьому є головне призначення Стратегії. Ми повинні не просто жити, вирішуючи поточні проблеми, але й мати чіткий план розвитку і рухатися за ним. Тільки таким чином ми дамо шанс Сновській громаді знайти себе на економічній, культурній карті країни.

Стратегія розвитку Сновської міської ради на період до 2024 року (далі – Стратегія) розроблена за ініціативою міської ради та за сприяння проекту U-Lead з Європою. Вона спирається на результати аналітичного дослідження соціально-економічного розвитку громади (грудень 2017 р. – січень 2018 р.), результати роботи робочої групи (була утворена розпорядженням міського голови). Крім того, вона враховує пропозиції представників зацікавлених сторін.

Стратегічний план є одним із інструментів залучення ресурсів для розвитку. Наявність такого плану – одна з ключових умов надання громаді грантів, позик та залучення інвестицій.

Головна мета Стратегічного плану – формування нового бачення сталого місцевого розвитку громади за нових умов, докорінні позитивні зміни якості життя мешканців Сновської громади шляхом комплексної зміни системи управління, підвищення конкурентоспроможності економіки, інвестиційної привабливості, ефективного використання ресурсів, узгодження інтересів влади, громади та бізнесу, створення максимальної кількості робочих місць – за рахунок реалізації переваг конкурентоспроможності громади у порівнянні з іншими громадами.

Стратегія визначає цілі та пріоритети розвитку Сновської міської ради на період до 2024 року, завдання, проекти, спрямовані на структурні зміни в економіці та соціальній сфері, покрокове розв'язання наявних проблем.

Розробка Стратегії стала інструментом налагодження партнерства між представниками бізнесу, міською радою та її виконавчим комітетом, організацій громадянського суспільства. Розробники прагнули, аби документ став надбанням усіх зацікавлених сторін та отримав суспільну підтримку.

Формуючи та створюючи головний стратегічний документ розвитку нашої території, ми намагались залучити якомога ширше коло жителів громади до співпраці, обговорення, дискусії, до живого діалогу задля написання максимально реального та якісного соціально-економічного плану розвитку нашої об'єднаної громади. Люди різних професій, віку, політичних поглядів, віросповідання пропонували своє бачення спрямування зусиль влади та приймали виважені рішення щодо пріоритетів та векторів розвитку населених пунктів, у яких вони проживають. Щиро вдячний усім небайдужим мешканцям громади, хто активно долучився до створення та написання стратегічного плану розвитку нашої громади, реального далекоглядного планомірного шляху розвитку нашого спільного дому.

На моє глибоке переконання, спільно плануючи, нам разом під силу реалізувати усе задумане, що стане новим поштовхом та віхою у розвитку інфраструктури та покращенню якості життя жителів Сновської об'єднаної територіальної громади.

Успіхів нам та віри у свої сили!

***Сновський міський голова
Олександр Медведьов***

I. ВСТУП: НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ СТРАТЕГІЇ, МЕТОДОЛОГІЯ, УЧАСНИКИ

Стратегія Сновської громади – прогнозний та програмний документ її соціально-економічного розвитку. В основі методики створення – вимоги законодавства України, насамперед, Закону України «Про державну регіональну політику», а також враховані положення низки підзаконних нормативно-правових актів: «Порядок розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів» (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 931), «Методичні рекомендації щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30 березня 2016 року № 75.

Відповідно до зазначених документів термін реалізації Стратегії Сновської громади – сім років. Здійснюється вона двома етапами шляхом розробки та виконання плану заходів із реалізації (ПЗР) на три (перший) та чотири (другий) роки. Стратегія Сновської громади за своїм змістом узгоджена зі Стратегією сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 р. (схвалена розпорядження голови облдержадміністрації від 14 травня 2015 р. № 216 та затверджена сесією обласної ради 28 травня 2015 р.), зокрема – з планом заходів її реалізації у 2018–2020 рр. Причому перший ПЗР Стратегії Сновської громади зорієнтований на другий ПЗР Стратегії Чернігівської області. Згідно чинного законодавства під час підготовки нової регіональної стратегії органи державної влади мають враховувати пропозиції органів місцевого самоврядування. Отже, зміст стратегії Сновської громади – це одночасно наші пропозиції до розробки нової державної та обласної стратегії розвитку. Вочевидь, що після їхнього ухвалення Стратегія Сновської громади може зазначити змін у частині реалізації завдань та проектних ідей (але не стратегічних та операційних цілей). А головне – положення нових державного та обласного документів безпосередньо вплинуть на підготовку та реалізації другого ПЗР Стратегії Сновської громади.

Для створення Стратегії Сновської громади використовувався інтегрований підхід, який передбачає поєднання секторальної (галузевої), територіальної (просторової) та управлінської складових. Враховувалися також екологічна складова (з огляду на її нинішнє благополуччя та існуючі загрози) та гендерний підхід (зокрема – щодо бюджетування).

Стратегія Сновської громади визначає стратегічне бачення її розвитку, стратегічні та операційні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, завдання для її сталого економічного і соціального розвитку. Вона ґрунтується на результатах SWOT-аналізу, проведеного робочою групою, та враховує залежності, виявлені під час складання SWOT-матриці.

Структура Стратегії Сновської громади поєднує вимоги до державної та обласної стратегій з вимогами до середньострокових планів (програм) соціально-економічного розвитку (останні складаються на 3 – 5 років). Відповідно вона складається з шести основних частини: вступу, аналітики, стратегічного бачення цілей розвитку, основних завдань, моніторингу (включно з індикаторами) та механізму внесення змін. Розглядаються фінансові джерела реалізації завдань Стратегії. Крім того, зроблено аналіз ступеня узгодженості Стратегії Сновської громади з відповідним обласним документом, а також іншими довгостроковими, середньостроковими та короткостроковими прогностичними та програмними документами.

Розробка Стратегії здійснювалася з дотриманням таких принципів:

- об'єктивності – використовувалися (за можливістю) дані органів державної статистики, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади та реальні індикатори (показників), яких реально досягти та які можливо оцінити;
- обґрунтованість та доцільність – документ розроблявся на основі чітко визначених цілей розвитку та економічно обґрунтованих завдань та проектів, що сприяють їх досягненню із використанням світового досвіду у сфері програмування економічного і соціального розвитку;
- відкритості та прозорості – громадськості та підприємцям було забезпечено безперешкодний доступ до засідань робочої групи, вони залучалися до розробки цілей та завдань Стратегії, інформувалися про досягнуті результати для планування власної діяльності;
- недискримінації та рівного доступу – під час розробки Стратегії дотримувалися права та враховувалися інтереси різних суб'єктів об'єднаної територіальної громади, в тому числі – господарювання всіх форм власності;
- ефективності – визначення та забезпечення функціонування механізму досягнення цілей, виконання завдань, реалізації проектних ідей у встановлені терміни;
- історичної спадкоємності – враховувалися та використовувалися позитивні надбання попереднього розвитку громад;
- етнокультурного розвитку – відродження етнічної самосвідомості та збереження духовної і матеріальної культури етнокультурних груп, що проживають на теренах громади, сприяння їх розвитку;
- сталого розвитку – забезпечення розвитку громади для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь.

Під час підготовки Стратегії Сновської ОТГ було застосована партисипативна модель стратегічного планування, що означало:

- залучення до роботи над стратегічним документом широкого представництва місцевого середовища (представників різних установ, громадських організацій, місцевих лідерів);

- діяльність із перспективи сталого розвитку – аналітичні дослідження та рішення, які ухвалювалися під час розробки Стратегії, охоплювали три сфери: економічну, соціальну й екологічну; це означає, що враховувалися умови, пов'язані з кожною з зазначених сфер (але не у кожному випадку вони мають бути однаково важливими);
- підготовку звіту про стан громади, який базується на аналізі поточної ситуації (аналіз фінансових даних, демографічних, про ринок праці та економіку, екологічних аспектів, стану інфраструктури);
- проведення соціального аналізу, який охоплював аналіз поточної ситуації та проведення соціологічного досліджень мешканців громади (про якість життя та публічних послуг у громаді);
- перевірку напрацьованих рішень під час громадських консультацій;
- тісну співпрацю під час роботи над документом між зацікавленими сторонами (громадянами та інституціями), працівниками органу місцевого самоврядування та радником Чернігівського відокремленого підрозділу Центру розвитку місцевого самоврядування програми U-Lead з Європою.

Бачення розвитку громади, напрацьоване у зазначений спосіб, спирається на цінності, які висловлюються та шануються мешканцями громади. Воно відображає їхні прагнення та містить в узагальненому варіанті основні напрями (сфери) майбутнього розвитку ОТГ. В свою чергу вони також не є випадковими, адже виявлені з усього комплексу проблем, порушених під час засідань робочої групи, зацікавлених сторін (SWOT-аналіз), наступних консультацій. Відповідно всі завдання, представлені в Плані – це результат поєднання членів робочої групи та збору ідей мешканців громади.

Таким чином Стратегія дає відповіді на ключові питання, що стоять перед громадою: збереження її середовища, підвищення ступеня комфортності, формування безпечного простору для життя та ведення бізнесу, стимулювання громадянської та підприємницької активності, розвиток власних продуктивних сил, відновлення інфраструктури, розширення пропозиції робочих місць. Це перший семирічний план розвитку Сновської громади. Отже, вона переходить від короткострокового планування розвитку до середньо- та довгострокового, що цілком відповідає як її інтересам, так і засадам державної регіональної політики.

В процесі розробки Стратегії взяли участь члени стратегічної робочої групи Сновської ОТГ (на різних етапах в цілому):

№	ПІБ учасника робочої групи	Посада
	<i>Голова робочої групи:</i>	
1.	Медведьов Олександр Олександрович	Міський голова
	<i>Заступник голови робочої</i>	

№	ПІБ учасника робочої групи	Посада
	<i>групи:</i>	
2.	Самойлова Наталія Володимирівна	Секретар Сновської міської ради
	<i>Секретар робочої групи:</i>	
3.	Кравець Руслан Вікторович	керуючий справами (секретар) виконавчого комітету
	<i>Члени робочої групи:</i>	
4.	Орда Іван Григорович	перший заступник міського голови
5.	Силенок Сергій Вадимович	заступник міського голови
6.	Карпенко Володимир Миколайович	заступник голови районної державної адміністрації (за згодою)
7.	Гориченко Олеся Олександрівна	керівник апарату районної державної адміністрації (за згодою)
8.	Виблова Світлана Анатоліївна	начальник відділу бухгалтерського обліку та звітності – головний бухгалтер Сновської міської ради
9.	Гукун Ганна Мар'янівна	начальник відділу економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради
10.	Уманський Владислав Володимирович	начальник юридичного відділу Сновської міської ради
11.	Савченко Ліна Георгіївна	начальник фінансового управління Сновської міської ради
12.	Булденко Тетяна Андріївна	начальник управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради
13.	Добненко Наталія Михайлівна	начальник відділу культури і туризму Сновської міської ради
14.	Близнюк Наталія Юріївна	начальник відділу економічного розвитку та житлово-комунального господарства районної державної адміністрації (за згодою)
15.	Мундурс Ірина Миколаївна	заступник начальника відділу економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради
16.	Куліш Наталія Олександрівна	начальник загального відділу Сновської міської ради
17.	Шило Михайло Іванович	завідувач сектору містобудування та архітектури районної державної адміністрації (за згодою)
18.	Комісаренко Ірина Валеріївна	завідувач сектору надання адміністративних послуг районної державної адміністрації (за згодою)
19.	Гладченко Вікторія Михайлівна	головний спеціаліст відділу житлово-комунального господарства та транспорту Сновської міської ради
20.	Мартиненко Лариса Вікторівна	голова громадської ради при районній державній адміністрації
21.	Куценко Микола Вікторович	головний лікар Сновської ЦРЛ
22.	Шарпан Олена Іванівна	головний лікар Комунальної установи «Сновський районний центр первинної медико -

№	ПІБ учасника робочої групи	Посада
		санітарної допомоги»
23.	Тютюнник Павло Олександрович	депутат міської ради
24.	Смоляк Володимир Миколайович	депутат міської ради
25.	Добродій Борис Олександрович	виконуючий обов'язки старости с. Великий Щимель
26.	Деркач Марія Федорівна	виконуюча обов'язки старости сіл Петрівка, Журавок
27.	Сірий Анатолій Олександрович	виконуючий обов'язки старости сіл Нові Боровичі, Загребельна Слобода;
28.	Мартиненко Тамара Миколаївна	виконуюча обов'язки старости сіл Тур'я, Мишине, Лука, Селище, Ількуча;
29.	Недвиги Олена Миколаївна	виконуюча обов'язки старости с. Кучинівка
30.	Ларченко Андрій Михайлович	виконуюча обов'язки старости с. Займище
31.	Швець Ірина Іванівна	виконуюча обов'язки старости сіл Сновське, Снькова Рудня, Михайлівка

Склад робочої групи з розробки Стратегії Сновської ОТГ було затверджено розпорядженням міського голови від 16 жовтня 2017 року №149а «Про створення Робочої групи з розробки Стратегії розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади до 2024 року».

Крім того, до роботи зі Стратегією залучалися представники зацікавлених сторін, а саме:

№	ПІБ представника	Посада
1	Смоляк Наталія Олегівна	заступник начальника відділу організаційно-кадрової та інформаційної роботи Сновської міської ради
2	Батюк Олена Михайлівна	провідний спеціаліст відділу організаційно-кадрової та інформаційної роботи Сновської міської ради
3	Уманський Владислав Володимирович	начальник юридичного відділу Сновської міської ради
4	Гребенюк Лілія Миколаївна	заступник начальника фінансового управління Сновської міської ради
5	Комісаренко Леонід Костянтинович	начальник відділу планування доходів та аналізу виконання бюджету фінансового управління Сновської міської ради
6	Ткаченко Катерина Миколаївна	Головний спеціаліст бюджетного відділу фінансового управління Сновської міської ради
7	Булденко Тетяна Андріївна	начальник управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради
8	Весела Марія Михайлівна	Заступник директора навчально-виховної роботи

		Сновської гімназії Сновської міської ради
9	Зуб Іван Іванович	член громадської ради при райдержадміністрації
10	Виблов Сергій Анатолійович	депутат міської ради
11	Матвієнко В'ячеслав Іванович	депутат міської ради
12	Скідан Світлана Сергіївна	депутат міської ради
13	Москаленко Валентина Василівна	Директор Сновського історичного музею
14	Шило Тетяна Михайлівна	провідний спеціаліст відділу житлово- комунального господарства та транспорту Сновської міської ради
15	Малютін Олексій	громадський активіст
16	Препіяло Олександр Миколайович	громадський активіст
17	Ващенко Олександр	Громадський активіст

II. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ

1. Соціально-економічний аналіз – основні висновки

КОРОТКА ХАРАКТЕРИСТИКА ГРОМАДИ

Сновська громада – важливий транспортний вузол на півночі України – тут розташована проміжна залізнична станція другого класу Конотопської дирекції південно-західної залізниці на лінії Бахмач – Гомель (Білорусь).

Громада була створена в 2016 р. – перші вибори відбулися 18 грудня, 1 січня 2017 р. Сновська ОТГ перейшла на прямі міжбюджетні відносини. До складу Сновської міської ради увійшло 58 населених пунктів, що нині об'єднані в 24 старостинські округи з адміністративним центром у м. Сновськ,

а саме: Великощимельський, Гірський, Гуто-Студенецький, Єлинський, Жовідський, Займищанський, Зарічанський, Ключівський, Кучинівський, Низьківський, Новобобровицький, Новомлинський, Петрівський, Рогізківський, Смяцький, Сновський, Софіївський, Староборовицький, Староруднянський, Суничненський, Тихоновичський, Тур'янський, Хотуницький, Чепелівський.

Відстань до Чернігова – 72 км, до Києва – 210 км.

Площа громади – 1282,93 км кв., з них 422,1 кв. км. – ліси (32,9%), 690,7 кв. км. – сільгоспугіддя (53,8%), у т. ч. 407,6 кв. км. орних земель.

Населення громади – 23952.

Загальна довжина річок в районі становить 243 км. в тому числі Снов (найбільша притока Десни) – 65,5 км. На теренах громади 65 водоймищ, площа дзеркала води яких складає 295,6 га.

Є корисні копалини місцевого значення – торф, пісок, глина.

На теренах громади виділено 27 заповідних територій, дві з них – республіканського значення.

Сновська ОТГ – перша і поки що єдина в Чернігівській області, що об'єднала в своїх межах весь район. Вона була й, вірніше за все, залишатиметься найбільшою за площею територіальною громадою Чернігівщини. Це громада з малою густиною населення (майже вдвічі менше, ніж у середньому по області), переважно з малородючими, але дуже красивими та екологічно чистими землями.

Порівняння громади, району, області

Адмін.-тер. одиниця	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі області	Населення, чоловік	Населення у % до загального області
Сновська ОТГ	1282,93	4%	23220	2,3%
Чернігівська область	31900,00	-	1000056	-

Історична довідка

Територія нинішньої Сновської громади – історична частина Чернігово-Сіверщини від князівської доби. Залишки городищ знаходили біля сіл Старі Боровичі, Тихоновичі, Хрінівка, Гірск. Та їх розвиток був перерваний – до козацької доби.

Адміністративний центр ОТГ, місто Сновськ, виник як хутір Коржівка у другій половині XIX ст. Найімовірніше, назва йшла від слова корж – тобто відруб, хутір – тут утворилося робітниче поселення під час будівництва Лібаво-Роменської залізниці. Первісно населений пункт належав до Великощимельської волості

Городнянського повіту Чернігівської губернії. В 1873 р. почала працювати залізнична станція Сновськ та локомотивне депо. Вони справили вирішальний вплив, адже потребували значного числа кваліфікованих інженерних працівників та робітників. Серед перших домінували поляки, вимушені переїхати

сюди через тиск царського уряду. Залізничні робітники – це євреї, українці, білоруси, росіяни. Вище середнього чисельність людей праці, що вимагала гарної освіти, сприяла створенню в Сновську атмосферу своєрідного інтелектуального осередку. Саме місто було досить чітко розділено залізницею на єврейську частину (половина населення) та україно-білорусько-російську. Однак залізниця та депо міцно поєднувало обидві частини – спільні робітничі дружини не допускали погромів, наприкінці 1917 р. Сновська рада робітничих та солдатських депутатів відмовилася допомагати червоногвардійським загонам в їх боротьбі проти Української Центральної ради. Червоний командир Микола Щорс (син машиніста локомотива), найімовірніше, був вбитий своїми через підозри в «українському націоналізмі».

У 1923 р. Сновськ стає центром району, 1935 р. перейменовано на місто Щорс (стару назву повернуто у 2016 р.). За часів II світової війни

нацисти утворили тут єврейське гетто, трагедія якого стала основою сюжету для книги (згодом – фільму) Анатолія Рибаківа «Тяжелый песок» (автор у дитинстві вісім років жив у Сновську). Сновськ – батьківщина «Моцарта диригування» – диригента Натана Григоровича Рахліна.

Географічне розташування, опис суміжних територій

Сновська громада розташована на самому півночі України та межує з Брянською областю Російської федерації – Клімівський район (40,3 км). Спільного кордону з Білоруссю нема, однак він розташований поруч (Городнянський район), а специфіка транспортного сполучення (пряма залізнична гілка) зробила білоруський напрямок значно більш зручним для подорожі, ніж російський (звідси традиційний вплив Гомеля в Сновську).

На сході – Корюківська, то Холминська ОТГ (Корюківський район), на заході – Городнянська ОТГ (Городнянський район), на півдні – Менський район.

З північного сходу на південний захід (наскрізь) територію громади перетинає річка Снов. Це ключова водна артерія громади.

Демографічна ситуація та ринок праці

Сновській громаді притаманні тривалі негативні демографічні процеси. Смертність перевищує народжуваність в два рази. Причому населення сіл зменшується швидше, ніж міста. До цього додається трудова міграція мешканців працездатного віку, адже середній рівень доходів у громаді менше середньостатистичного по області.

Також типовою є структура населення: 54,8 % – жінки, 45,2 % – чоловіки. Якщо в молодшому віці серед населення переважають чоловіки, то вже у віці 18 – 39 років – жінки. Зрештою у віці 60+ їх стає вдвічі більше, ніж чоловіків. Це вкрай негативні тенденції для громади, що відображають (в тому числі) й ризикований та нездоровий спосіб життя багатьох чоловіків. В результаті скорочується чисельність мешканців найбільш працездатного віку та зменшуються можливості громади для розвитку.

У віковій структурі переважають люди, старші за 50 років – 39,8 %, діти становлять 17,9 %, молодь – 22,7 %, середнє покоління (36–50 років) – 19,6 %. Тобто, чисельність населення у працездатному віці – трохи більше половини.

При цьому протягом 2017 року на ринку праці спостерігається скорочення офіційно зареєстрованого рівня безробіття. Адже йдеться не про локальне явище, а загальнодержавне. До того ж частково воно пояснюється відсотком робочої сили за кордоном.

На ринку праці домінують професії, пов'язані з сільським господарством, переробкою сільськогосподарської продукції, деревообробкою, залізницею. Більшість мешканців громади опікується виключно власним господарством (самозайнятість).

Інформація про громад-сусідів

Основні громади-сусіди (конкуренти) Сновської ОТГ станом на початок 2018 року є:

№	Показники	Менська	Городнянська	Корюківська
1	Територія, кв. км	836,44	768,94	606,952
2	Населення, чол.	26239	19105	17657
3	Порівняння у % до Сновської	65,2%/109,5%	59,9%/79,8%	47,3%/73,7%

Тобто навколо Сновської громади – подібні за площею та населенням сусіди. Щоправда, Сновська ОТГ більше всіх за площею, але поступається Менській за населенням. У випадках Городнянської та Корюківської громад чисельність населення відрізняється всього на чверть. У сусідів подібні, а то й кращі умови господарювання (особливо – в Менській громаді). Це означає, що варто готуватися до доволі жорсткої конкуренції, водночас пропонувати іншим громадам галузі, де зусилля можуть бути поєднані на засадах міжмуніципального співробітництва.

ЗАГАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ГРОМАДИ

Аграрний сектор

Землі, що переважають на теренах Сновської громади, це пісок та суглинки. Вони більше прилаштовані для різноманітних технічних культур, що відображається у спеціалізації сільського господарства. На Сновщині розвивається зернова галузь та її інфраструктура (зберігання, обробка та ін.), вирощується соняшник, соя, озимий та ярий ріпак. В цілому, рослинництво переважає, але є успішні приклади тваринництва. Ним займаються ПСП «Яна Плюс», СВК «Райдуга», ПСП ім. Ватутіна. Особливе місце серед приватних сільськогосподарських підприємств займає птахопідприємство ТОВ «МК Добробут», що знаходиться у Сновську та має гарну технічну базу.

Всього в АПК громади працює 30 сільськогосподарських підприємств, в т.ч. 11 фермерських господарств, 5,3 тис. домогосподарств населення.

Промисловість

Найбільшими промисловими підприємствами, що діють на теренах громади, є ПАТ «Щорський завод продтоварів», ТОВ «Техсервіс», Новоборовицьке МПД ДП «Укрспирт», ТОВ «Меблева фабрика», ТОВ «Астра».

В цілому, промисловість громади поступається у своєму розвитку сільському господарству. Час, коли вона пов'язувалася, насамперед, із залізницею, минув. Значення залізничного вузла (станція Сновськ, локомотивне депо, дистанція колії) явно зменшилося, хоча й продовжує відігравати важливу роль в житті громади.

Промисловість громади представлена підприємствами, зорієнтованими на переробку сільськогосподарської продукції та деревини. Серед перших

виділяється ПАТ «Щорський завод продтоварів» – деякі його вироби (пряники та соки) стали брендовими та поширюються за межами області.

Зміни відбуваються в деревообробці. Надалі працює ТОВ «Щорська меблева фабрика», але тепер вона тяжіє до виробництва з дерева як такого. Одночасно збільшується кількість нових приватних підприємств, які займаються лісозаготівлями, переробкою деревини в широкому асортименті, зокрема пропонують відносно новий виріб – зруби.

На теренах громади діє ДП «Корюківський лісгосп» ДП «Городнянський лісгосп».

Частково в виробництві задіяні потужності колись великого підприємства ВАТ «Щорський електромеханічний завод» (ТОВ «Техсервіс»).

Товари, виготовлені на підприємствах Сновщини, експортуються в Естонію, Молдову, Німеччину, Румунію, Латвію. Ліс – у Туреччину, Польщу, Білорусь, Узбекистан, Туркменістан, Йорданію та Сінгапур.

Сфера послуг

На теренах громади працюють ПАТ «Укртелеком», а також всі наявні в Україні оператори мобільного зв'язку. На півночі громади, ближче до кордону з Росією. Сигнал проблемний – його перебивають російські мережі.

Сновська поштова дільниця відноситься до Корюківського центру поштового зв'язку «Укрпошти». На території району знаходиться 19 відділень поштового зв'язку, із них 17 сільських, 1 міське та 1 пересувне. Тобто, мережа значно менше кількості населених пунктів громади. Крім того, поштовий зв'язок здійснюють відділення «Нової пошти», «Ин Тайм».

В адміністративному центрі є швидкісний Інтернет – оптоволокну. Однак в жодному іншому населеному пункті його немає, відповідно швидкість Інтернету та сама його наявність залежить від потужності сигналу мобільних операторів, а часом – від погодних умов.

В Сновську доволі розвинута мережа внутрішньої торгівлі. Найбільшою торгуючою структурою є Сновське міське споживче товариство. Вагоме місце займають «АТБ-маркет», маркет «Седам».

Сновську притаманно різноманіття хорошої якості закладів громадського харчування: ресторани «Візит», кафе «Айсберг», «Вітамінка», «Левада», «Старий замок», «Айбари», «Едельвейс», «Арзу», «Лав'єр».

В м. Сновськ на досить непоганому рівні банківське обслуговування – тут діють філії найбільших в Україні банків: «Ощадбанк», Райффайзен банк «Аваль», «Приватбанк», «Експрес банк», відділення страхових компаній «Оранта», «Гарантія». В селах лише подекуди є касові термінали.

Комунальні послуги

На теренах громади одночасно діє два комунальних підприємства, які надають послуги населенню за територіальною ознакою (головним чином, це обслуговування водогонів). Тобто значна частина території ОТГ комунальними послугами або не охоплена, або в дуже незначній мірі, їхні обсяги – мізерні. В м. Сновськ працює ПрАТ «Комунальник», однак обсяг послуг, що надаються ним також є незначним. Частину водогонів міста

обслуговує Щорська дільниця виробничого підрозділу Конотопського БМЕУ.

В м. Сновськ немає повної схеми водогонів, що ускладнює їх обслуговування. Між тим середній термін експлуатації мережі становить тридцять років. Її зношеність призводить до частих поривів. Водогони в селах ще проблемніші – переважна їх більшість не облікована, існує як факт, плата за користування не береться або є символічною.

Вивезенням твердих та рідких побутових відходів займається ПрАТ «Комунальник». Між тим, полігон твердих побутових відходів у Сновську аварійний. Розпочата кілька років тому назад його реконструкція, так і не була завершена, а наявні споруди руйнуються. Фактично в кожному населеному пункті – стихійні сміттєзвалища. Централізована система збирання, сортування, утилізації ТПВ в громаді діє лише частково.

Благоустрій

Найбільшим є питання вуличного освітлення – в Сновську воно застаріло, а по селах – почали будували з 2016 року.

Не менш дратівливим є впорядкування громадських місць, де можна відпочити. Нині на теренах громади немає жодної сучасної зони відпочинку – ні паркової, ні біля водойм, а колись гордість Сновська, гідропарк, поступово втрачає ознаки впорядкованості.

Дороги та транспорт

На території громади розташовані 113,8 км доріг державної власності та 46,3 км комунальної власності. Найбільша – територіальна дорога Т2512, що підтримується в задовільному стані. Гірше зі сполученням між селами – тут майже всі дороги потребують ремонту.

В м. Сновську хороше транспортне сполучення з Черніговом та Києвом – одна та три години часу в дорозі відповідно (здійснюється приватними підприємцями). Це найінтенсивніші напрями сполучення. Також існують транспортні маршрути, що зв'язують Сновськ як райцентр та центри колишніх сільських рад. Разом із тим регулярне транспортне сполучення між сільськими населеними пунктами самої громади скоріше випадкове, що дуже ускладнює внутрішні пересування її мешканців та в цілому – інтеграцію громади.

Окреме питання – Сновськ фактично позбувся приміщення власної автостанції, тож його мешканці вимушені чекати транспорт на вулиці чи на пероні, а не в обладнаному залі.

Цивільний захист населення

На території міста Сновськ Сновської громади розташований підрозділ пожежної охорони МНС України. Але вплив на нього органу місцевого самоврядування обмежений, а час надання допомоги в селах зavelикий. Тому існує необхідність створення власної місцевої пожежної охорони (МПО).

Гуманітарна та соціальна сфери

Нова громада прийняла на себе всі проблеми, що були притаманні Сновську, зокрема, в соціальній та гуманітарній сферах. За рахунок бюджету громади утримується така мережа бюджетних закладів:

Школи	Дитячі садки	Заклади позашкільної освіти	Заклади культури	Бібліотеки	Заклади фізичної культури	Амбулаторії, поліклініки, ФАПи	Лікарні
15	3	2	31	24	2	33	1

Зазначена мережа була збудована з розрахунку на іншу, значно меншу чисельність населення. Тепер вона є великим тягарем, який не можна залишати як є. Переважно всі її складові (заклади освіти, медичні, культури, фізкультури) виконують свої функції на попередніх ресурсах, що призводить до погіршення якості та перевитрат бюджетних коштів.

Освіта

На території громади функціонують 10 дошкільних навчальних закладів, у т.ч. 7 в складі навчально-виховних комплексів. Крім того, в окремих школах є підгрупи дошкільнят.

Загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ) – 15, із них: I-III ступенів – 8; II – III ст. (гімназія) – 1; I-II ступенів – 5, в т.ч. 1 школа – інтернат; I ступеня – 1. Опорних шкіл поки що немає. Через значні розміри громади та малу щільність населення обсяги підвозу дітей великий.

Функціонують позашкільні навчальні заклади: Центр дитячо-юнацької творчості, станція юних техніків, дитячо-юнацька спортивна школа (ДЮСШ). Остання – частинка стихійного бренду Сновська.

Медичне обслуговування населення

Медичну допомогу мешканцям громади надає комунальний заклад «Сновський районний центр ПМСД» з підрозділами та Сновська центральна лікарня. Забезпеченість лікарями становить 4,2 на 10 тисяч населення, середніми медпрацівниками – 23,5. Не укомплектованими залишаються посади в сільських лікарських амбулаторіях (с. Рогізки, с. Тихоновичі, с. Нові Боровичі, с. Петрівка) лікарями загальної практики – сімейної медицини. В Сновській центральній лікарні гостро не вистачає лікарів.

Культура і туризм

На території громади – добре розвинута мережа бібліотек та сільських будинків культури і клубів, які є центрами аматорського мистецтва та центрами тяжіння для місцевого населення: 28 клубних установ, 24 бібліотеки. До різноманітних аматорських формувань залучено 1578 учасників, з них 978 – діти та молодь. Переважна кількість приміщень закладів культури взимку не опалюється, що створює некомфортні умови та звужує можливості соціальної комунікації.

Своєрідною візитівкою громади є Сновська дитяча музична школа ім. Натана Рахліна.

Нове явище в Сновську – театр танцю та моди «Fashion Zone» Євгенії Гордюк.

Ще одне оригінальне явище – Сновський історичний музей, де добре збережений будинок залізничника історичної давнини.

Для частини потенційних туристів інтерес може становити комплекс «Лісоград» в с. Єліне.

На жаль, громада втратила цікавий знімальний майданчик (щорський Голлівуд), створений для зйомок фільму «Тяжелый песок» та низки інших.

Великі атракційні можливості для розвитку промислового туризму має Сновське локомотивне депо – пам'ятка промислової архітектури кінця XIX ст., що посилюється ймовірністю збереження у Сновську рештою рухомого складу історичних локомотивів України. Однак ця можливість поки що залишається незадіяною.

Із зазначеним напрямом сполучається будинок клубу залізничників – цей шедевр дерев'яного зодчества вимагає порятунку.

Майже не розвинутий літній відпочинок мешканців, що процвітав понад тридцять років тому. Сучасних можливостей для відпочинку (попри дуже хороші об'єктивні умови) немає. Зі старих оздоровчих комплексів зберігся дитячий табір «Дружба», що перебуває в незадовільному стані.

Бракує Сновську нових туристичних маршрутів (існує три), обмаль інформаційної продукції (кількість та асортимент).

Фізична культура і спорт

В громаді дві спортивні школи, які до систематичних занять залучають 405 дітей (19,2 % від загальної кількості школярів). Пріоритетні види спорту: легка атлетика, вільна боротьба, футбол.

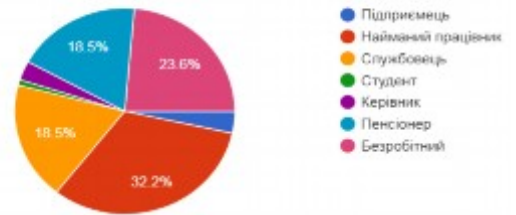
Проводяться кущові змагання для сільських спортсменів, чемпіонати району з футболу, міні-футболу, волейболу, легкої атлетики, вільної боротьби та інших видів спорту. Таким чином, розвивається масовий спорт.

Проблемою є низький рівень забезпечення матеріально-технічної бази. ДЮСШ «Колос» зовсім не має своєї бази, тому заняття проводяться, головним, на базі загальноосвітніх закладів та районного будинку культури.

2. Результати соціологічного дослідження – основні висновки

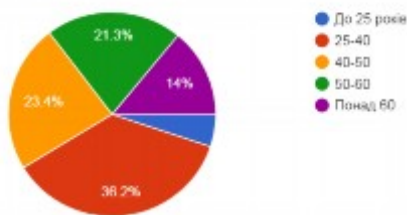
У грудні 2017 р. – січні 2018 р. в Сновській громаді за допомогою google-форми було проведено опитування її мешканців на предмет визначення основних проблем, які, на Вашу думку, існують в громаді та перспектив розвитку громади на майбутнє. Всього заповнили анкету 237 респондентів. Більшість – паперові форми (переважно мешканці старостинських округів), які потім були занесені до Інтернету. Менша частина (переважно мешканці міста Сновськ) самостійно заповнювали он-лайн форму. Взяли участь представники всіх основних соціальних груп, причому вдалося досягнути відносної пропорційності (крім службовців – їх явно більше, ніж в дійсності). Вікова структура представлена гірше – відносно незначна чисельність молодих людей до 21 року та замала – пенсіонерів. 75% – домовласники. Тобто заповнювали анкету представники більш економічно активної частини населення громади, причому 61,3% – жінки. Наведені результати є нерепрезентативними, але вони відображають загальні тенденції громадської думки в громаді.

Рід занять
233 responses

У Сновській громаді серйозні проблеми зі сприйняттям себе як комфортного місця проживання. Таким її вважають лише біля 30% опитаних, а 34,6% тут просто змушені жити, 28,2% не бачать тут перспектив для розвитку. Але найбільш тривожний інший показник – лише 8,4% респондентів хотіли, аби тут жили їхні діти.

Вік
235 responses

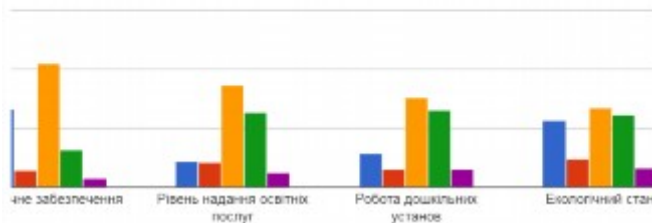
Головним чинником незадоволення є погані умови для працевлаштування – так відповіли 79,7% респондентів. На другому місці за негативом – дороги (56,1% незадоволених), на третьому – умови ведення бізнесу (50,2%), четвертому – комунальні послуги (44,9%), поруч – стан тротуарів.

Власне, є лише одна сфера (із запропонованих), де позитивні оцінки трохи перевищили негативні. Це освіта – 37,7% добрих відгуків, 21% – нейтральних та 42,1% – посередніх (приблизно однаково як для шкільних, так і дошкільних установ). Тобто навіть найкращий напрямок, на думку опитаних, також обтяжений численними проблемами, насамперед – якості освіти. Переважно посередньо мешканці Сновської громади оцінили рівень задоволення культурних потреб – 51,3% (негативно – 26%), медичного забезпечення 46,8% (негативно – 36%), інфраструктуру відпочину на дозвілля – 42,9% (негативно – 38,8%), майже так само – стан безпеки мешканців, що особливо тривожно. В оцінці екологічного середовища спостерігається хоча б відносний паритет: 35,7% опитаних вважає його проблемним, 34,4% – хорошим, 29,9% – посереднім.

Насправді, в порівнянні з іншими громадами, реальний стан справ на Сновщині не є таким похмурим. Особливо це виразно, коли йдеться про екологію. Насправді, Сновська громада – одна з найблагополучніших в цьому сенсі в Україні. Але громадська думка є іншою. Тобто переважають песимістичні суспільні настрої, які й зафіксували дані соціологічного дослідження. 61% не вірять у реалізацію зазначених в анкеті завдань. Зрештою, такі переконання негативно впливають на розвиток громади. Отже, надзвичайно важливими є дії, спрямовані на їхню зміну («м`які» проекти).

Серед чинників, що найбільше заважають розвитку громади, найчастіше називалося безробіття (63%), поширення злочинності, алкоголізму, наркоманії (37%), недостатня громадська ініціативність та активність мешканців (35%), відсутність зовнішніх інвестицій (30%), погана якість доріг (25%). Показово, що чинники, пов'язані з професійними компетентностями, оцінені вкрай низько, що явно не відповідає їхній вазі.

Як би ви оцінили рівень нинішнього стану окремих показників стану громади

Найголовнішим завданням громади респонденти вважають зменшення рівня безробіття. Серед пріоритетних – покращення водопостачання та водовідведення, ремонт вулиць та доріг, благоустрій населених пунктів, їхнє освітлення, підтримка розвитку промислових підприємств. А от туризм отримав доволі низький рейтинг (невідповідний йому).

Втім, в цілому, респонденти Сновської громади доволі точно визначили основні ресурси громади. Це:

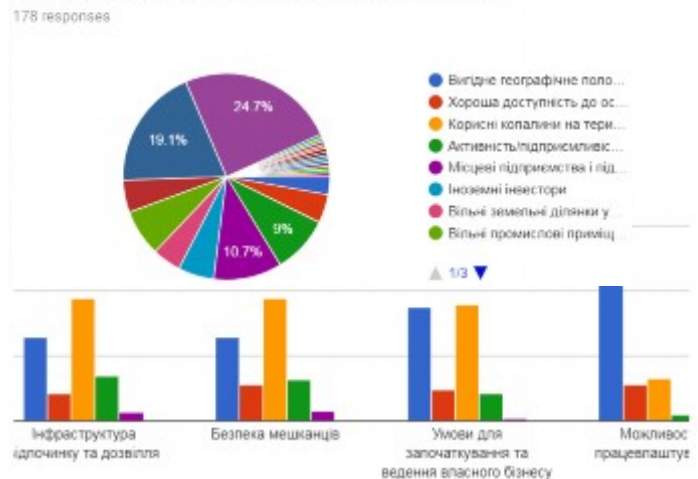
- прогресивна та дієва місцева влада – 24,7%;
- приваблива природа – 19,1%
- місцеві підприємства та підприємці – 10,7%;
- активність мешканців громади – 9%;
- вільні промислові приміщення – 7,3%.

Туризм знову був недооцінений – 5,1%.

В цілому, варто звернути увагу на таке:

- громада має докласти зусиль на зміну пануючих суспільних настроїв;
- найбільш дієвий спосіб для цього – показове збільшення робочих місць (проекти з економічним ефектом);

Яким є, на Вашу думку, основний ресурс громади для подальшого розвитку (лише одна відповідь)

- серед першочергових мають бути також заходи, спрямовані на підвищення комфорту проживання;
- гуманітарна сфера потребує реорганізації – вона не задовольняє потреби мешканців громади;
- громада недооцінює власний потенціал у сфері туризму та рекреації, не бачить шляхи його розвитку; отже, тут має бути застосований лідерський підхід.

3. SWOT-аналіз – висновки

Результати SWOT-аналізу Сновської ОТГ отримані за допомогою двох сполучених способів. Перше – це дані попереднього аналізу, проведеного в рамках діяльності Чернігівського відокремленого підрозділу Центру розвитку місцевого самоврядування. Вони мали переважно дослідницький характер. Друге джерело – це семінар із членами робочої групи та представниками зацікавлених сторін безпосередньо під час розробки Стратегії. Тоді фокус-групам було запропоновано здійснити галузевий SWOT-аналіз за такими напрямками: адміністрація громади, інфраструктура та просторове планування, економіка, природне середовище та туризм. Отримані результати були узагальнені та представлені робочій групі у вигляді зведеного SWOT-аналізу. Чисельність факторів коливалась від дев'яти («загрози») до двадцяти одного («слабкі сторони»). Робоча група висловила свою думку щодо факторів, які мають більший або менший вплив, таким чином відбулося їхнє рейтингування. Після обговорення фактори, що зайняли найнижчі місця, були видалені з таблиці SWOT-аналізу як несуттєві. Таким чином, їхня чисельність скоротилася.

В цілому процес підготовки SWOT-аналізу проходив у кілька етапів за участю представників неурядових організацій, комунальних інституцій, а також мешканців, які представляють різні соціальні групи (підприємці, фермери, пенсіонери).

Таблиця № 1. SWOT-аналіз

Сильні сторони	Слабкі сторони
– Екологічне благополуччя – чисті вода та повітря, 40% території громади – ліси, є заказники, чиста та швидка річка Снов, багато малих річок та озер – Сновська громада – найбільша за територією ОТГ в Чернігівській області – 1283 км кв. та одна з найбільших за населенням – 19, 6 тис. – Сновськ – значна вантажно-пасажирська залізнична станція, що зв'язує Україну з Білоруссю – Є вільні земельні ділянки, придатні для сільгоспвиробництва – Зручне та швидке автомобільне сполучення з Києвом (210 км) та Черніговом (72 км)	– В сільській місцевості майже немає діючих промислових підприємств, домінує безробіття та самозайнятість – Стійка перевага смертності над народжуваністю, загрозливий відсоток населення непрацездатного віку – Дуже витратна мережа закладів гуманітарної та соціальної сфер – Жоден населений пункт громади не має нового генплану та зонінгу – Поганий стан більшості доріг між селами та брак транспортного обслуговування – Брак кваліфікованих галузевих

– Місцеве залізничне депо – пам'ятка промислової архітектури, має значний атракційний потенціал – Є кілька працюючих промислових переробних підприємств (ПрАТ «Щорський завод продтоварів», ТОВ «Щорська меблева фабрика», Новоборовицьке МПД ДП «Укрспирт», ТОВ «Техсервіс») – Наявність вищого професійного училища лісового господарства – Є митниця, на теренах громади розташований прикордонний загін – Розвинута сфера сервісу у м. Сновськ – Працюють відомі спеціалізовані навчальні заклади – дитяча музична школа ім. Н.Рахліна, дитячо-юнацька спортивна школа – Наявна мережа територіальних підрозділів центральних органів влади – Хороше банківське обслуговування	- фахівців та робітничих професій – Ґрунти переважно малородючі (пісок, суглинок) – Незавершений проект сміттєзвалища у Сновську, по селах – стихійні, очисні споруди потребують реконструкції – Брак досвіду роботи з міжнародними інвесторами та донорами – Низький рівень громадянської активності – В сільських населених пунктах немає Інтернету або він поганої якості – Замулення річок, забруднення водойм сільгоспвиробниками – Водопостачання у Сновську застаріло – Бракує умов для організації дозвілля – Відсутні готелі та бази відпочинку, а формально існуючі – занедбані
Можливості	Загрози
– Гарантовані державою можливості використання коштів державної інфраструктурної субвенції – Поширення практики розподілу бюджетних коштів, що спрямовуються на місцевий розвиток, на конкурсних засадах – Ухвалення державою низки рішень, насамперед, щодо управління землею за межами населених пунктів – Стале зростання попиту на сільськогосподарську продукцію, зокрема на органічні продукти харчування – Можливість безмитного постачання сільськогосподарських товарів на ринок ЄС – Державна підтримка реформам у соціальній та гуманітарній сферах – Увага міжнародних донорів реформи місцевого самоврядування та ОТГ – Поширення серед мешканців значних міст захоплення зеленим туризмом, сплавом, мисливством – Наявність значних сум «екологічних коштів» в обласному бюджеті – Доступність сучасних технологій сортування та утилізації сміття – Розвиток електронного врядування – Підтримка низки відомих в Україні народних депутатів	– Неочікувані управлінські рішення держави щодо змісту та методів запровадження реформ – Крупні міські центри (Чернігів, Київ) та Польща забирають кращі кадри – Зростання в Україні та світі цін на енергоносії – Неконтрольована вирубка лісів та поширення хвороб дерев – Діючий на теренах громади лісгосп не завжди враховує інтереси розвитку території – Прискорення запровадження норм Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів...» – Вплив загальноукраїнської політики на роботу депутатів міської ради – Помітний вплив російської пропаганди на частину мешканців громади – за умови браку стійкого сигналу українського телебачення в прикордонних сільських населених пунктах – Протяжний кордон із державою-агресором – Росією

4. SWOT-матриця Сновської громади.

5. Порівняльні переваги, виклики та ризики

Порівняльні переваги

(визначені в результаті аналізу сильних сторін і можливостей)

- Безумовною перевагою Сновської громади є наявність великих масивів лісів, річки Снов та екологічне благополуччя, що посилюється найбільшою кількістю зовнішніх можливостей. Причому йдеться не лише про зелений туризм, спорт чи сплави по річці, але й інші його складові, в тому числі – інтерес до історичної техніки (паровози) та промислової архітектури позаминулого століття. Тобто є комплексне поєднання, сприятливе для розвитку різноманітних форм малого бізнесу, чим може скористатися громада.
- Значні розміри Сновської громади є додатковим заохочувальним чинником для потенційних інвесторів – їм необхідний простір для реалізації своїх проєктів. До того ж, ОТГ, фактично, централізувала розпорошені раніше на базовому рівні ресурси, що створило більш сприятливі можливості для бізнесу.
- Подальше розгортання євроінтеграційних процесів здатне інтенсифікувати поки що мало задіяне україно-білоруське транскордонне співробітництво. Хоча громада не має прямого виходу на білоруський кордон, але її територією йде пряма залізнична гілка до другого за величиною та значенням міста Білорусі – Гомеля. Така можливість стимулюватиме малий бізнес, зокрема, сферу сервісу. Ця складова посилюватиметься хорошим транспортним сполученням із Києвом та Черніговом.

Виклики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і можливостей)

- Поганий стан більшості доріг між селами громади та в самих населених пунктах може бути частково виправлений за рахунок коштів державної інфраструктурної субвенції на соціально-економічний розвиток, проєктів ДФРР.
- Вплив малородючості переважної більшості ґрунтів на теренах громади на її економіку може бути зменшено за рахунок сталого зростання попиту на сільгосппродукти (особливі, органічні), відкриття ринків ЄС, часткового перепрофілювання на інші види господарської діяльності та виробництва.
- Багаторічна проблема з незавершеною реконструкцією полігону твердих побутових відходів у м. Сновськ може бути розв'язана за допомогою сполучення низки зовнішніх чинників: наявності та доступності сучасних технологій утилізації сміття, «екологічним коштом», державній субвенції на соціально-економічний розвиток, ДФРР, державній інфраструктурній субвенції. Так само – із водопостачанням та водовідведенням.

- Наявний стан ресурсного забезпечення закладів гуманітарної та соціальної сфер (освіти, охорони здоров'я, культури) може бути змінено завдяки реформам у державній політиці в зазначених сферах, використання бюджетних коштів (державного та обласного бюджетів) на конкурсних засадах, залученню міжнародної технічної допомоги, посиленій увазі народних депутатів України.

Ризики

(визначені в результаті аналізу слабких сторін і загроз)

- Неочікувані рішення держави разом із прискоренням запровадження нових вимог щодо безпеки та якості харчових продуктів та зростаючим тиском значних міст та Польщі, трудові ресурси здатні посилити деградацію сіл;
- Затримка з передачею доріг між населеними пунктами до управління громадою разом із нехтуванням держлісгоспом інтересами території, де проводиться господарська діяльність, та пересуваннями броньованої техніки вздовж російсько-українського кордону надалі шкодитиме якості доріг.
- Потяг до популізму в політичній діяльності, зростання світових цін на енергоносії та можливе подальше перекидання державою утримання закладів гуманітарної та соціальної сфер на громаду здатні суттєво збільшити відповідні бюджетні видатки та унеможливити видатки розвитку.

6. Сценарії розвитку Сновської громади

Сновська громада перейшла на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом з 1 січня 2017 р. Отже, фактично саме ця дата є точкою відліку її існування як соціально-економічної цілості, а не лише з точки зору правової чи адміністративної (і то – частково). Водночас, на відміні від інших ОТГ Чернігівської області, це громада. Утворена на базі цілого району. Тому ситуація зі статистичним обліком тут принципово інша, вона дозволяє доволі предметно зважувати внутрішні фактори. Водночас ключовий серед них, організація управління, є новим. Це означає, що до формування сценаріїв розвитку варто повернутися після виконання першого Плану заходів із реалізації Стратегії.

Основними сценаріями розвитку є інерційний (песимістичний) та модернізаційний (реалістичний).

Інерційний сценарій розвитку

Інерційний сценарій базується на припущеннях, що баланс внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на громаду як суспільне та соціально-економічне явище залишається незмінним, система змінюється за попереднім алгоритмом, тобто за інерцією. В цілому, суспільно-економічний стан країни та регіону є або нейтральним, або таким, що не сприяє розвитку громади.

Базові припущення інерційного сценарію (національний рівень):

- на сході України триває латентний військовий конфлікт, що відволікає значні ресурси, але широкомасштабних військових дій немає;
- російські війська й надалі перебувають в прикордонних областях Росії та Білорусі, тобто на кордоні з Сновською громадою, часом влаштовують маневри біля кордону, але далі демонстрації сили справа не йде;
- Російське мовлення, спрямоване на прикордонні території України зростає, українська держава виявляється неспроможною дати належні відповіді – технічної, організаційної, змістовної в результаті проросійські настрої зростають;
- триває міжнародний тиск на державу України від її союзників, що стимулює запровадження її нових регуляторних актів, які спрямовані на зменшення рівня корупції та покращення умови ведення бізнесу; втім відбувається це все вкрай повільно;
- у зв'язку з проведенням в 2019 р. президентських виборів темпи реформ в Україні згортаються; деяке виключення становить реформа місцевого самоврядування через те, що вже набрала значну швидкість та продемонструвала кращі результати, але й вона рухається переважно за інерцією під власним тиском;
- Україна отримує лише частину із запланованої допомоги Європейського Союзу через постійні зриви у виконанні власних зобов'язань щодо реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС;
- зовнішньоторгівельне сальдо України залишається від'ємним на тлі постійних проблем із отриманням чергового траншу кредиту від МВФ та інших міжнародних донорів;
- через непрозорість більшості процедур привабливість України для інвесторів із розвинутих країн залишається доволі низькою, водночас зростає інтерес третіх країн, що активно розвиваються та виявляються більш адаптованими до українських умов;
- ВВП України повільно зростає (біля 2% на рік), переважно за рахунок сфери сервісу (торгівлі), промисловість та сільське господарство надалі стагнують, а інфляція балансує на межі;
- Українська держава виявляється неспроможною здійснити монетизацію пільг та субсидій, що призводить до збагачення одних та збідніння інших громадян України та росту утриманських настроїв, отже негативно впливає на соціальну та економічну активність населення;
- в цілому в країні зберігається динамічний баланс серед різних політичних сил та суспільних настроїв, який створює доволі неспокійне суспільне тло, але без значних потрясінь.

Базові припущення інерційного сценарію – місцевий рівень:

- формуватиметься ідентичність громади, але головним критерієм само ідентифікації надалі залишатиметься населений пункт проживання мешканця громади;
- впізнаваність громади за межами області принципово не відрізнятиметься від попереднього рівня Сновського району та міста Сновськ;
- наявна структура економіки не зазнає принципових змін, нові інвестори з'являтимуться повільно, їхні капіталовкладення не зможуть змінити загальної тенденції;
- держава виявляється не здатною дати раду боротьбі з хворобами лісів та замуленістю річок;
- держава виконуватиме свої зобов'язання щодо надання державної інфраструктурної субвенції для Сновської громади, але її обсяги постійно зменшуватимуться;
- більшість коштів державного бюджету, що спрямовуються на розвиток, надалі розподілятимуться не через ДФРР, а в «ручному режимі» – через субвенцію на соціально-економічний розвиток, громада зможе отримати незначну частину цього фінансування. Це дозволить реалізувати кілька інфраструктурних проектів, але досягнення матимуть дуже локальний характер, жодної значної проблеми не буде розв'язано;
- через брак кваліфікованих галузевих фахівців громада не зможе залучити крупні проекти міжнародної технічної допомоги, обмежившись малими та, частково, середніми, що будуть переважно «м'якими»;
- наявна структура комунальних організацій соціальної та гуманітарної сфер в цілому зберігатиметься, що призводитиме до нераціонального використання бюджетних коштів;
- рівень громадянської активності в обумовлених законодавством формах залишатиметься на низькому рівні, вона не зможе суттєво впливати на ухвалення управлінських рішень та розвиток громади;
- рівень підприємницької активності не зміниться, надходження від такого роду діяльності незначно зростуть, але й надалі місцеві підприємці масово уникатимуть сплати податків.

Результат інерційного сценарію:

- ✓ демографічна ситуація залишатиметься критичною – триватиме старіння населення, його помітне скорочення в селах та менше – в місті, значна частина працездатних мешканців поїде на заробітки за межі громади;
- ✓ промисловість Сновської громади триматиметься на досягнутому рівні, але відчутної модернізації не відбуватиметься, відповідно обсяги та асортимент товарів що виробляються зазнають незначних змін, ріст середньої зарплати по громаді буде середньостатистичним;
- ✓ на сільських територіях дедалі впевненіше господарюватимуть агрохолдинги, які забезпечать обробку всієї орної землі та модернізацію

виробництва, при цьому рівень працевлаштування місцевого населення залишатиметься малим;

- ✓ поширяться хвороби лісів та замуленість річок, рекреаційні можливості Сновської громади гіршатимуть;
- ✓ дрібні товаровиробники сільськогосподарської продукції не зможуть вчасно забезпечити дотримання вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» від 23.12.1997 р. № 771; крім того, вони не зможуть створити жодного нового сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу; все це разом негативно вплине на обсяги їхньої продукції та рівень доходів дрібних домогосподарств;
- ✓ більшість населення громади надалі розраховуватиме більше на соціальні виплати (зокрема, субсидії), ніж шукатиме собі роботу, причому інтерес до перекваліфікації залишатиметься низьким;
- ✓ через незначні транспортні потоки Сновська громада не зможе скористатися перевагою свого прикордонного положення.

Модернізаційний сценарій розвитку

Модернізаційний сценарій розвитку базується на припущеннях, формування дуже сприятливих зовнішніх (міжнародних, національних) та внутрішніх (в громаді) факторів впливу. Тобто громада максимально скористається можливостями стрімкого розвитку країни.

Базові припущення модернізаційного сценарію (національний та регіональний рівень):

- державі Україна вдасться подолати системну корупцію та її обсяги суттєво зменшаться на оперативному рівні, що призведе до суттєвого зростання доходів державного бюджету та коштів, якими оперує держава для підтримки регіонального розвитку;
- економіка України демонструватиме стійке зростання, що перевищуватиме 5% на рік, а інфляція не виходитиме за межі 10%;
- курс гривні залишатиметься в межах прогнозного, а кількість вільних кредитних ресурсів зростатиме, відповідно ціна запозичень зменшуватиметься, а їхня доступність для бізнесу й громадян зростатиме;
- Україна вчасно та в повному обсязі виконуватиме свої зобов'язання перед партнерами (насамперед, ЄС та США), що призведе до збільшення обсягів фінансової допомоги та дешевих кредитів;
- кошти, що спрямовуються на регіональний економічний розвиток, розподілятимуться прозоро, на конкурсних засадах, виключно через ДФРР;
- дедалі зростатиме економічний ефект від децентралізації, що позитивно вплине на рівень життя в країні в цілому;
- на сході України запанує тиша, почнеться процес поступової реінтеграції окупованих територій, але триватиме він довго, тому в

перші роки не вимагатиме значних капіталовкладень зі сторони України;

- українській державі вдасться навести лад у системі пільг та соціальної допомоги, що дозволить перерозподілити наявні ресурси та використовувати їх ефективніше;
- українська держава зможе забезпечити належний контроль державного кордону;
- Чернігівська область демонструватиме темпи розвитку, що випереджатимуть середньо українські показники та привертатимуть додатковий інтерес потенційних інвесторів;
- Частина коштів обласного бюджету розподілятиметься між громадами на конкурсних засадах для підтримки їхніх проектів місцевого розвитку (на основі дольової участі);
- суттєво збільшаться обсяги україно-білоруського прикордонного співробітництва та зацікавленість білоруських підприємств у спільному розвитку бізнесу на прилеглих територіях.

Базові припущення модернізаційного сценарію – місцевий рівень:

- буде сформовано локальну ідентичність громади як територіальної спільноти, мешканці якої розуміють сполучення своїх особистих інтересів з інтересами громади;
- місцевий бізнес позитивно відреагує на зміни що відбуваються, збільшиться його ступінь довіри до самоврядної влади;
- громада матиме достатню інституційну спроможність, аби постійно працювати над залученням зовнішніх джерел фінансування – на конкурсних засадах;
- розвинеться зацікавленість інвесторів у вторинній переробці деревини, розширенні асортименту продукції, що виготовляється з неї;
- громада сформує всі базові планові документи та, в цілому, буде їх дотримуватися;
- громада інвентаризує всі свої наявні ресурси (майно, земля) та зможе ними ефективно управляти;
- громада знайде собі подібного партнера в одній з країн ЄС та зможе налагодити із ним інтенсивну співпрацю, обміни;
- будуть розроблені та поширені інвестиційні пропозиції громади;
- громада докладатиме чималих зусиль для розвитку на її теренах туризму, насамперед, сільського, зеленого, спортивного;
- діловий клімат в громаді сприятиме поширенню та урізноманітненню підприємницької діяльності;
- заклади соціальної та гуманітарної сфери будуть оптимізовані та модернізовані, їхня діяльність частково перепрофільована – відповідно до поточних потреб та наявних викликів.

Результат модернізаційного сценарію:

- збільшується громадянська активність мешканців громади, вони разом відстоюють її інтереси, докладають особистих зусиль заради загального успіху;
- на терени громади заходять стратегічні для неї бізнес-проекти;
- місцеві підприємці свідомо виводять частину своєї діяльності з «тіні», відповідно помітно зростають власні надходження до бюджету ради громади;
- громада проводить внутрішню адміністративно-територіальну реформу – скорочує майже вдвічі чисельність старостинських округів, провести нові вибори, ефективність управління громадою збільшиться;
- кожного року громада залучає значні зовнішні ресурси для свого розвитку – як з державного бюджету України, так і міжнародної технічної допомоги, бере участь у транскордонному співробітництві з Білоруссю;
- дрібні товаровиробники об'єднуються в кооперативи та відстоюють своє місце на ринку продовольчих товарів;
- громада втримує благополучну екологічну ситуацію, а наявні проблеми (хвороби лісів, збір та утилізація сміття) долає;
- зростає рівень доходів населення, відповідно – надходження до місцевого бюджету;
- доля витрат на утримання закладів соціальної та гуманітарної сфери в бюджеті громади зменшується, а відсоток коштів, що спрямовується на розвиткові проекти – збільшується;
- в громаді формується мережа сучасних спортивних комплексів, тут проводяться крупні регіональні, національні та міжнародні змагання, здоровий спосіб життя стає модним;
- життя в громаді стає комфортним та привабливим, а демографічна ситуація стабілізується.

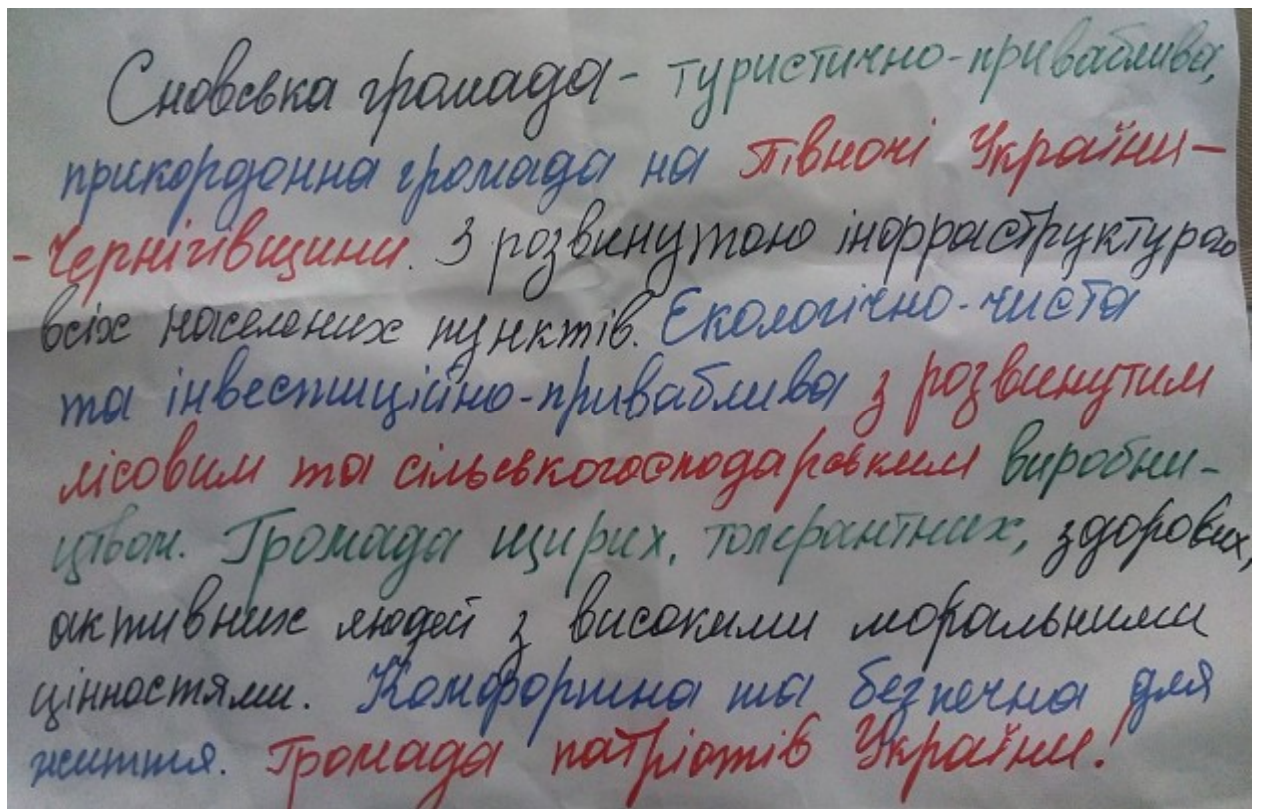
III. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ, ЦІЛІ РОЗВИТКУ ТА ЗАВДАННЯ

1. Стратегічне бачення розвитку громади

Сновська ОТГ – туристично- та інвестиційно-приваблива прикордонна громада на Півночі України – Чернігівщині з розвинутим лісовим і сільськогосподарським виробництвом та сучасною інфраструктурою всіх населених пунктів.

Комфортна та безпечна для життя громада щирих, толерантних, активних людей з високими моральними якостями, які ведуть здоровий спосіб життя, патріотів України.

Бачення сформульовано не академічним шляхом, а за допомогою участі активних мешканців громади, що брали участь у засіданнях робочої групи. Формулювання бачення проходило в кілька етапів. Йому передувало проведення SWOT-аналізу, але для кращого розуміння стану справ та його конкретизації робочій групі було запропоновано визначити ключові проблеми Сновської громади. Таких виявилось сорок. На підставі проведеного узагальнення проблем, їх систематизації та запропонованих шляхів розв'язання було ідентифіковано сфери, пріоритетні для Сновської

громади, а саме: соціальна, економіка, комунальна, здоров'я та екологія (чотири). Члени робочої групи у фокус-групах визначали наслідки для кожної з них виявлених проблем. Надалі кожна фокус-група запропонувала свою версію цінностей, яка, на їхню думку, домінують серед мешканців

громади. Зрештою, результати були узагальнені, тобто зведені до одного списку. Фокус-групи також спробували дати відповідь на запитання – якою я бачу Сновську громадою у 2025 році. Як допоміжний інструмент для цього було використано конкурс дитячого малюнку з аналогічною назвою. На завершення учасники зібрання у двох фокус-групах спробували сформулювати стратегічне бачення, використовуючи для цього згадані компоненти: результати SWOT-аналізу, виявлені проблеми, цінності та прагнення мешканців громади, а також дані проведеного через Інтернет дослідження якості життя серед мешканців громади. В результаті було отримано два дуже подібних формулювання, які робоча група до одного. Сформульоване таким чином стратегічне бачення робоча група оприлюднила для обговорення та за його підсумками внесла деякі зміни до наявної редакції.

Наявне формулювання бачення максимально повно враховує нинішній стан Сновської громади, відштовхується від наявних проблем та водночас пропонує позитивний варіант її розвитку. Кожна теза у баченні означає, що нині цієї складової бракує, але мешканці громади прагнуть змінити ситуацію, а саме: розвинути успішне підприємництво, модернізувати сільське господарство, але без шкоди для навколишнього середовища, створити сучасну інфраструктуру, перетворити Сновськ на навколишні села на туристичний та рекреаційний центр, де пануватиме здоровий спосіб життя та будуть створені комфортні умови для мешканців громади та її гостей. Зрештою, на думку розробників, це призведе до зміни якості життя на краще. Таким чином, бачення Сновська доволі конкретне.

Крім того, в баченні стисло відображені всі чотири стратегічні цілі, отже – також і оперативні цілі. Таким чином, бачення стало реальним концентрованим виразом усього змісту Стратегії.

2. Цілі розвитку – стратегічні та операційні. Завдання

Реалізація бачення Сновської ОТГ вимагає відповідної підготовки. З метою реалізації комплексного підходу до планування було проаналізовано ефекти, які вдалося досягнути в попередній період розвитку. У результаті проведених із робочою групою та представниками зацікавлених сторін аналізу та дискусії були сформульовані стратегічні та операційні цілі. В основі запропонованих цілей – результати, отримані завдяки SWOT-матриці, та аналізу виявлених проблем громади. Останні робоча група спробувала переформулювати на завдання. В процесі роботи з'ясувалося, що так можна зробити лише стосовно частини проблем. Інші вимагали значно ширшого підходу, тому стали основою для операційних цілей.

Первісно робочою групою пропонувалося чотири стратегічні цілі. Окремо виділявся розвиток туризму та сфери рекреації (з огляду на величезний, але майже незадіяний потенціал громади у зазначених галузях). Однак через очевидний зв'язок з економічною діяльністю під час формулювання завдань було вирішено від цього відмовитися та передбачити

розвиток туризму як окрему операційну ціль, що має позитивно вплинути на створення сприятливих умов для економічного розвитку громади. Щодо інших операційних цілей, запропонованих робочою групою, змін не вносилося.

В цілому, структура стратегічних та операційних цілей виглядає так:

Стратегічні цілі		
1. Створення умов для сталого розвитку місцевої економіки	2. Створення сучасного комфортного простору громади	3. Розвиток людського потенціалу громади, активності мешканців, їх локальної ідентичності
Операційні цілі		
1.1. Посилення інституційного впливу громади на її розвиток	2.1. Покращення комунальних послуг	3.1. Забезпечення якісних медичних та соціальних послуг
1.2. Стимулювання розвитку сільськогосподарської діяльності на теренах громади	2.2. Благоустрій населених пунктів	3.2. Осучаснення системи освіти
1.3. Ефективне використання лісових та водних ресурсів в інтересах громади	2.3. Розвиток інфраструктури	3.3. Збереження та розвиток культурних традицій і локальної ідентичності, інтеграція громади
1.4. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади	2.4. Покращення безпеки життєдіяльності	3.4. Розвиток масового спорту
1.5. Підвищення енергоефективності в усіх секторах		

Успішне досягнення цілей пов'язується з підготовкою та реалізацією відповідного їм набору завдань. Завдання до операційних цілей почали формуватися на основі виявлених проблем громади – тієї частини, яка на думку робочої групи, є достатньо вузькою, аби становити зміст саме завдання, а не операційної цілі. Таким чином було сформовано перелік, оприлюднений для загального обговорення мешканцями громади та внесення проектних ідей й технічних завдань до них.

Як з'ясувалося щодо частини завдань були висловлені сумніви з огляду на реалістичність їхнього виконання, приналежності до сфери компетенції міської ради та доцільності витрачання зусиль за відповідними напрямками в принципі. Тому під час засідання робочої групи з загального переліку завдань були виключені кілька завдань, інші завдання зазнали редакційних правок, але в структурі залишилися.

Таким чином, обговорення, що мало на меті збір проектних ідей, вплинуло на перелік завдань та їхні формулювання. В цілому співвідношення стратегічних та операційних цілей із завданнями виглядає так:

Стратегічні, операційні цілі та завдання

Стратегічна ціль	Операційна ціль	Завдання
1. Створення умов для сталого розвитку місцевої економіки	1.1. Посилення інституційного впливу громади на її розвиток	1.1.1. Удосконалення процедур залучення інвестицій, просування інвестиційних можливостей громади
		1.1.2. Створення інфраструктури підтримки розвитку малого та середнього бізнесу
		1.1.3. Розробка генеральних планів, зонінгу населених пунктів, просторового планування громади
	1.2. Стимулювання розвитку сільськогосподарської діяльності на теренах громади	1.2.1. Підтримка поширенню сучасних аграрних технологій
		1.2.2. Підтримка розвитку сільськогосподарської кооперації
	1.3. Ефективне використання лісових та водних ресурсів в інтересах громади	1.3.1. Охорона та впорядкування використання водних багатств громади
		1.3.2. Формування свідомості мешканців громади у бережному ставленні до лісових та водних ресурсів
	1.4. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади	1.4.1. Інституційна підтримка розвитку туризму
		1.4.2. Формування бренду громади, туристичної спеціалізації та туристичних продуктів
	1.5. Підвищення енергоефективності в усіх секторах	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії
		1.5.2. Модернізація вуличного освітлення населених пунктів громади
2. Створення сучасного комфортного простору громади	2.1. Покращення комунальних послуг	2.1.1. Впорядкування суб'єктів, що здійснюють надання комунальних послуг, їх технічне оснащення
		2.1.2. Забезпечення якісних комунальних послуг в місті та сільських населених пунктах
		2.1.3. Розробка системи збирання, сортування та екологічно чистої утилізації твердих побутових відходів у всіх населених пунктах громади
	2.2. Благоустрій населених пунктів	2.2.1. Благоустрій громадських місць, здійснення санітарної вирубки аварійних дерев у всіх населених пунктах громади
		2.2.2. Впорядкування та реконструкція центрів сільських населених пунктів і наявних зон відпочинку із залученням місцевих мешканців

	2.3. Розвиток інфраструктури	2.3.1. Розбудова та покращення якості мережі доріг
		2.3.2. Розвиток та реконструкція наявних мереж водопостачання та водовідведення
		2.3.3. Сприяння розвитку сучасних систем зв'язку, забезпечення доступу до Інтернету через Wi-Fi точки в місцях громадської комунікації
3. Розвиток людського потенціалу громади, активності мешканців, їх локальної ідентичності	2.4. Покращення безпеки життєдіяльності	2.4.1. Розвиток системи відео-спостереження в місцях громадської комунікації
		2.4.2. Розвиток місцевої пожежної охорони
	3.1. Забезпечення якісних медичних та соціальних послуг	3.1.1. Забезпечення лікарів житлом за рахунок бюджетних коштів громади та залучених ресурсів
		3.1.2. Технічна модернізація закладів охорони здоров'я
	3.2. Осучаснення системи освіти	3.2.1. Перегляд мережі та модернізація закладів дошкільної освіти
		3.2.2. Розвиток опорних шкіл, їхнє технічне та методико-дидактичне оснащення
		3.2.3. Створення безпечного та комфортного середовища для оздоровлення та відпочинку дітей
	3.3. Збереження та розвиток культурних традицій і локальної ідентичності, інтеграція громади	3.3.1. Оптимізація мережі закладів сфери культури, перегляд та оновлення їхніх функцій, ремонт та часткове перепрофілювання приміщень
		3.3.2. Підтримка розвитку мистецької освіти
	3.4. Розвиток масового спорту	3.4.1. Розвиток спортивної інфраструктури та рекреації
		3.4.2. Підтримка існуючих та створення нових спортивних клубів

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСЦЕВОЇ ЕКОНОМІКИ

Дві складові довгий час визначали обличчя нинішньої Сновської громади – наявність крупного залізничного вузла (разом із залізничним депо) та значні лісові ресурси навколо. Якість землі не належала до сильних сторін громади (району), хоча в минулому вона широко використовувалася для вирощування прибуткових колись технічних культур, а також садівництва.

Обидві зазначені складові збереглися лише частково. Обсяг залізничних перевезень скоротився в рази, суттєво згорнуло свою діяльність депо. Щоправда, одночасно працююче депо – визначна пам'ятка промислової архітектури кінця XIX ст. Воно володіє значними атракційними можливостями та потенційно є дуже привабливим об'єктом для прихильників промислового туризму (добре сполучається з зеленим). Інтерес може посилитися, якщо будуть реалізовані наміри «Укрзалізниці» сконцентрувати решту паровозів, що збереглися в Україні, у Сновську, забезпечивши тут для них технічне обслуговування. Для Сновської громади це дуже бажаний розвиток подій, за який варто боротися.

Лісогосподарство працює, але досі воно мало зважало на інтереси розвитку громади в цілому, а от дорогам їхні лісовози шкодили серйозно. Втім головна проблема, що потребуватиме вирішення, це брак деревообробки на території громади. Потенційно, поруч із залізничним депо, це стратегічний напрямок для громади.

Водночас цікавою є розширення переробки сільськогосподарських продуктів – тепер чи не найкращим їх проявом є ПрАТ «Щорський завод продовольчих товарів», традиційна екологічно чиста продукція якого відома далеко за межами громади, має свого стійкого покупця. Це можливо за умови стимулювання аграрного сектору економіки, зокрема, вимагає від громади формулювання привабливих для підприємців пропозицій.

Також в минулому Сновськ (Щорс) був популярним місцем відпочинку мешканців великих міст. Поза неможливістю відтворення зазначених обставин розвиток рекреації виглядає надзвичайно перспективно.

Наведені об'єктивні передумови можуть бути реалізовані лише за значних зусиль зі сторони громади для їх просування. Створення та функціонування ОТГ надає для цього додаткові можливості – у бізнеса з'явився партнер у вигляді органу місцевого самоврядування, що адмініструє значні ресурси та має великі повноваження. Тепер громада має по-новому подивитися на свої можливості та задіяти їх для власного розвитку.

Досягнення стратегічної цілі пропонується через таку структуру операційних цілей та завдань.

Операційна ціль 1.1. Посилення інституційного впливу громади на її розвиток.

Завдання 1.1.1. Удосконалення процедур залучення інвестицій, просування інвестиційних можливостей громади.

Інвестиційні можливості Сновської громади зовнішньому світу невідомі. Тому для реалізації завдання передбачається:

- визначитися з пріоритетними напрямками видів економічної діяльності;
- розробити детальну процедуру купівлі/продажу комунального майна чи його оренди;
- визначити та оприлюднити перелік владних послуг і можливих преференцій для інвесторів;
- визначити території пріоритетного інвестиційного розвитку громади та їхню спеціалізацію;
- розробити кілька інвестиційних пропозицій, розмістити їх на сайті міської ради (українською та англійською мовами);
- щонайменше раз на рік брати участь в інвестиційній виставці за межами громади.

Завдання 1.1.2. Створення інфраструктури підтримки розвитку малого та середнього бізнесу

Для забезпечення виконання цього завдання передбачається реалізація проекту зі створення бізнес-центру (бізнес-інкубатора) при Центрі надання адміністративних послуг із виділенням необхідних площ для офісних приміщень підприємцям-почтаківцям, надання їх необхідної консультативно-дорадчої підтримки та навчання. Також його діяльність передбачатиме можливість надання молодим підприємцям мікро-грантів на реалізацію соціально значимих ідей.

Завдання 1.1.3. Розробка генеральних планів, зонінгу населених пунктів, просторового планування громади.

Нових генеральних планів із зонінгом в жодному населеному пункті Сновської громади немає. Громада розпочне роботу зі створення відповідних документів для всіх населених пунктів, починаючи з найбільших, яка триватиме весь час реалізації Стратегії. До просторового планування громада перейде лише після завершення процесу створення ОТГ в Чернігівській області (очікується в часових межах дії Стратегії) та кооперуватиметься в цьому питанні із сусідніми громадами.

Операційна ціль 1.2. Стимулювання розвитку сільськогосподарської діяльності на теренах громади.

Завдання 1.2.1. Підтримка поширенню сучасних аграрних технологій.

Серед дрібних домогосподарств домінує архаїчні неефективні способи виробництва. Змінити ситуацію пропонується за допомогою організації:

- консультативно-дорадчої служби при Центрі надання адміністративних послуг (вивчення кон'юнктури ринку та прогнозування прибутковості культур, знайомство із сучасними засобами обробки та захисту рослин, досягненнями ветеринарії, можливостями місцевої спеціалізації товарів, селекції рослин та порід домашніх тварин, вимогами до безпеки та якості харчових продуктів, новими технологіями вирощування сільгоспопродукції, можливості сбуту товарів за межами громади та умовами формування товарних партій, ін.);
- проведення інформаційних компаній з популяризації сучасних аграрних технологій та семінарів для зацікавлених представників дрібних домогосподарств;
- організація участі представників дрібних домогосподарств у крупних сільськогосподарських ярмарках.

Завдання 1.2.2. Підтримка розвитку сільськогосподарської кооперації.

Реалізація цього завдання є критично важливою для майбутнього дрібних товаровиробників, що працюють на теренах громади. Передбачається:

- вивчення досвіду роботи успішних сільськогосподарських обслуговуючих коопетивів (СОК) за межами громади;
- проведення начальної-інформаційної кампанії з метою популяризації ідеї створення СОКів та виявлення зацікавлених домогосподарств;
- формування та створення в населених пунктах громади ініціативних груп майбутніх кооперативів;
- надання консультативно-дорадчої допомоги засновникам кооперативів;
- сприяння створенню двох коопетивів: зі збору молока та зберігання овочів та їх технічного забезпечення.

Операційна ціль 1.3. Ефективне використання лісових та водних ресурсів в інтересах громади.

Завдання 1.3.1. Охорона та впорядкування використання водних багатств громади.

Наявні значні водні об'єкти на теренах Сновської громади є зараженими внаслідок природних процесів що відбуваються та дій людини. Для виправлення ситуація та розв'язання завдання передбачається здійснити проекти, спрямовані на розчистку водойм та їх впорядкування, насамперед, річки Снов.

Завдання 1.3.2. Формування свідомості мешканців громади у бережному ставленні до лісових та водних ресурсів.

Однією з причин, що призводить до псування природних багатства громади, є варварське ставлення до них місцевих мешканців та гостей. Для зменшення цього негативу передбачається проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній, а також запровадження системи комунальних штрафів за порушення встановлених правил використання природних ресурсів.

Операційна ціль 1.4. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади

Завдання 1.4.1. Інституційна підтримка розвитку туризму

Природне середовище Сновської громади створює хороші можливості для розвитку туризму вихідного дня, насамперед, зеленого та спортивного. Але самого факту їх наявності замало. Для стимулювання такого туризму передбачається надання допомоги бажаючим зайнятися цією справою – насамперед, фінансування, навчання й вивчення досвіду функціонування успішних зелених садиб у Чернігівській області та за її межами. Також міська рада безкоштовно розміщуватиме інформацію про зелені садиби та інші відпочинкові можливості на своєму туристичному суб-сайті.

Завдання 1.4.2. Формування бренду громади, туристичної спеціалізації та туристичних продуктів.

Існує затверджена символіка м. Сновськ та деяких старостинських округів, але загальної символіки громади немає. Тому передбачається:

- оголосити та провести конкурс на розробку бренду громади;
- підтримати виготовлення пілотної партії брендovаних сувенірів, а також провести інформаційну кампанію з поширення бренду громади за межами громади.

Серед можливих напрямів туризму пріоритет надаватиметься трьома: зеленому, спортивному, промисловому. Проекти розроблятимуться відповідно до них.

Одночасно передбачається:

- створити туристичний суб-сайт та сторінку у facebook;
- урізноманітнити діяльність існуючого при районній бібліотеці туристичного інформаційного центру;
- розробити та поширити туристичний довідник (туристичні об'єкти та місця відпочинку);
- розробити та поширити листівки та буклети про туристичні принади Сновської громади;
- розробити та поширити інформацію про нові туристичні маршрути;
- створити промо-ролики про туристичні та рекреаційні можливості громади;
- організувати проведення прес-турів.

Операційна ціль 1.5. Підвищення енергоефективності в усіх секторах

Завдання 1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії

Комунальна сфера Сновської громади залишається неефективною з точки зору використання енергії. Це призводить до перевитрат як бюджетних коштів, так й особистих (через ціну послуг). Тому передбачається реалізація низки проектів, спрямованих на термосанацію приміщень майна комунальної власності та застосування альтернативних видів палива – насамперед, на основі місцевої сировини.

Завдання 1.5.2. Модернізація вуличного освітлення населених пунктів громади.

Всі сільські населені пункти громади потребують вуличного освітлення. В Сновську воно морально та фізично застаріло. Для реалізації цього завдання передбачається низка взаємопов'язаних між собою проектів:

- точкове освітлення громадських місць ліхтарями на сонячних батареях у малих селах;
- встановлення окремих ліхтарів від мережевого живлення біля приватних будинків – з оплатою споживання електроенергії за рахунок відповідного домогосподарства (за згодою мешканців);
- встановлення мереж сучасного ледо-освітлення в більших населених пунктах.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. СТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО КОМФОРТНОГО ПРОСТОРУ ГРОМАДИ

Сновська громада поєднує міський та сільський умови життя, які досі сильно відрізняються між собою за рівнем комфорту. Більшість мешканців громади відчувають на собі вплив негативних факторів, притаманний сільській місцевості України: проблемний рівень охорони здоров'я, погана якість доріг, брак освітлення, погіршення якості води, проблеми з інформатизацією (у віддалених селах), нестача банківського обслуговування, точковий характер сфери сервісу та ін. Як наслідок, значна частина мешканців громади залишила та залишає досі її межі. Водночас низка наявних у громаді переваг виглядає привабливо для постійного тут проживання – великі ліси навколо, річка Снов та менші водоймища, чисте повітря, мальовнича місцевість, екологічно чисті продукти харчування, відносно добре та швидке сполучення зі значними містами.

Все зазначене дозволяє за відносно поміркованих капіталовкладень та збільшення участі мешканців громади у її розвитку та благоустрої сподіватися на швидкі позитивні зміни – в часових рамках реалізації Стратегії. Цьому сприятиме реалізація низки проектів щодо комунальних послуг, чистоти навколишнього середовища, розвитку інфраструктури.

Кінцева мета – створення комфортних умов проживання в сільській місцевості, не однакових, але рівноцінних із умовами міської громади.

Досягнення стратегічної цілі пропонується через таку структуру операційних цілей та завдань.

Операційна ціль 2.1. Покращення комунальних послуг

Завдання 2.1.1. Впорядкування суб'єктів, що здійснюють надання комунальних послуг, їхнє технічне оснащення.

Для виконання завдання планується переглянути кількість надавачів комунальних послуг, за необхідності провести їх реорганізацію. Для нових юридичних осіб закуповуватиметься спеціальна техніка.

Завдання 2.1.2. Забезпечення якісних комунальних послуг в місті та сільських населених пунктах.

Для виконання завдання планується забезпечити надання комунальних послуг на конкурентних засадах на теренах не лише міста Сновськ, але й сільських населених пунктів. Це передбачає залучення кількох суб'єктів на умовах змагальності та відмову міської ради від датування діяльності надавачів комунальних послуг.

Завдання 2.1.3. Розробка системи збирання, сортування та екологічно чистої утилізації твердих побутових відходів у всіх населених пунктах громади.

Йдеться про розв'язання типової проблеми, що справляє помітний негативний вплив на стан навколишнього середовища. Для виконання цього завдання планується реалізувати кілька проектів:

- одноразова ліквідація всіх стихійних сміттєзвалищ у селах;
- запровадження централізованої (в межах громади) системи роздільного збору та утилізації твердих побутових відходів у громаді;
- реконструкція існуючого в м. Сновськ сміттєзвалища.

Операційна ціль 2.2. Благоустрій населених пунктів.

Завдання 2.2.1. Благоустрій громадських місць, здійснення санітарної вирубки аварійних дерев у всіх населених пунктах громади.

Через значну лісистість місцевості, сприятливі природні умови для росту дерев та занедбаність роботи комунальних служб у попередній період кількість аварійних дерев значна, вони становить серйозну загрозу для людей і техніки. Тому передбачається проведення одноразової широкомасштабної кампанії з прибирання таких дерев у населених пунктах, надалі – підтримка задовільного стану комунальним підприємством.

Завдання 2.2.2. Впорядкування та реконструкція центрів сільських населених пунктів і наявних зон відпочинку із залученням місцевих мешканців.

Завдання передбачає підтримку низки місцевих ініціатив (міні-проектів), спрямованих на благоустрій населених пунктів. Їхня обов'язкова умова – ініціатива та участь самих мешканців у здійсненні запланованого.

Операційна ціль 2.3. Розвиток інфраструктури.

Завдання 2.3.1. Розбудова та покращення якості мережі доріг.

Для реалізації цього завдання планується реалізувати кілька проектів із ремонту доріг в населених пунктах. Водночас буде здійснено аналіз стану доріг за межами населених пунктів. Поетапний ремонт зазначених магістралей здійснюватиметься після рішення держави про передачу їх в управління громаді, переважно – починаючи з 2021 р.

Завдання 2.3.2. Розвиток та реконструкція наявних мереж водопостачання та водовідведення.

Для реалізації цього завдання необхідно:

- провести інвентаризацію всіх існуючих водогонів та прийняти їх майно на баланс громади;
- реалізувати принаймні один пілотний проект модернізації водогону зі встановленням лічильників та новими умовами оплати парці за послуги;
- модернізувати очисні споруди в м. Сновськ.

Завдання 2.3.3. Сприяння розвитку сучасних систем зв'язку, забезпечення доступу до Інтернету через Wi-Fi точки в місцях громадської комунікації

Нині на теренах громади немає жодного публічного місця, обладнаного точками вільного доступу до Інтернету. Між тим такого ґатунку можливості – свідчення залучення громади до світових процесів та показник зацікавленості органу місцевого самоврядування в розвитку людського потенціалу. Тому передбачається визначити кількість та по чергово встановити кілька таких точок у місцях, де збираються мешканці населених пунктів, насамперед – молодь.

Операційна ціль 2.4. Покращення безпеки життєдіяльності

Завдання 2.4.1. Розвиток системи відео-спостереження в місцях громадської комунікації.

Попри відчуття безпеки серед мешканців громади та відсутність значних резонансних злочинів громада потерпає від дрібних крадіжок та інших незначних правопорушень, що дуже часто не фіксуються. Певне

занепокоєння викликає у мешканців безпека в громадських місцях. Тому завдання передбачає поступове, покрокове встановлення системи відеоспостереження. Пілотний варіант буде апробовано у м. Сновськ. Далі система поширюватиметься на села громади – після їхнього підключення до швидкісного Інтернету.

Завдання 2.4.2. Розвиток місцевої пожежної охорони

Передбачається створення мережі місцевої пожежної охорони. Нова структура лише потребуватиме посиленої уваги щодо:

- професійного навчання кадрів;
- модернізації існуючої техніки та закупівлі нової;
- ремонту та оснащення пожежних блоків;
- заохочення волонтерів.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДИ, АКТИВНОСТІ МЕШКАНЦІВ, ЇХ ЛОКАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Сновської громади та її адміністративний центр, м. Сновськ, через історичні обставини розвитку, довгий час відрізнялися значним кадровим потенціалом. Однак міграційні процеси останніх десятиріч вплинули на нього негативно. Нині ситуація в громаді доволі типова для малих міст та сільської місцевості: сучасне сільське господарство вже не потребує великої кількості робочих рук. Натомість сучасна промисловість та сфера сервісу вимагають чим далі вищої кваліфікації, спеціалізованих знань, вмінь та навичок. Тому ситуація є парадоксальною: за значного безробіття спостерігається брак кваліфікованих фахівців. Такий стан справ вимагає втручання місцевого самоврядування, адже він загрожує розвитку громади в цілому. Мають бути запроваджені нові підходи та напрями діяльності в гуманітарній та соціальній сферах.

Зокрема, вони передбачатимуть зміни в організації управління, широке залучення до прийняття та реалізації рішень громадськості, розвиток різноманіття громадських та місцевих ініціатив, організаційну та фінансову підтримку зі сторони громади, медіа-комунікативний супровід. Для цього необхідно забезпечити базові умови для соціальної активності та соціальної інтеграції мешканців громади, підвищення їхнього освітньо-культурного рівня, занять спортом та подолання існуючого рівня недовіри. Зокрема, в освіті наголос робитиметься на технічному напрямку як на такому, що прогнозовано матиме значний попит в осяжному майбутньому. Сфера культури вимагає докорінних змін, відтепер головне її призначення – соціальна інтеграція мешканців громади. Так само й у випадку спорту, що передбачає реалізацію низки проектів. Виконання завдань поставленої цілі вимагатиме реалізації значного числа «м'яких» проектів.

Досягнення стратегічної цілі пропонується через таку структуру операційних цілей та завдань.

Операційна ціль 3.1. Забезпечення якісних медичних та соціальних послуг

Завдання 3.1.1. Забезпечення лікарів житлом за рахунок бюджетних коштів громади та залучених ресурсів.

Якість послуг із охорони здоров'я Сновської районної лікарні викликає численні нарікання, насамперед, через нестачі фахівців. Для забезпечення виконання цього завдання передбачається придбати службове житло для кваліфікованих медичних працівників необхідних для громади спеціальностей та спеціалізацій.

Завдання 3.1.2. Технічна модернізація закладів охорони здоров'я.

Для оснащення закладів охорони здоров'я, що діють на теренах громади необхідним обладнанням, передбачається розробка та ухвалення місцевої галузевої програми, яка спрямовуватиметься на оновлення обладнання в закладах охорони здоров'я.

Операційна ціль 3.2. Осучаснення системи освіти.

Завдання 3.2.1. Перегляд мережі та модернізація закладів дошкільної освіти.

Завантаженість дошкільних закладів освіти на теренах громади є дуже нерівномірною. Крім того, ступінь проблем що накопичилися є різною. Тому передбачається провести обстеження ДНЗ та за його результатами встановити черговість проведення модернізації їх приміщень.

Завдання 3.2.2. Розвиток опорних шкіл, їх технічне та методико-дидактичне оснащення.

Згідно реформи галузі освіти передбачається, що в недалекому майбутньому середня освіта надаватиметься виключно в опорних школах (попередній перелік визначено). Вже найближчі роки не зможуть функціонувати кілька шкіл – через відсутність достатньої кількості учнів – або ж вони залишаться як школи I ступеня. В такому разі розвиток мережі опорних шкіл – прийнятне для всіх задіяних сторін рішення. Саме вони повинні забезпечити якість освіти та конкурентоздатність випускників. Передбачається придбання шкільних автобусів та стимулювання створення опорних шкіл за допомогою власних та залучених зовнішніх ресурсів.

Завдання 3.2.3. Створення безпечного та комфортного середовища для оздоровлення та відпочинку дітей.

Виконання завдання передбачає капітальний ремонт дитячого оздоровчого табору «Дружба», а також облаштування в населених пунктах низки дитячих ігрових майданчиків.

Операційна ціль 3.3. Збереження та розвиток культурних традицій і локальної ідентичності, інтеграція громади

Завдання 3.3.1. Оптимізація мережі закладів сфери культури, перегляд та оновлення їхніх функцій, ремонт та часткове перепрофілювання приміщень.

Нинішні будинки культури та бібліотеки потребують управлінського втручання зі сторони громади. Необхідно провести їх інвентаризацію (кадрове та фінансове забезпечення, майно) з точки зору інтенсивності та різноманіття діяльності, запровадження сучасних напрямів, а також наявних умов роботи. Закладам культури надаватиметься підтримка щодо матеріально-технічної бази, але лише з огляду на поставлені ними цілі та оцінку досягнутих результатів. Більша ефективність означатиме більшу підтримку. Водночас здійснюватимуться заходи зі збільшення комфортності перебування в закладах культури, особливо в зимовий період. Також планується підключити заклади культури до швидкісного Інтернету, створити біля них зони вільного wi-fi.

Завдання 3.3.2. Підтримка розвитку мистецької освіти.

Виконання завдання спрямовано, насамперед, на підтримку розвитку вихованців дитячої музичної школи ім. Натана Рахліна, оснащення необхідним обладнанням цього закладу, а також передбачає організацію та проведення в громаді низки мистецьких конкурсів.

Операційна ціль 3.5. Розвиток масового спорту

Завдання 3.4.1. Розвиток спортивної інфраструктури та рекреації

Реалізація завдання покликана розширити можливості для здорового способу життя, а разом із тим сприятиме інтеграції громади. Важливе значення має реконструкція стадіону в м. Сновськ, що є темою окремого проекту та центром майбутніх змагань в громаді, інших масових заходів. Водночас модернізуватиметься спортивна мережа в інших селах. В цілому в сільській місцевості пріоритетна підтримка надаватиметься тим населеним пунктам, де місцеві мешканці проявлятимуть власну ініціативу та готовність особисто долучитися до відповідних робіт й подальшого обслуговування.

Завдання 3.4.2. Підтримка існуючих та створення нових спортивних клубів.

Для виконання цього завдання планується:

- виділити та облаштувати приміщення для діяльності спортивних клубів на базі майна комунальної власності громади;
- надати юридичну та організаційну підтримку створенню нових самодіяльних спортивних клубів;
- реалізовувати серед спортивних клубів проект із мікро-грантів (на конкурсних засадах), спрямованих на підтримку діяльності цих громадських формувань.

3. Узгодження між стратегією розвитку громади та іншими стратегічними документами

Стратегія розвитку Сновської ОТГ на до 2024 року включно враховує основні положення Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» (затверджена Президентом України), узгоджується з Державною стратегією регіонального розвитку України на період до 2020 року (затверджена урядом України), Стратегією розвитку Чернігівської області на період до 2020 р. (затверджена обласною радою), відповідає планам їх реалізації та економічним, соціальним, екологічним, інфраструктурним, територіальним й іншим аспектам розвитку громади.

Узгодженість із Державною стратегією регіонального розвитку

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (ДСРР-2020) включає три Стратегічні цілі:

1. Підвищення конкурентоспроможності регіонів.
2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток.
3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

В усіх зазначених випадках спостерігається повне (понад 50% операційних цілей) або часткове (менше 50% операційних цілей) співпадіння зі змістом цілей Стратегії розвитку Сновської ОТГ до 2024 р.

Стратегічна ціль 1 «Створення умов для сталого розвитку місцевої економіки» Стратегії Сновської ОТГ прямо кореспондується з усіма Стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку України.

Стратегічна ціль 2 «Створення сучасного комфортного простору громади» прямо кореспондується зі Стратегічними цілями 1 та 2.

Стратегічна ціль 3 «Розвиток людського потенціалу громади, активності мешканців, їх локальної ідентичності» прямо кореспондується з усіма трьома Стратегічними цілями.

Узгодженість зі Стратегією розвитку Чернігівської області

Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2020 року (зі змінами) включає три Стратегічні цілі:

1. Розвиток людського потенціалу: «Людина – понад усе».
2. Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання: «Конкурентоспроможний регіон»

3. Розвиток сільських територій: «Регіон рівних можливостей».

Стратегія розвитку Сновської ОТГ безпосередньо спирається на вимоги Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2020 року, вона містить відповідні зазначеному документу цілі – стратегічні та операційні, а також завдання, що передбачають спільні дії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Водночас Стратегія розвитку Сновської ОТГ враховує унікальність громади та її потреби в розвитку, отже містить власні цілі та завдання розвитку громади. Це наочно видно з наступної таблиці:

Таблиця № 2. Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Сновської ОТГ із цілями Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2020 року

Стратегічні цілі (область)	Стратегічні цілі Сновської ОТГ		
	1. Створення умов для сталого розвитку місцевої економіки	2. Створення сучасного комфортного простору громади	3. Розвиток людського потенціалу громади, активності мешканців, їх локальної ідентичності
Розвиток людського потенціалу: «Людина – понад усе»	x	X	X
Підвищення конкурентоспроможності області та забезпечення стійкого економічного зростання: «Конкурентоспроможний регіон»	X	x	x
Розвиток сільських територій: «Регіон рівних можливостей»	X	x	X

Примітка: Велика літера “X” означає більшу узгодженість/зв’язок, аніж маленька “x”.

Таким чином стратегічна ціль 1 «Створення умов для сталого розвитку місцевої економіки» прямо кореспондується зі Стратегічними цілями Стратегії розвитку Чернігівської області 2 та 3, є близькою до цілі 1.

Стратегічна ціль 2 «Створення сучасного комфортного простору громади» прямо кореспондується зі Стратегічною цілю 1 та є близькою до цілей 2 і 3.

Стратегічна ціль 3 «Покращення умов життя та його безпеки» прямо кореспондується зі Стратегічними цілями 1 та 3, є близькою до цілей 2.

Щодо операційних цілей, то спостерігається співпадіння в понад 50% випадках між цілями Стратегії Сновської ОТГ та Чернігівської області. В цілому співвідношення між ними відображено у таблиці.

Стратегічні, операційні цілі та завдання

Операційні цілі Стратегії Чернігівської області		Операційні цілі Стратегії розвитку Сновської громади											
	1.1. Посилення інституційного впливу громади на її розвиток	1.2. Стимулювання розвитку сільськогосподарської діяльності на теренах громади	1.3. Ефективне використання лісових та водних ресурсів інтересах громади	1.4. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади	1.5. Підвищення енергоефективності в усіх секторах	2.2. Благоустрій населених пунктів	2.3. Розвиток інфраструктури	2.4. Покращення безпеки життєдіяльності	3.1. Удосконалення системи управління громадою	3.2. Забезпечення якісних медичних та соціальних послуг	3.3. Осучаснення системи освіти	3.4. Збереження та розвиток культурних традицій і локальної ідентичності, інтеграція громади	3.5. Розвиток масового спорту
1.1. Комплексний розвиток територіальних громад	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
1.2. Захист і збереження територій	x	x	X	X	X	x		X					
1.3. Створення умов до формування здорового населення та підтримка сімейних цінностей	x		x	x	x			X	x	x	x	x	X
1.4. Забезпечення умов для отримання якісної освіти	x				X		x	X	X		X	x	x
1.5. Розвиток культурного і духовного середовища, забезпечення патріотичного виховання населення			x	X	x		x	x	X		X	X	x
2.1. Підвищення рівня інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності	X	X	x	x	X	X	X	X	X	x	X	x	x
2.2. Стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва	X	X	x	X	x		x	X	X		x		
2.3. Розвиток туризму	x		X	X	x	X	X	X	x		x	X	x
3.1. Розвиток високопродуктивного агропромислового комплексу	X	X	x		x		X	X	x		x		
3.2. Підвищення стандартів життя та рівня зайнятості в сільській місцевості	x	x	x	x	X	X	X	X	x	X	X	X	X

Примітка: Велика літера "X" означає більшу узгодженість/зв'язок, ніж маленька "x"

З операційними цілями Стратегії Сновської громади абсолютно співпадає ціль «1.1. Комплексний розвиток територіальних громад» Стратегії області. Близькі до цього цілі «2.1. Підвищення рівня інвестиційної привабливості та інноваційної спроможності» та «3.2. Підвищення стандартів життя та рівня зайнятості в сільській місцевості». У зазначених двох випадках цілі обох стратегій співпадають повністю, щоправда ступінь різний.

У 83% випадках є співпадіння за ціллю 2.3. «Розвиток туризму». Співпадіння за іншими цілями коливається від 50% до 67%. Таке співвідношення є нормальним, адже частина операційних цілей стратегії розвитку Сновської громади не має та не може мати свого повного відповідника у Стратегії області. Таким чином відображається унікальність Сновської громади.

З іншої сторони, деякі цілі Стратегії Чернігівської області сформульовані або дуже абстрактно, або надто вузько. В результаті у деяких випадках ми бачимо дуже багато співпадінь, або надто мало. Але, в цілому, важливим є те, що спостерігається узгодженість як стратегічних, так і операційних цілей Стратегії Сновської з ключовими секторами розвитку.

Узгодженість із іншими планами розвитку Сновської ОТГ

Основним короткостроковим документом громади є «План (Програма) соціально-економічного розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади на 2018–2020 роки». Вона була схвалена рішенням сесії міської ради від _____ № _____. Цей План (Програма) так само спирається на Державну стратегію регіонального розвитку та на План заходів з реалізації у 2018–2020 рр. Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2020 року. Головна мета Плану (Програми) цілком співзвучна з баченням Стратегії, а саме: «Збереження середовища громади, підвищення ступеня комфортності, формування безпечного простору для життя та ведення бізнесу, стимулювання громадянської та підприємницької активності, розвиток власних продуктивних сил, відновлення інфраструктури, розширення пропозиції робочих місць». Втім, бачення є ширшим.

Так само близькими є стратегічні цілі Стратегії та пріоритетні напрями, визначні Планом (Програмою) соціально-економічного розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади на 2018–2020 роки:

Таблиця № 3.

Узгодженість стратегічних цілей Сновської ОТГ з напрямками, визначеними Планом (Програмою) соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади на 2018–2020 роки

Цілі (напрями) Плану	Стратегічні цілі Сновської ОТГ
----------------------	--------------------------------

(Програми) соціально-економічного розвитку Сновської міської ради на 2018 –2020 роки	Створення умов для сталого розвитку місцевої економіки	Створення сучасного комфортного простору громади	Розвиток людського потенціалу громади, активності мешканців, їх локальної ідентичності
Розвиток людського потенціалу			X
Підвищення конкурентоспроможності громади та забезпечення стійкого економічного зростання	X		
Створення комфортних та безпечних умов проживання населення		X	

Відсутність співпадіння в кількох випадках пояснюється обмеженістю в часі періоду планування. Водночас є абсолютне співпадіння на рівні проектних ідей, викладених в плані (програмі) соціально-економічного розвитку, що засвідчує роль Стратегії для розвитку на довгострокову перспективу поточних планів громади.

Також, в Сновській ОТГ діє кілька галузевих програм, а саме:

Таблиця № 4. Відповідність між завданнями Стратегії громади та її галузевими програмами

№	Назва програми	Рішення сесії селищної ради	Відповідність
1.	Забезпечення розроблення містобудівної документації міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади.	№ 2-10/VIII від 31.08.2017 р.	X
2.	Програма організації та проведення громадських робіт на 2018 рік		X
3.	Програми з благоустрою Сновської міської ради на 2018 рік.	рішення 15-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 22.12.2017	X
4.	Програма надання одноразової матеріальної допомоги мешканцям міста Щорса на 2015-2018 р.р.	рішенням другої сесії Сновської міської ради восьмого скликання 10.02.2017 року	x
5.	Програма «Нагородження відзнаками Сновської міської ради на 2017-2021 роки»	рішенням другої сесії Сновської міської ради восьмого скликання 10.02.2017 року	x
6.	Програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2017-2020 р.	рішенням другої сесії Сновської міської ради	X

		восьмого скликання 10.02.2017 року	
7.	Програма покращання матеріально-технічного забезпечення проведення мобілізаційної підготовки та оборонної роботи Сновського району на 2018 рік		x
8.	Програма забезпечення пожежної безпеки на території Сновського району на 2018 рік		X
9.	Програма відзначення державних та професійних свят, ювілейних дат, заохочення за заслуги перед громадою, забезпечення проведення культурно-масових заходів, здійснення представницьких та інших заходів Сновською міською радою на 2017 - 2021 роки	рішенням другої сесії Сновської міської ради восьмого скликання 10.02.2017 року	X
10.	Програма використання та охорони земель Сновської міської ради Сновського району Чернігівської області на 2017-2021 роки	рішенням другої сесії Сновської міської ради восьмого скликання 10.02.2017 року	X
11.	Програма попередження дитячої безпритульності та бездоглядності, розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, на 2017-2021 роки «Діти Сновщини»	рішенням другої сесії Сновської міської ради восьмого скликання 10.02.2017 року	x
12.	Програма розвитку фізичної культури і спорту на 2017-2020 роки	рішенням другої сесії Сновської міської ради восьмого скликання 10.02.2017 року	X
13.	Програма із забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на 2017-2020 роки	рішенням другої сесії Сновської міської ради восьмого скликання 10.02.2017 року	x
14.	Програма фінансової підтримки діяльності організації ветеранів війни та праці на 2018 рік		x
15.	Програма «Безпечне місто та профілактика правопорушень 2018 рік»		X
16.	Програма висвітлення діяльності Сновської міської ради друкованим засобом масової інформації газетою «Промінь» на 2018 рік		X
17.	Програма забезпечення населення Сновської об'єднаної громади спеціалізованою медичною допомогою на 2017-2020 роки	рішенням другої сесії Сновської міської ради восьмого скликання 10.02.2017 року	X
18.	Програми щодо медичної, психологічної,	рішення 15-ї сесії	x

	професійної реабілітації та соціальної адаптації учасників антитерористичної операції на 2018 рік.	Сновської міської ради восьмого скликання 22.12.2017	
19.	Програми медичного обслуговування громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, при їх стаціонарному лікуванні в відділеннях Сновської ЦРЛ на 2018 рік	рішення 15-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 22.12.2017	x
20.	Програма щодо медичної, психологічної, професійної реабілітації та соціальної адаптації учасників антитерористичної операції на 2018 рік (ЦРЛ).	рішення 15-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 22.12.2017	x
21.	Програма «місцевих стимулів» для медичних працівників первинної ланки Сновської об'єднаної громади на 2018 рік	рішення 15-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 22.12.2017	X
22.	Програма забезпечення населення Сновської об'єднаної громади первинною медико-санітарною допомогою на 2017-2020 роки	рішенням другої сесії Сновської міської ради восьмого скликання 10.02.2017 року	X
23.	Програма із забезпечення безкоштовним гарячим харчуванням дітей закладів освіти Сновської міської ради на 2018 рік.	рішення 15-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 22.12.2017	x
24.	Програма із забезпечення безкоштовним гарячим харчуванням дітей дошкільного та шкільного віку, батьки яких є учасниками АТО, на 2018 рік.	рішення 15-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 22.12.2017	x
25.	Програма фінансування пільг на оплату послуг за пільговий проїзд залізничним транспортом окремих категорій громадян на 2018 рік	рішення 15-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 22.12.2017	x
26.	Програма забезпечення інвалідів та дітей-інвалідів технічними та іншими засобами на 2018 рік.	рішення 15-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 22.12.2017	x
27.	Програма видалення аварійних та небезпечних дерев на території Сновської міської ради Чернігівської області на 2017-2018 роки	рішення 13-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 24.11.2017 року	X
28.	Програма щодо підтримки учнів Сновської дитячої музичної школи ім. Н.Г. Рахліна на 2017- 2021 роки	рішення 12-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 24.10.2017 року	X
29.	Програма забезпечення житлом лікарів Сновської об'єднаної територіальної громади на 2017-2018 роки	рішення 12-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 24.10.2017 року	X
30.	Програма «Донори Сновського району» на 2017-2020 роки.	рішення 12-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання	x

		24.10.2017 року	
31.	Програми підтримки індивідуального житлового будівництва та розвитку особистого селянського господарства „Власний дім” Сновської міської ради на 2017-2020 роки	рішення 10 сесії міської ради 8 скликання від 31 серпня 2017 року	X
32.	Програми боротьби з онкологічними захворюваннями на 2017-2021 роки	рішення 10 сесії міської ради 8 скликання від 31 серпня 2017 року	x
33.	Програми ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва в Сновському районі на 2017-2018 роки	рішення 6-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 27.04.2017 у	X
34.	Програма сприяння виконанню повноважень депутатами Сновської міської ради на 2017-2018 роки	рішення 3-ї сесії Сновської міської ради восьмого скликання 27.02.2017 року	x
35.	Програма зайнятості населення Сновської міської ради на 2018-2020 роки		X

Примітка: Велика літера “X” означає більшу узгодженість/зв’язок, ніж маленька “x”.

Отже, Сновська міська рада реалізує численні та різноманітні за змістом галузеві програми. Частина з них була ухвалена у переддень початку розробки Стратегії, інші – безпосередньо під час. Тобто зазначені документи зазнали взаємовпливів. Частина завдань Стратегії становить зміст діяльності, передбаченої галузевими програмами. І про це було відомо під час формулювання завдань. В свою чергу поштовхом до розробки низки галузевих програм (або ж корекції змісту традиційних) були пропозиції, висловлені на робочій групі під час підготовки проекту Стратегії. Очевидно, що всі зазначені документи мають перехідний характер – відображають одночасно попередні та нові підходи до планування. Як такі вони є необхідною ланкою до запровадження в Сновській громаді довгострокового планування її розвитку.

IV. ПЛАН ЗАХОДІВ ІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

1. Часові рамки та засоби реалізації

В основі Плану заходів із реалізації Стратегії – проектні ідеї, що були запропоновані мешканцями Сновської громади та відібрані робочою групою. При цьому були внесені деякі зміни до запропонованих технічних завдань або ж кілька проектних ідей узагальнено через їхню однотипність.

Всього в переліку 46 технічних завдань на проекти місцевого розвитку. Всі вони розраховані на період 2018–2020 р.р. Щоправда реалізація кількох розпочнеться та буде продовжена лише у 2020–2024 р.р. Впровадження проектів можливо через:

- внесення до плану (програми) соціально-економічного розвитку Сновської міської ради на поточний період;
- внесення до галузевої програми, що ухвалена сесією міської ради або ж державної чи обласної – в разі залучення до їхнього виконання Сновської громади.

2. Територія впливу проектів Плану заходів із реалізації Стратегії

Таблиця № 5. Територія впливу проектів

Завдання Стратегії	Номер і назва проекту	Територія впливу
1.1.1.	1. Удосконалення процедур залучення інвестицій	Сновська ОТГ
1.1.1.	2. Створення умов для популяризації інвестиційних можливостей громади	Сновська ОТГ
1.1.2.	3. Створення центру надання адміністративних послуг	Сновська ОТГ
1.1.3.	4. Розроблення містобудівної документації міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	м. Сновськ, с. Великий Щимель, с. Гірськ, с. Гута Студенецька, с. Єліне, с. Жовідь, с. Займище, с. Заріччя, с. Кучинівка, с. Низківка, с. Нові Боровичи, с. Нові Млини, с. Петрівка, с. Рогізки, с. Смяч, с. Сновське, с. Старі Боровичи, с. Стара Рудня, с. Суничне, с. Тихоновичи, с. Тур'я, с. Хотунічі, с. Чепелів, с. Камка.
1.2.1.	5. Інформаційна підтримка диверсифікації виробництва сільських домогосподарств	Сільські території Сновської ОТГ
1.2.2.	6. Створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів з переробки молока в сільських населених пунктах Сновської об'єднаної територіальної громади	Сільські території Сновської ОТГ
1.3.1.	7. Відновлення рекреаційної зони в місцях масового відпочинку біля річки Снов	м. Сновськ та сільські населенні пункти, територією яких проходить русло річки Снов
1.3.2.	8. Формування суспільної свідомості щодо охорони та раціонального використання лісових	Сновська ОТГ

	та водних ресурсів	
1.4.1.	9. Встановлення дорожніх знаків новоствореної громади європейського зразка	Сновська ОТГ
1.4.2.	10. Створення туристичних продуктів «Сновщина – туристичний калейдоскоп»	м. Сновськ, с. В. Щимель, с. Єліне, с. Займище, с. Кучинівка, с. Низківка, с. Нові Млини, с. Рогізки, с. Сновське, с. Суничне, с. Шкробове, с. Тур'я, с. Гірськ, с. Жовідь, с. Ключи, с. Нові Боровичі, с. Петрівка, с. Смяч, с. Старі Боровичі, с. Стара Рудня, с. Хотунічі
1.5.1.	11. Капітальний ремонт внутрішньої системи опалення та реконструкція системи опалення Сновської гімназії з встановленням блочно-модульної котельні на альтернативному паливі	м. Сновськ, Великий Щимель, с. Малий Щимель, с. Займище, с. Сновське
1.5.1.	12. Реконструкція будівлі (заміна вікон та дверей), капітальний ремонт фасаду (утеплення учбового корпусу), капітальний ремонт будівлі майстерні (утеплення фасаду, внутрішнє оздоблення приміщення), капітальний ремонт частини внутрішніх приміщень Сновської ЗОШ І-ІІІ ст. №1	м. Сновськ, с. Великий Щимель, с. Суничне, с. Низківка, с. Попільня, с. Шкробове, с. Займище, с. Малий Щимель, с. Михайлівка, с. Сновське, с. Чепелів, с. Гвоздиківка
1.5.1.	13. Капітальний ремонт будівель Сновського НВК «ДНЗ-СЗНЗ І ст.»	м. Сновськ, с. Великий Щимель, с. Займище та с. Гвоздиківка
1.5.1.	14. Капітальний ремонт будівлі Центру дитячої та юнацької творчості (утеплення фасаду)	м. Сновськ
1.5.1.	15. Капітальний ремонт будівлі дитячо-юнацької спортивної школи	м. Сновськ
1.5.1.	16. Теплореновація будівлі Новоборовицького НВК "ЗНЗ І-ІІІ ст.- ДНЗ" шляхом проведення капітального ремонту з виділенням черговості: І черга - заміна та утеплення даху будівлі; ІІ черга - заміна віконних та дверних блоків; ІІІ черга - утеплення фасаду будівлі"	с. Нові Боровичі, с. Загребельна Слобода, с. Старі Боровичі, с. Жовідь, с. Піщанка, с. Ключи
1.5.1.	17. Реконструкція системи теплопостачання та теплореновація будівлі Петрівського НВК «ЗНЗ І-ІІІ ст. – ДНЗ»	с. Петрівка, с. Смяч, с. Стара Рудня, с. Хотунічі, с. Камка
1.5.1.	18. Капітальний ремонт будівлі поліклінічного відділення Сновської ЦРЛ в частині заміни віконних та дверних блоків	Сновська ОТГ
1.5.1.	19. Капітальний ремонт будівлі центральної районної бібліотеки	Сновська ОТГ
1.5.2.	20. Реконструкція існуючих та Будівництво нових мереж вуличного освітлення міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	Сновська ОТГ
2.1.1.	21. Модернізація обладнання комунальних підприємств та придбання спецтехніки	Сновська ОТГ

2.1.1.	22. Придбання рециклера для Комунального підприємства «Щорська житлово-експлуатаційна дільниця» Сновської міської ради	Сновська ОТГ
2.1.2.	23. Реконструкція полігону твердих побутових відходів в м. Сновськ	Сновська ОТГ
2.1.3.	15. Забезпечення збору та переробки твердих побутових відходів	Сновська ОТГ
2.2.1.	25. Видалення аварійних та небезпечних дерев на території Сновської об'єднаної територіальної громади	Сновська ОТГ
2.2.2.	26. Створення, впорядкування зон відпочинку та благоустрій центральних частин міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	Сновська ОТГ
2.3.1.	27. Капітальний ремонт дорожнього покриття доріг міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	Сновська ОТГ
2.3.2.	28. Реконструкція каналізаційних мереж вул. Леніна, Некрасова, Р. Люксембург в м. Щорс Чернігівської області	м. Сновськ
2.3.2.	29. Реконструкція існуючих та будівництво нових водопровідних мереж міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	м. Сновськ, с. Нові Боровичи, с. Єліне, с. Смяч, с. Хотунічі, с. Камка
2.3.3.	30. Підвищення поінформованості та самоорганізації сільського населення та молоді громади	Сновська ОТГ
2.4.1.	31. Безпечне місто - Сновськ	м. Сновськ
2.4.2.	32. Модернізація існуючих та створення нових сільських пожежних команд	сільські населенні пункти Сновської ОТГ
3.1.1.	33. Забезпечення житлом лікарів Сновської об'єднаної територіальної громади	Сновська ОТГ
3.1.2.	34. Закупівля автомобіля для Сновського центру первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД)	Сновська ОТГ
3.1.2.	35. Закупівля обладнання (комп'ютери, принтери, мережеве обладнання тощо) для реалізації реформи первинної медицини для Сновського центру ПМСД	Сновська ОТГ
3.1.2.	36. Закупівля медичного (у тому числі стоматологічного) обладнання	Сновська ОТГ
3.2.1.	37. Реконструкція їдальні Сновської гімназії	м. Сновськ, с. Великий Щимель, с. Малий Щимель, с. Займище та с. Сновське
3.2.2.	38. Закупівля меблів та обладнання для Сновського НВК "ДНЗ-СЗНЗ І ст."	м. Сновськ, с. Великий Щимель, с. Займище та с. Гвоздиківка
3.2.3.	39. Здоровий відпочинок – кожній дитині» (Реконструкція Сновського дитячого закладу оздоровлення та відпочинку «Дружба»)	Сновська ОТГ

3.3.1.	40. Капітальний ремонт Будинку культури з впровадженням заходів з теплореновації з виділенням черговості: I черга – ремонт суміщеного покриття над приміщеннями актової зали, часткове утеплення зовнішніх огорожувальних конструкцій; II черга – заміна внутрішніх інженерних мереж, а також улаштування систем протипожежного захисту та пожежної сигналізації в приміщеннях актової зали; III черга – заміна внутрішніх дверних та віконних блоків, внутрішнє оздоблення приміщень актової зали, встановлення театральних крісел та 3-4 d кінообладнання	Сновська ОТГ
3.3.1.	41. «Мистецький десант» (Придбання автобусу для надання культурно – мистецьких послуг населенню Сновської ОТГ)	Сновська ОТГ
3.3.2.	42. Капітальний ремонт будівлі Сновської дитячої музичної школи імені Н.Г. Рахліна (заміна вікон та утеплення фасаду)	Сновська ОТГ
3.4.1.	43. Будівництво спортивного залу Сновської гімназії в м. Сновськ Чернігівської області	м. Сновськ, с. Великий Щимель, с. Малий Щимель, с. Займище та с. Сновське
3.4.1	44. Будівництво спортивного майданчика Сновської гімназії в м. Сновськ	м. Сновськ, с. Великий Щимель, с. Малий Щимель, с. Займище та с. Сновське
3.4.2.	45. Реконструкція спортивного майданчика з поліуретановим покриттям на території дитячо-юнацької спортивної школи (ДЮСШ) та закупівля спортивного інвентарю	Сновська ОТГ
3.4.2.	46. Реконструкція трибун стадіону ЦРО ВФСТ «Колос» АПК України	Сновська ОТГ

1. Індикатори продуктів та результатів реалізації Стратегії

Таблиця № 6. Індикатори

Стратегічна ціль 1: Створення умов для сталого розвитку місцевої економіки

Результат (продукт)	Початкова вартість індикатора	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
Операційна ціль 1.1. Посилення інституційного впливу громади на її розвиток			
1.1.1. Розроблені, затверджені, перекладені англійською мовою процедури залучення інвестицій. Розроблені, перекладені англійською мовою та оприлюднені для загального доступу інвестиційні пропозиції громади	0	Кількість оприлюднених процедур	1
	0	Кількість оприлюднених інвестиційних пропозицій	1

Результат (продукт)	Початкова вартість індикатора	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
1.1.2. Створено при ЦНАПі бізнес-інкубатора	61	Чисельність нових юридичних осіб – підприємців, зареєстрованих на теренах громади	65
	509		550
1.1.3. Розроблені нові генеральні плани, зонінг населених пунктів, просторове планування громади	0	Кількість затверджених нових генеральних планів, зонінг населених пунктів	24
	0	Просторовий план громади	1
Операційна ціль 1.2. Стимулювання розвитку сільськогосподарської діяльності на			
1.2.1. Розширення тепличного господарства, новітніх методів обробки землі та боротьби зі шкідниками (використання біопрепаратів)	0	Обсяг товарної продукції, що вирощується дрібними товаровиробниками	10%
1.2.2. Дрібні товаровиробники отримали можливість для формування та збуту товарних партій продукції власного виробництва	0	Кількість працюючих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	2
	0	Частка товарів кооперативів в загальному обсязі	10%
Операційна ціль 1.3. Ефективне використання лісових та водних ресурсів в інтересах громади			
1.3.1. Розчищене русло річки Снов, відновлені колодязі	0	Кількість кілометрів русла річки Снов, що розчищено	1
	0	Кількість санованих колодязів	45
1.3.2. Проведені інформаційні кампанії щодо ставлення громадян до лісових водних ресурсів, встановлена система комунальних штрафів за порушення	0	Чисельність охоплених мешканців	2000
Операційна ціль 1.4. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади			
1.4.1. Створення при ЦНАПі туристичного інформаційного центру	0	Кількість туристів, які відвідали громаду	1000
1.4.2. Розроблений бренд громади, нові туристичні спеціалізації та продукти	0	Кількість нових туристичних спеціалізацій	2
	0	Кількість розроблених туристичних продуктів	2
Операційна ціль 1.5. Підвищення енергоефективності в усіх секторах			
1.5.1. Організації комунальної сфери запровадили енергозберігаючі технології та альтернативні види палива	55	Організації комунальної сфери запровадили енергозберігаючі технології та альтернативні види палива	60
1.5.2. Населені пункти громади освітлені	9	Кількість населених пунктів що освітлена	24
	1450	Кількість встановлених освітлювальних приладів	3000

Стратегічна ціль 2: Створення сучасного комфортного простору громади

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатор	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
Операційна ціль 2.1. Покращення комунальних послуг			
2.1.1. Комунальні послуги доступні у всіх населених пунктах громади	8	Кількість населених пунктів, охоплених комунальними послугами	10
2.1.2. Збільшено перелік та обсяги комунальних послуг що надаються	9	Кількість комунальних послуг що надаються	10
	45%	Ступінь задоволення мешканців громади комунальними послугами що надаються	75%
2.1.3. Стихійні звалища ліквідовані, на теренах громади працює система сортування, збору та вивозу сміття	69	Кількість ліквідованих стихійних сміттєзвалищ	100
	26%	Відсоток сміття в громаді, що сортується, збирається та вивозиться централізовано	40%
Операційна ціль 2.2. Благоустрій населених пунктів			
2.2.1. Аварійні дерева прибрані, наступні санітарні розчистки проводяться за необхідністю	5	Наявний відсоток аварійних дерев у населених пунктах	1
2.2.2. Впорядковані центральні частини сільських населених пунктів, зони відпочинку	0	Кількість реалізованих місцевих ініціатив із реконструкції центрів сільських населених пунктів, впорядкування зон відпочинку	10
Операційна ціль 2.3. Розвиток інфраструктури			
2.3.1. Здійснено ремонт запланованих для цього ділянок доріг	50%	Відсоток виконання запланованих робіт – відповідно до затверджених проектів	70%
	56%	Рівень задоволення мешканців громади якістю ремонтів доріг	70%
2.3.2. Наявні водогони обліковані та, за необхідності, модернізовані, забезпечено водовідведення стічних стоків	95 км/100%	Кількість кілометрів водогонів та водовідведення, що обліковано (у відсотках до фактичного стану).	100 км/100%
	10 км/100%		12 км/100%
	0/0	Кількість кілометрів модернізованих водогонів та (окремо) водовідведення	8 км/2 км
2.3.3. Громадські місця в населених пунктах громади обладнані безкоштовним доступом до Інтернету через Wi-Fi	0	Кількість місць громадської комунікації у населених пунктах громади, що обладнані безкоштовним доступом до Інтернету через Wi-Fi	3
Операційна ціль 2.4. Покращення безпеки життєдіяльності			
2.4.1. В населених пунктах громади встановлені камери відео - спостереження	24	Чисельність правопорушень, виявлених за допомогою камер відео-спостереження	50
	42%	Рівень відчуття безпеки мешканців громади	70%
2.4.2. В громаді діє місцева пожежна охорона (МПО)	9%	Відсоток пожеж на теренах громади, ліквідованих за	20%

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатор	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
		допомогою МПО	

Стратегічна ціль 3: Розвиток людського потенціалу громади, активності мешканців, їх локальної ідентичності

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатор	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
Операційна ціль 3.1. Забезпечення якісних медичних та соціальних послуг			
3.1.1. Профільні медичні працівники, потребу в яких відчуває громада, забезпечені службовим житлом	1	Кількість одиниць службового житла, придбаного за рахунок коштів бюджету громади	3
	47%	Рівень задоволення мешканців громади якістю медичних послуг	70%
3.1.2. Сновська лікарня забезпечена кваліфікованими технічним обладнанням для якісного надання визначених для неї обсягу медичних послуг	40%	Відсоток забезпечення медичною технікою відповідно до встановлених нормативів	70%
Операційна ціль 3.2. Осучаснення системи освіти			
3.2.1. Оптимізована та модернізована мережа дошкільних навчальних закладів	30%	Відсоток дошкільних навчальних закладів, що були модернізовані	80%
3.2.2. Діють оснащені сучасним обладнанням опорні школи	47%	Відсоток учнів, які навчаються в опорних школах	55%
	5	Кількість сучасного технічного обладнання, що придбано для опорних шкіл	20
3.2.3. Діючий дитячого закладу оздоровлення та відпочинку «Дружба»	250	Кількість дітей, які щорічно оздоровлюються в дитячому спортивно-оздоровчому таборі	400
Операційна ціль 3.3. Збереження та розвиток культурних традицій і локальної ідентичності, інтеграція громади			
3.3.1. Оптимізована та модернізована мережа закладів культури	3	Кількість нових функцій, запроваджених у закладах культури	5
	5%	Відсоток модернізованих приміщень закладів культури	25%
3.3.2. Діючі заклади мистецької освіти забезпечені умовами, необхідними для своєї роботи	183	Кількість випускників шкіл мистецької освіти	200
Операційна ціль 3.4. Розвиток масового спорту			
3.4.1. Реконструйовано стадіон у м. Сновськ, облаштовані спортивні майданчики у сільських населених пунктах громади	0	Реконструйований стадіон у м. Сновськ	1
	0	Облаштовані спортивні майданчики у сільських населених пунктах громади	3

Індикатори продукту	Початкова вартість індикатор	Індикатор результату	Цільова вартість індикатора
3.4.2. Учасники масового спортивного руху організуються за допомогою спортивних клубів	7	Кількість діючих на теренах громади спортивних клубів	10
	260	Чисельність мешканців громади, які беруть участь у діяльності спортивних клубів	500

1. Орієнтовний фінансовий план реалізації Стратегії

Таблиця № 7. Орієнтовний фінансовий план на 2018–2020 рр.

Назва проекту	Вартість, тис. грн.			
	2018	2019	2020	Разом
1. Удосконалення процедур залучення інвестицій	5,0	5,0	5,0	15,0
2. Створення умов для популяризації інвестиційних можливостей громади	15,0	15,0	15,0	45,0
3. Створення центру надання адміністративних послуг	0	1000,0	1000,0	2000,0
4. Розроблення містобудівної документації міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	3781,2	1297,9	0	5079,1
5. Інформаційна підтримка диверсифікації виробництва сільських домогосподарств	0	0	100,0	100,0
6. Створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів з переробки молока в сільських населених пунктах Сновської об'єднаної територіальної громади	0	0	1000,0	1000,0
7. Відновлення рекреаційної зони в місцях масового відпочинку біля річки Снов	500,0	1000,0	1000,0	2500,0
8. Формування суспільної свідомості щодо охорони та раціонального використання лісових та водних ресурсів	5,0	5,0	5,0	15,0
9. Встановлення дорожніх знаків новоствореної громади європейського зразка	0	150,0	150,0	300,0
10. Створення туристичних продуктів «Сновщина – туристичний калейдоскоп»	0	20,0	20,0	40,0
11. Капітальний ремонт внутрішньої системи опалення та реконструкція системи опалення Сновської гімназії з встановленням блочно-модульної котельні на альтернативному паливі	3265,5	0	0	3265,5
12. Реконструкція будівлі (заміна вікон та дверей), капітальний ремонт фасаду (утеплення учбового корпусу), капітальний ремонт будівлі майстерні (утеплення фасаду, внутрішнє оздоблення приміщення), капітальний ремонт частини внутрішніх приміщень Сновської ЗОШ І-ІІІ ст. №1	3349,4	3000,00	3000,0	9349,4
13. Капітальний ремонт будівель Сновського НВК «ДНЗ-СЗНЗ І ст.»	1850,0	1490,0	0	3340,0
14. Капітальний ремонт будівлі Центру дитячої та юнацької творчості (утеплення фасаду)	1731,0	0	0	1731,0
16. Теплореновація будівлі Новоборовицького	7323,0	3084,0	10337,0	20744,0

НВК "ЗНЗ І-ІІІ ст.- ДНЗ" шляхом проведення капітального ремонту з виділенням черговості: І черга - заміна та утеплення даху будівлі; ІІ черга - заміна віконних та дверних блоків; ІІІ черга - утеплення фасаду будівлі"				
17. Реконструкція системи теплопостачання та теплореновація будівлі Петрівського НВК «ЗНЗ І-ІІІ ст. – ДНЗ»	1500,0	0	0	1500
18. Капітальний ремонт будівлі поліклінічного відділення Сновської ЦРЛ в частині заміни віконних та дверних блоків	1682,9	0	0	1682,9
19. Капітальний ремонт будівлі центральної районної бібліотеки	1000,0	0	0	1000,0
20. Реконструкція існуючих та Будівництво нових мереж вуличного освітлення міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	2000,0	2000,0	2000,0	6000,0
21. Модернізація обладнання комунальних підприємств та придбання спецтехніки	300,0	300,0	1600,0	2200,0
22. Придбання рециклера для Комунального підприємства «Щорська житлово-експлуатаційна дільниця» Сновської міської ради	0	0	500,0	500,0
23. Реконструкція полігону твердих побутових відходів в м. Сновськ	2000,0	3000,0	3000,0	8000,0
24. Забезпечення збору та переробки твердих побутових відходів	500,0	1000,0	1500,0	3000,0
25. Видалення аварійних та небезпечних дерев на території Сновської об'єднаної територіальної громади	200,0	200,0	200,0	600,0
26. Створення, впорядкування зон відпочинку та благоустрій центральних частин міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	1000,0	1000,0	1000,0	3000,0
27. Капітальний ремонт дорожнього покриття доріг міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	8000,0	8000,0	10000,0	26000,0
28. Реконструкція каналізаційних мереж вул. Леніна, Некрасова, Р. Люксембург в м. Щорс	3765,8	0	0	3765,8
29. Реконструкція існуючих та будівництво нових водопровідних мереж міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади	1200,0	2500,0	2000,0	5700,0
30. Підвищення поінформованості та самоорганізації сільського населення та молоді громади	100,0	100,0	100,0	300,0
31. Безпечне місто - Сновськ	100,0	150,0	150,0	400,0
32. Створення та модернізація існуючих сільських пожежних команд	100,0	100,0	100,0	300,0
33. Забезпечення житлом лікарів Сновської об'єднаної територіальної громади	200,0	200,0	200,0	600,0
34. Закупівля автомобіля для Сновського центру первинної медіко-санітарної допомоги (ПМСД)	410,0	0	0	410,0
35. Закупівля обладнання (комп'ютери, принтери, мережеве обладнання тощо) для реалізації реформи первинної медицини для Сновського	186,0	0	0	186,0

центру ПМСД				
36. Закупівля медичного (у тому числі стоматологічного) обладнання	155,0	0	0	155,0
37. Реконструкція їдальні Сновської гімназії	8500,0	0	0	8500,0
38. Закупівля меблів та обладнання для Сновського НВК "ДНЗ-СЗНЗ І ст."	186,0	0	0	186,0
39.Здоровий відпочинок – кожній дитині» (Реконструкція Сновського дитячого закладу оздоровлення та відпочинку «Дружба»)	0	1500,0	1500,0	3000,0
40. Капітальний ремонт Будинку культури з впровадженням заходів з теплореновації з виділенням черговості: І черга – ремонт суміщеного покриття над приміщеннями актової зали, часткове утеплення зовнішніх огорожувальних конструкцій; ІІ черга – заміна внутрішніх інженерних мереж, а також улаштування систем протипожежного захисту та пожежної сигналізації в приміщеннях актової зали; ІІІ черга – заміна внутрішніх дверних та віконних блоків, внутрішнє оздоблення приміщень актової зали, встановлення театральних крісел та 3-4 d кіно обладнання	6100,0	2500,0	2450,0	11050,0
41. «Мистецький десант» (Придбання автобусу для надання культурно – мистецьких послуг населенню Сновської ОТГ)	0	2600,0	0	2600,0
42. Капітальний ремонт будівлі Сновської дитячої музичної школи імені Н.Г. Рахліна (заміна вікон та утеплення фасаду)	0	3660,0	0	3660,0
43. Будівництво спортивного залу Сновської гімназії в м. Сновськ Чернігівської області	8970,0	0	0	8970,0
44. Будівництво спортивного майданчика Сновської гімназії в м. Сновськ	0	4050,0	0	4050,0
45. Реконструкція спортивного майданчика з поліуретановим покриттям на території дитячо-юнацької спортивної школи (ДЮСШ) та закупівля спортивного інвентарю	710,0	0	0	710,0
46. Реконструкція трибун стадіону ЦПРО ВФСТ «Колос» АПК України	1050,4	0	0	1050,4
Загальна вартість	71741,2	43926,9	42932,0	158600,1

2. Джерела фінансування реалізації завдань

Основними джерелам фінансування реалізації Стратегії Сновська є власні надходження до бюджету громади, а також зовнішні джерела (в тому числі цільові субвенції, кредити). Джерелом отримання цільової субвенції можуть бути урядові програми, що реалізують за посередництвом Міністерства регіонального розвитку (державна інфраструктурна субвенція, ДФРР) та обласні інституції, що підтримують відповідні сфери (обласний бюджет). Державний бюджет – це:

- кошти державної інфраструктурної субвенції;
- субвенція на соціально-економічний розвиток;

- кошти ДФРР;
- інші державні субвенції на виконання інвестиційних програм.

Щодо першого випадку – ці кошти надаватимуться обмежений період (найімовірніше, до 2020 р. включно), причому очікується, що обсяги Державної інфраструктурної субвенції поступово зменшуватимуться. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 р. № 200 (зі змінами) та змісту Стратегії Сновська ці кошти використовуватимуться для:

Таблиця № 8. Зовнішні джерела фінансування

Операційні цілі	Державна інфраструктурна субвенція	ДФРР та державна субвенція на соціально-економічний розвиток	Міжнародна технічна допомога	Інші джерела
1.1. Посилення інституційного впливу громади на її розвиток			x	x
1.2. Стимулювання розвитку сільськогосподарської діяльності на теренах громади			x	x
1.3. Ефективне використання лісових та водних ресурсів в інтересах громади		x	x	x
1.4. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади	x	x	x	x
1.5. Підвищення енергоощадності в усіх секторах	x	x	x	x
2.1. Покращення комунальних послуг	x	x	x	x
2.2. Благоустрій населених пунктів	x	x		x
2.3. Розвиток інфраструктури	x	x	x	x
2.4. Покращення безпеки життєдіяльності			x	x
3.1. Забезпечення якісних медичних та соціальних послуг	x	x	x	x
3.2. Осучаснення системи освіти	x	x	x	x
3.3. Збереження та розвиток культурних традицій і локальної ідентичності, інтеграція громади		x	x	x
3.4. Розвиток масового спорту		x	x	x

Можливості обласного бюджету значно менші. Фактично, громада може розраховувати на кошти спеціального (але не загального) фонду обласного бюджету за двома напрямками:

- так звані екологічні кошти обласного бюджету (в Сновській громаді є екологічні проблеми, які можна розв'язати виключно за їх допомогою); це природоохоронний фонд;

– кошти для співфінансування реконструкції доріг місцевого значення.

Обсяг коштів обласного бюджету, на які претендуватиме громада, можуть збільшитися в разі заснування обласного конкурсу проектів місцевого розвитку. В такому разі Сновська громада братиме в них участь за напрямками, що визначені в Стратегії для державної інфраструктурної субвенції та ДФРР.

Найближчими роками ДФРР залишатиметься одним із основних джерелом фінансування діяльності Сновської громади, спрямованої на її розвиток. Водночас очікується, що через цей фонд може реалізовуватиметься частина європейської допомоги для інфраструктурних проектів. Йдеться, насамперед, про проекти розвитку, що фінансуватимуться за кошти ЄС (секторальна співпраця). Вони повинні мати регіональний або міжрегіональний характер.

Варто зауважити, що надалі діятимуть менші програми, які фінансуються міжнародними інституціями, в тому числі – Радою Європи, Європейським Союзом, США, окремими країнами ЄС, Швейцарією, Канадою, Ізраїлем, приватними міжнародними фондами, іншими суб'єктами. У зв'язку з цим бажаною є співпраця з громадами країн ЄС для реалізації трьохсторонніх проектів. При цьому самоврядна влада надаватиме всю необхідну підтримку громадським організаціям, які ініціюватимуть та реалізовуватимуть проекти на території громади, що відповідають цілям та завданням її стратегії (включно з можливістю співфінансування).

З огляду на зазначене можлива співпраця з такими донорами (вибірково):

1. Програма U-LEAD з Європою: Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку.
<http://tsnap.ulead.org.ua/>
2. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH підтримує Україну за дорученням Федерального уряду Німеччини з 1993 року. Пріоритетними напрямками німецько-української співпраці є: <https://www.giz.de/en/worldwide/32413.html>
3. Гранти від Європейської Комісії для країн Східного партнерства: <https://eap-csf.eu/4th-call-for-project-proposals-under-the-eap-csf-re-granting-scheme/>
4. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні» – DESPRO http://despro.org.ua/news/news/?ELEMENT_ID=1838
5. Міжнародний фонд «Відродження»: <http://www.irf.ua/>
6. Проект USAID «Підтримка аграрного та сільського розвитку» <https://www.facebook.com/usaaid.ards/>
7. Міністерство закордонних справ Польщі – Польська допомога http://kijow.msz.gov.pl/uk/wspolpraca_dwustronna/polska_pomoc/
8. Міністерство закордонних справ Нідерландів, програма «Matra» (трансформація суспільства) <https://www.netherlandsandyou.nl/your-country-and-the-netherlands/ukraine/and-the-netherlands/matra-programme>

9. Фонд сприяння демократії Посольства США – програма малих грантів
<https://ua.usembassy.gov/uk/education-culture-uk/democracy-grants-uk/>
10. Національний Фонд підтримки демократії (NED):
<https://www.ned.org/apply-for-grant/ru/>

3. Припущення та ризики, рекомендації

Рамковими припущеннями для реалізації Стратегії розвитку Сновської ОТГ є:

- успішне запровадження в Україні низки реформ – як найбільш комплексної, тобто місцевого самоврядування, так і галузевих – освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення (зокрема – пенсійної), земельних відносин, публічних закупівель та інших;
- неухильне дотримання державою своїх зобов'язань, задекларованих на початку реформ, насамперед, уникнення спокуси нового перерозподілу бюджетних коштів, цього разу на користь державного бюджету, а також надання існуючим місцевим державним адміністраціям нових функцій стосовно ОТГ;
- поборювання відвертого та брутального втручання великого бізнесу та не обумовленого законодавством адміністративного ресурсу в діяльність ОТГ, блокування подібних намірів;
- щонайменше уникнення загострення військових дій на сході України та збереження відносного спокою на контрольованій українською владою території держави та на державному україно-російському кордоні;
- доступність та прозорість отримання (в тому числі, на конкурсних засадах) обіцяних державою коштів на розвиток ОТГ.

Втім лише останнього джерела та власних надходжень буде недостатньо. Сновська громада має інтелектуальний потенціал, що дозволяє їй брати участь у розробці та реалізації крупних міжнародних проектів. Робимо припущення, що вже перший вдалий досвід дуже суттєво вплине на пріоритети діяльності громади та її наступні рішення щодо концентрації сил та ресурсів.

Разом із тим варто врахувати досвід розробки та реалізації попередніх середньострокових планів (програм) соціально-економічного розвитку Щорського району стратегічного характеру. Вони склалися професійно на базі вивчення та узагальнення багатьох показників. Водночас ступінь виконання залишався бажати кращого. На нашу думку так ставалося тому що:

- кожного разу йшлося про експертний документ, що розроблявся державною адміністрацією відповідно до вимог законодавства, громадськість до його обговорення майже не залучалася, а результат переважно лише доводився до відома;

- ступінь виконання середньострокових планів (програм) соціально-економічного в жодному разі не був критерієм успішності діяльності його розробників та виконавців, тобто мотивація була ніяка;
- в країні відбулися драматичні революційні події та зміна влади, що суттєво вплинуло на пріоритети розвитку, в т. ч. на місцевому рівні.

Тому тепер для реалізації нової Стратегії дуже важливо залучити старост та громадськість. Серед останніх – як формалізовані та зареєстровані організації, так і неформальні, але впливові групи та, звичайно, засоби масової інформації, блогери. Це дозволить створити навколо Стратегії приязну суспільну атмосферу, а в ідеалі – об'єднати навколо неї найбільш активних мешканців громади незалежно від їхніх переконань, партійної, релігійної чи будь-якої іншої приналежності, які щиро прагнуть її розвитку та успіху. Тобто Стратегія має стати для нової громади інтегруючим чинником. Саме тому важливий не лише її текст, а спосіб розробки й реалізації. Вони рівноцінні.

Такий підхід означає, що це не може бути документ, що існує у первісному варіанті весь відведений йому час – Стратегії не уникнути щорічних змін саме через плинність інтересів місцевих мешканців та виникнення нових ідей (які, втім, мають відповідати цілям документу). Вочевидь, їх треба розглядати відповідно до схваленої процедури та вносити до Плану заходів із реалізації нові проектні ідеї та технічні завдання до них. Але робити таке не часто – не більше, ніж двічі на рік.

Також важливо, аби Стратегія стала об'єднуючим чинником для суб'єктів господарювання всіх форм власності – державної, комунальної, приватної (в тому числі місцевих підприємців та фермерів), адже вона спрямована на забезпечення сприятливих умов для їхньої діяльності. Власне, реалізація стратегії передбачає об'єднання всіх зацікавлених сторін в їхніх же інтересах.

Основні ризики, пов'язані з реалізацією Стратегії, включають:

- серед мешканців громади відчутна нестача звички правового лобювання своїх інтересів та громадянської активності, зокрема, участі в реалізації місцевих ініціатив;
- неясність розподілу повноважень між райдержадміністрацією та виконкомом ради громади, їхнє перетинання;
- очікування значної частини мешканців нової громади надшвидких ефектів від самого факту її створення;
- взаємне поборювання місцевих груп впливів;
- внутрішній дисонанс мешканців громади між умовами що швидко змінюються та їхнім попереднім досвідом, прагнення розв'язувати проблеми у звичний (застарілий та неефективний) спосіб;
- постійне балансування на межі дозволеного та необхідність ухвалення рішень, що не завжди однозначно врегульовані в законодавстві України;

- безпрецедентні можливості зовнішніх контактів на тлі браку досвіду спілкування з іноземцями;
- тривале погіршення екологічної ситуації та поступова втрата громадою однієї з найпривабливіших своїх рис;
- недовіра сільських мешканців до міста, постійні підозри в несправедливому розподілі коштів;
- непорозуміння зі старостами, складнощі адаптації їх до нової ролі представника інтересів мешканців старостинських округів та лідерського способу поведінки.

У зв'язку з зазначеним рекомендуємо:

- докласти значних зусиль для формування локальної ідентичності, створення територіальної спільноти;
- використовувати всі наявні можливості для збільшення впізнаваності громади за межами області;
- робити наголос на використанні власних ресурсів для розвитку громади, а не зовнішніх;
- працювати з міжнародними донорами професійно, що передбачає розширення функцій профільного структурного підрозділу та залучення (підготовку) фахівців із проектного менеджменту;
- докласти зусиль для збереження екологічної привабливості громади для проживання, відпочинку, спорту;
- зробити наголос на українсько-білоруському транскордонному співробітництві, для цього розробляти та реалізовувати відповідні проекти;
- максимально скористатися досвідом громад з інших регіонів та закордонним, для чого розширяти зовнішні контакти, навчати працівників апарату новим методам управління.

V. СИСТЕМА ВПРОВАДЖЕННЯ ТА МОНІТОРИНГУ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ, АКТУАЛІЗАЦІЇ ЙОГО ЗМІСТУ

Ефективність впровадження Стратегії значною мірою залежатиме від наступної відповідальності та послідовності Сновської міської ради та її виконкому, наполегливості представників робочої групи та зацікавлених сторін, усіх небайдужих, хто матиме нагоду та бажання взяти участь у досягненні сформульованого бачення майбутнього територіальної громади. При цьому роль ініціатора, координатора впровадження, моніторингу та оцінки бере на себе сама громада – через виборні органи самоврядної влади.

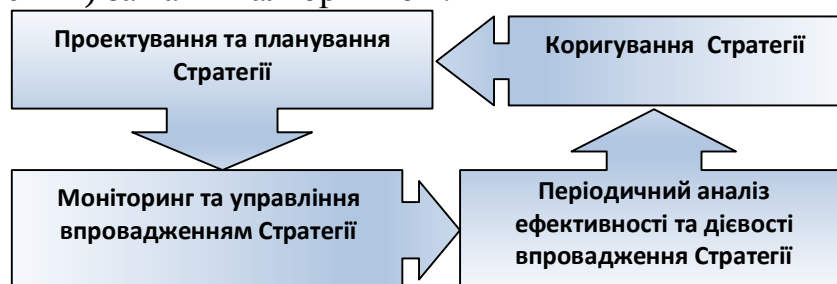
Селищний голова особисто та через призначених фахівців відповідає за формальну організацію, підготовку стратегії та її реалізацію. Мета його дій:

- створення сприятливого клімату навколо стратегії та пошук прихильників її реалізації;
- переказ настроїв та думок мешканців, різноманітних соціальних середовищ та груп інтересів, втручання в ситуаціях, коли необхідно внести зміни до стратегії.

Для забезпечення належного рівня відповідальності за впровадження стратегічного плану створюється система моніторингу його впровадження. Вона включає:

- Комітет із управління впровадження Стратегії (із застосуванням гендерного підходу включає представників органів місцевого самоврядування, бізнесу та громадськості, зокрема, фермерів, молоді, журналістів, пенсіонерів – так, аби були відображені інтереси різних соціальних груп; за окремим рішенням сесії міської ради ці функції можна покласти на одну з її комісій); Комітет відповідає за забезпечення актуальності та реалістичності стратегічних і операційних цілей та за їх досягнення, його засідання проводяться не рідше двох разів на рік, частіше – за потребою;
- Положення про систему моніторингу виконання Стратегії (окремий документ, що ухвалюється рішенням сесії міської ради);
- систему індикаторів (результатів) виконання Стратегії (зміни «ландшафту»); індикатори відображають ефективність виконання конкретних завдань та засвідчують їх відповідність стратегічним цілям Стратегії.

Моніторинг Стратегії здійснюється протягом усього періоду її провадження. Рух за стратегічними напрямками забезпечується виконанням завдань (проектів) за таким алгоритмом:

Моніторинг та оцінка здійснюються на основі систематичного збору інформації про стан реалізації запланованих завдань та цілей у ситуації що змінюється. Збирання даних та систематичний їх аналіз має на меті оцінити:

- відповідність до визначеного часу реалізації;
- ступінь реалізації закладених у документі продуктів та, водночас, досягнутих таким чином результатів;
- запровадження змін до завдань у зв'язку зі змінами соціально-економічних умов.

Базову інформацію, що необхідна для визначення результатів виконання завдань, містить План заходів із реалізації Стратегії. Він приймається двічі:

- на три роки (2018–2020 р.р.);
- на чотири роки (2021–2024 р.р.).

Система індикаторів відображена у тексті Стратегії. Її зміст, зокрема, передбачає визначення очікуваних результатів, що мають якісний характер. Останні оцінюються за доступними джерелами інформації та шляхом соціологічних і експертних досліджень. Для цього в громаді запроваджується щорічне соціологічне дослідження якості життя на її теренах (орієнтовний час проведення – жовтень). Експерти дослідження (певні впливові цільові групи – підприємці, вчителі, фермери, молодь, пенсіонери та ін.) проводяться за потребою, як правило, в разі виникнення потреби внесення тих чи інших змін до тексту Стратегії.

Кількість індикаторів для оцінки досягнення цілей становить 2 – 3 показника. Для кожного показника визначені такі характеристики: показники результатів, значення індикатора, показники продукту, поточне значення індикатора.

Цикл зустрічей Комітету з управління впровадженням Стратегії – це робота принаймні двічі на рік:

- у квітні під час оцінки реалізації Стратегії за попередній рік;
- у серпні під час збирання нових пропозицій щодо проектів реалізації Стратегії.

В результаті роботи Комітету напрацьовується аналітичний документ, що спирається на звітні матеріали, підготовлені відповідальними структурними підрозділами міськвиконкому (через визначеного рішенням міського голови координатора). Для цього використовуватиметься стандартна форма звіту.

Основний принцип оновлення Стратегії – діяльність відповідно до процесів першої редакції документу, що підготовлена на основі широкої участі мешканців громади. Скажімо, жоден з видів діяльності, що має здійснюватися відповідно до зазначеної редакції, не може бути виключений з наступної.

Іншим важливим принципом є акцент на аналізі змін і стану реалізації Стратегії розвитку громади, також уміння робити висновки та вносити корективи. Це робить можливим впевненість у встановлених пріоритетах або

в добре продуманих рішеннях, що спрямовані на зміни. Крім того, це тягне за собою усунення випадковості проєктів.

Також, важливим є те, аби учасники системи моніторингу впровадження Стратегії не потрапили до рутини, бо це загроза втрати розвиткової активності громади.

В роботі з підготовки Стратегії особлива увага зверталася на усвідомленні того, що щорічне узгодження з соціальними партнерами пріоритетів дозволяє представити пропозиції щодо проєктів від усіх бажаючих взяти участь у реалізації Стратегії. Участь соціальних партнерів дозволить враховувати під час внесення змін до Стратегії волю, ідеї та інтереси груп, які є представницькими для територіальної спільноти.

Кількість показників у Стратегії оптимізована – аби не зменшувати можливості управління, але водночас мати можливості для об'єктивного оцінювання. Причому вони спираються на переважно місцеві джерела: дані досліджень, звіти виконкому, інформацію місцевих органів державної влади, територіальних органів центральних органів державної влади (насамперед, казначейської служби, податкової, Пенсійного фонду), звіти суб'єктів господарювання, матеріали в ЗМІ, Інтернет - ресурсах, зокрема – соціальних мережах. За можливості отримана інформація співставлятиметься з даними державної статистики. Це дає можливість порівнювати локальні показники громади із загальнодержавними та міжнародними. Разом із тим Стратегія передбачає появу власної, муніципальної статистики, яка за своєю методикою спиратиметься на кращі зразки земської статистики Чернігівщини.

Важливим індикатором є врахування в процесі розробки щорічного бюджету проєктів Стратегії, а також формування на основі Стратегії інвестиційних програм та проєктів місцевого розвитку, зокрема – планів (програм) соціально-економічного розвитку та галузевих програм. Проєкти, включені до Стратегії відповідно до визначених завдань, користуватимуться пріоритетним правом на фінансування за рахунок бюджетних коштів. Зміни до Стратегії вноситимуться за результатами моніторингу її впровадження на основі запропонованих індикаторів. Моніторинг здійснюватиметься публічно – щорічно його результати оприлюднюватимуться на громадських слуханнях мешканців громади, висвітлюватимуться у медіа-ресурсах.

Засади оновлення Стратегії за щорічним циклом виглядатимуть так:

Засади оновлення Стратегії за щорічним циклом

ФАЗА I	ФАЗА II	ФАЗА III	ФАЗА IV
Оцінка стану соціально-економічного розвитку громади та реалізації Стратегії розвитку	Ідентифікація ключових проблем та ідентифікація пріоритетів	Збирання нових проектних пропозицій, їх відбір та кваліфікація	Підготовка апікаційних форм стратегічних проектів Підготовка та ухвалення проекту Плану заходів із реалізації Стратегії розвитку громади
Доповідь, що описує актуальну ситуацію в економіці та соціальній сфері – за всіма напрямками життя громади. Зазначення змін відносно попередньої редакції доповіді (попереднього року). Інформація про стан реалізації Стратегії та про зміни до переліку проектних ідей, які необхідно внести	Оцінка реалізації Стратегії за попередній рік Оцінка даних, що впливають із доповіді: зазначення тенденцій та відхилень, SWOT-аналіз. Ідентифікація ключових проблем. Внесення змін до індикаторів реалізації Стратегії	Збирання нових проектних пропозицій з реалізації Стратегії – на спеціально підготовлених формулярах Оцінка, відбір і кваліфікація відповідності проектів цілям Стратегії Відбір проектних пропозицій, що можуть бути внесені у вигляді технічних завдань до Стратегії Оголошення списку зазначених проектів	Опрацювання проекту плану (програми) соціально-економічного розвитку (або змін до нього) на предмет внесення до нього заходів із реалізації Стратегії громади, представлення його для оцінки вибраним спільнотам. Презентація плану (програми) соціально-економічного розвитку для прийняття рішення міської ради
березень	квітень	серпень	листопад – грудень

VI. КАТАЛОГ ТЕХНІЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА ПРОЕКТІВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ НА 2018–2020 РОКИ

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.1.1. Удосконалення процедур залучення інвестицій, просування інвестиційних можливостей громади					
Назва проекту:	1. Удосконалення процедур залучення інвестицій					
Цілі проекту:	Залучення інвестицій в розвиток територіальної громади					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Проект передбачає проведення комплексу управлінських заходів, спрямованих, з одного боку – на визначення інвестиційних пріоритетів, з іншого – на спрощення доступу потенційних інвесторів до інформації про алгоритми інвестування у громаді.					
Очікувані результати:	- Визначення правового режиму землі як територіальної основи економічного розвитку. - Розроблення і затвердження правил регулювання земельних відносин та забудови на принципах приватнопублічного партнерства. - Визначення територій пріоритетного інвестиційного розвитку громади.					
Ключові заходи проекту:	- визначення пріоритетних для громади видів економічної діяльності для залучення інвестицій – затвердження рішенням міської ради, розміщення на веб-сайті громади; - визначення переліку владних послуг та заохочень для інвесторів та обсяг їх надання відповідно до пріоритетності перспективної інвестиції – затвердження рішенням міської ради, розміщення на веб-сайті громади; - детальний опис процедур та умов продажу та/або оренди ділянок і майна – затвердження рішенням міськвиконкому, розміщення на веб-сайті громади; - розробка типових зразків регуляторних актів та правовстановлюючих документів, розміщення на веб-сайті громади.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	5,0	5,0	5,0			15,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, у межах операційних витрат.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Виконком міської ради					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.1.1. Удосконалення процедур залучення інвестицій, просування інвестиційних можливостей громади					
Назва проекту:	2. Створення умов для популяризації інвестиційних можливостей громади					
Цілі проекту:	Донесення інформації про інвестиційні можливості громади до потенційних інвесторів					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Проект передбачає виготовлення та поширення інформаційних матеріалів для потенційних інвесторів. Створені у рамках проекту інструменти інформаційної роботи будуть використовуватись при проведенні тематичних зустрічей/заходів, спрямованих на популяризацію інвестиційних можливостей громади.					
Очікувані результати:	- Створені двомовні (українська та англійська) веб-сторінки для промоції інвестиційних можливостей громади. - Інвестиційні пропозиції громади наявні в базі даних інвестиційних об'єктів InvestUkraine. - Створені відео- та MS PowerPoint презентації інвестиційних можливостей громади.					
Ключові заходи проекту:	- підготовка двомовних (українська та англійська) маркетингових матеріалів для інвесторів: папка, маркетингова брошура з загальним описом громади та детальні інформаційні листки з описом інвестиційних ділянок; - розробка презентацій інвестиційних можливостей громади, підготовлених в програмі MS PowerPoint; - включення інвестиційних пропозицій громади в базу даних інвестиційних об'єктів InvestUkraine (Українського центру сприяння іноземному інвестуванню); - розробка веб-сторінок (веб-сайту) англійською та українською мовами для промоції громади як вигідного місця «для ведення бізнесу» та інвестування.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	15,0	15,0	15,0			45,0
Джерела фінансування:	Міський бюджет, кошти МТД та суб'єктів підприємницької діяльності.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Міська рада, представники малого та середнього бізнесу, громадські організації.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.1.2. Створення інфраструктури підтримки розвитку малого та середнього бізнесу					
Назва проекту:	3. Створення центру надання адміністративних послуг					
Цілі проекту:	- Реконструкція приміщення адміністративної будівлі за адресою: м. Сновськ, вул. Банкова, 9. - Надання адміністративних послуг територіальних органів міністерств та відомств через ЦНАП.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	На даний час мешканці громади користуються послугами центру надання адміністративних послуг Сновської райдержадміністрації. З метою забезпечення виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.05.2014 № 523 “Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг” виконавчий комітет Сновської міської ради має на меті здійснити відповідні організаційні заходи стосовно створення відповідної матеріально-технічної бази для функціонування ЦНАП при Сновській міській раді з метою надання адміністративних послуг територіальних органів міністерств та відомств через ЦНАП громади.					
Очікувані результати:	Реалізація вказаного проекту дасть можливість повноцінно забезпечити виконання основних вимог Закону України «Про адміністративні послуги», постанови КМУ від 01.08.2013 № 588 та розпорядження КМУ від 16.05.2014 № 523.					
Ключові заходи проекту:	- проведення ремонту приміщення ЦНАП; - закупівля і встановлення обладнання ЦНАП; - навчання працівників ЦНАП.					
Період здійснення:	2019 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	1000,0	1000,0			2000,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, кошти проектів та програм МТД.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Виконком міської ради, територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (суб'єкти надання адміністративних послуг), причетні установи та організації.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.1.3.Розробка генеральних планів, зонінгу населених пунктів, просторового планування громади
Назва проекту:	4.Розроблення містобудівної документації міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади
Цілі проекту:	Забезпечення ефективного перспективного планування розвитку громади, раціонального використання земельних ресурсів, створення повноцінного життєвого середовища для громадян та умов для сталого економічного та соціального розвитку об'єднаної громади.
Територія впливу проекту:	Місто Сновськ та 23 сільських населених пункта Сновської ОТГ: с. Великий Щимель, с. Гірськ, с. Гута Студенецька, с. Єліне, с. Жовідь, с. Займище, с. Заріччя, с. Кучинівка, с. Низківка, с. Нові Боровичи, с. Нові Млини, с. Петрівка, с. Рогізки, с. Смяч, с. Сновське, с. Старі Боровичи, с. Стара Рудня, с. Суничне, с. Тихоновичи, с. Тур'я, с. Хотунічі, с. Чепелів, с. Камка.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Мешканці міста Сновськ та 23 сільських населених пунктів Сновської ОТГ, а саме 22239 осіб.
Стислий опис проекту:	На даний час Генеральний план міста Сновськ Чернігівської області, виготовлений у 1991 році, є не актуальним. Генеральні плани сільських населених пунктів, які входять до складу Сновської ОТГ, також застарілі, оскільки виготовлені в період з 1968 р. по 1972 р. Схема планування території Щорського (Сновського) району датується 1978 роком, тому, також є не актуальною. Для повноцінного функціонування об'єднаної громади має бути проведено значні інфраструктурні зміни, які неможливі без наявної містобудівної документації. З метою забезпечення сучасних підходів до розвитку населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади, вироблення довгострокової стратегії планування та забудови території, створення умов для інвестиційної діяльності фізичних та юридичних осіб, врахування законних приватних, громадських та державних інтересів під час проведення містобудівної діяльності, збереження історико-культурного середовища, 31 серпня 2017 року Сновською міською радою було прийнято рішення № 2-10/VIII «Про затвердження Програми забезпечення розроблення містобудівної документації міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади».
Очікувані результати:	Розробка Схеми планування території Сновської об'єднаної територіальної громади, яка відповідає території Сновського району Чернігівської області, виготовлення генеральних планів та планів зонування територій у складі генеральних планів міста Сновськ та 23 сільських населених пунктів Сновського району Чернігівської області у перспективі дасть змогу: - забезпечити ефективне перспективне планування розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади; - створити сприятливі умови для розвитку інфраструктури міста Сновськ та сіл громади, економічного та соціального зростання; - створити умови для підвищення інвестиційної привабливості громади; - створити сприятливе життєве середовище для мешканців громади; - впорядкувати систему землекористування в населених пунктах об'єднаної територіальної громади; - створити умови для забезпечення законних прав громадян, фізичних та юридичних осіб на їх зайняття містобудівною діяльністю;

	- збільшити кількість забудовників та, відповідно, укладених угод про пайову участь замовників у розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури населених пунктів громади.					
Ключові заходи проекту:	- оприлюднення рішення про розроблення містобудівної документації або внесення змін до неї; - визначення в установленому законом порядку розробника містобудівної документації або внесення змін до неї та укладання договору з урахуванням положень, встановлених Законом України "Про здійснення державних закупівель"; - складання разом із розробником та затвердження проекту завдання на розроблення містобудівної документації або внесення змін до неї; - надання розробнику вихідних даних, а також вимог щодо розміщення об'єктів державного й регіонального значення або доручення щодо їх збирання; - фінансування розроблення містобудівної документації або внесення змін до неї відповідно до укладеного договору; - проведення топографічної зйомки території населених пунктів; - надання розробнику оновленої картографічної основи, складеної відповідно до вимог законодавства; - виконання робіт з врахуванням набору профільних геопросторових даних в єдиній системі класифікації та кодування об'єктів будівництва для формування бази даних містобудівного кадастру; - здійснення контролю за розробленням або внесенням змін до містобудівної документації; - узгодження проекту містобудівної документації з органами місцевого самоврядування, що представляють інтереси суміжних територіальних громад, в частині врегулювання питань щодо територій спільних інтересів; - проведення громадських слухань щодо погодження проекту генерального плану села і плану зонування території; - розгляду проекту містобудівної документації архітектурно-містобудівною радою; - подання проекту містобудівної документації з планування територій на регіональному рівні експертній організації для проведення експертизи; - подання на затвердження завершеного проекту містобудівної документації на сесійному засіданні Сновської міської ради.					
Період здійснення:	2018 – 2019 роки					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	3781,2	1297,9	0			5079,1
Джерела фінансування:	Кошти ДФРР; місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, сектор містобудування та архітектури Сновської районної державної адміністрації, підрядні організації та установи.					
Інше:	1.Прийнята Програма забезпечення розроблення містобудівної документації міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади. 2. Розроблено проект та надіслано для участі в конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку у 2018 році.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.2.1. Підтримка поширенню сучасних аграрних технологій					
Назва проекту:	5. Інформаційна підтримка диверсифікації виробництва сільських домогосподарств					
Цілі проекту:	Допомога господарствам сільського населення у розширенні їхньої економічної спроможності шляхом виробництва нетрадиційних та малопоширених видів агропродукції, вирощуванням нових сортів рослин та порід тварин.					
Територія впливу проекту:	Сільські території Сновської об'єднаної територіальної громади					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 12000 жителів сільських територій громади					
Стислий опис проекту:	Господарства населення, як правило, займаються виробництвом традиційними для даної місцевості видами діяльності. Це призводить до збільшення на ринку пропозиції однотипної продукції і, як наслідок падіння заготівельних цін, а, значить, і падіння доходів виробників такої продукції. Водночас інший асортимент продукції завозиться з інших регіонів за більш високими цінами, ніж ті, що могли б бути у випадку вирощування такої продукції у громаді. Виходом із ситуації могла б стати диверсифікація місцевого сільськогосподарського виробництва, в першу чергу господарствами населення як основними виробниками трудомісткої продукції. Оскільки селяни, як правило, є доволі консервативними у запровадженні новацій (незнання нової продукції, особливостей її виробництва, незнання ринку нової продукції, боязнь можливих втрат тощо), то є потреба у наданні інформаційно-консультаційних та дорадчих послуг для підвищення рівня диверсифікації діяльності господарств населення.					
Очікувані результати:	- Звіт про оцінку можливих напрямків диверсифікації діяльності господарств населення. - Проведення 10 семінарів для, щонайменше, 150 мешканців сіл.					
Ключові заходи проекту:	- здійснення оцінки можливих напрямків диверсифікації діяльності господарств населення; - формування групи лекторів для проведення інформаційної кампанії відповідно до обраних напрямків; - проведення 10 інформаційних семінарів за обраними напрямками у сільській місцевості (щонайменше, 150 учасників).					
Період здійснення:	2020 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	0	100,0			100,0
Джерела фінансування:	Міжнародні донори					
Ключові потенційні учасники проекту:	Громадські організації					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.2.2. Створення та підтримка розвитку сільськогосподарської кооперації.					
Назва проекту:	6. Створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів з переробки молока в сільських населених пунктах Сновської об'єднаної територіальної громади					
Цілі проекту:	- Забезпечення у селах громади відповідності цін на молоко витратам на його виробництво. - Розвиток молочного скотарства. - Підвищення рівня самозайнятості населення. - Створення організованого ринку збуту молока.					
Територія впливу проекту:	Сільські території Сновської об'єднаної територіальної громади					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 12000 жителів сільських територій громади					
Стислий опис проекту:	Для власників особистих селянських господарств сільських населених пунктів громади молоко є одним із головних джерел доходів. Проте, селяни зустрічаються з труднощами під час збуту своєї продукції: вони отримують низьку ціну, або – не маючи каналу збуту, використовують значну частину молока для годівлі домашньої худоби. Тобто відсутня система, яка б дозволяла місцевим жителям збувати продукцію на справедливих умовах, чи навіть переробляти. Тому проектом пропонується створення молочарських обслуговуючих кооперативів, встановлення обладнання для зберігання молока, налагодження збуту молока.					
Очікувані результати:	- Збільшення доходів домогосподарств. - Збільшення кількості робочих місць. - Збільшення поголів'я ВРХ. - Покращення стану пасовищ. - Збільшення надходжень до бюджету громади.					
Ключові заходи проекту:	- створення ініціативної групи; - реєстрація кооперативів; - створення матеріальної бази кооперативів (придбання обладнання); - укладання договорів на збут продукції.					
Період здійснення:	2020 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	0	1000,0			1000,0
Джерела фінансування:	Державний, місцевий бюджети, кошти членів кооперативів.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, члени кооперативів.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.3.1. Охорона та впорядкування використання водних багатств громади					
Назва проекту:	7. Відновлення рекреаційної зони в місцях масового відпочинку біля річки Снов					
Цілі проекту:	- Забезпечення змістовного відпочинку та оздоровлення жителів Сновської територіальної громади. - Залучення зовнішніх туристичних потоків, популяризація туристичного потенціалу ОТГ.					
Територія впливу проекту:	м. Сновськ та сільські населенні пункти, територією яких проходить русло річки Снов					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Орієнтовна річна кількість відвідувачів рекреаційної зони, споживачів туристичних послуг – 15000 осіб					
Стислий опис проекту:	Рекреаційна зона перебуває в незадовільному стані. Місця масового відпочинку жителів та гостей громади біля річки Снов не облаштовані відповідним чином. Необхідне створення відповідних рекреаційно-оздоровчих та розважальних зон.					
Очікувані результати:	- Утворено центр дозвілля та оздоровлення населення Сновської ОТГ. - Збільшується кількість туристів та відпочиваючих. - Об'єкти відпочинку на берегах річки Снов включені до транзитних туристичних маршрутів. - Поповнення міського бюджету.					
Ключові заходи проекту:	- відновлення пляжної території; - розчистка річки Снов; - облаштування бігових та велосипедних доріжок, спортивних та дитячих майданчиків, станції прокату плавальних засобів та спортивного інвентарю.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	500,0	1000,0	1000,0			2500,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет, кошти міжнародних донорів.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, громадські організації, мешканці громади.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.3.2. Формування свідомості мешканців громади у бережному ставленні до лісових та водних ресурсів
Назва проекту:	8. Формування суспільної свідомості щодо охорони та раціонального використання лісових та водних ресурсів

Цілі проекту:	Стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища з метою збереження життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Екологічна освіта і виховання – це проблема першочергового значення, без якої неможливо поліпшити стан навколишнього природного середовища. Основною метою екологічної освіти є формування екологічної культури окремих осіб і суспільства в цілому, формування навичок, фундаментальних екологічних знань, екологічного мислення і свідомості, що ґрунтуються на ставленні до природи як до унікальної цінності. Екологічне виховання населення сьогодні стало нагальною потребою суспільства. Особливо слід проводити роботу з питань екологічного виховання підростаючого покоління. Навіть елементарні знання з екології сприятимуть дбайливому ставленню до природи, формуванню екологічної культури тощо.					
Очікувані результати:	Підвищення рівня свідомості жителів громад з питання охорони та раціонального використання лісових та водних ресурсів.					
Ключові заходи проекту:	- визначення поточного рівня екологічної культури населення об'єднаної територіальної громади та розроблення методології та плану інформаційної кампанії; - активізація діяльності органів влади, освітніх, громадських та інших установ з формування основ екологічного світогляду; - формування групи лекторів для проведення інформаційної кампанії відповідно до обраних напрямків; - проведення інформаційних зустрічей за обраними напрямками серед різних верст населення громади; - розробка, виготовлення та розповсюдження друкованої продукції з даного напрямку.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	5,0	5,0	5,0			15,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, кошти міжнародних донорів.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, громадські організації, мешканці громади.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.4.1. Інституційна підтримка розвитку туризму
--	---

Назва проекту:	9. Встановлення дорожніх знаків новоствореної громади європейського зразка					
Цілі проекту:	Покращення поінформованості автотуристів, розвиток туристичної інфраструктури, промоція туристичних принад громади.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	В рамках проекту планується виготовити та встановити дорожні знаки (показчики) європейського зразка, які визначатимуть межі громади, передбачається заміна дорожніх знаків у населених пунктах громади, які орієнтуватимуть туристів також про місцезнаходження об'єктів туристичної інфраструктури.					
Очікувані результати:	- Підвищення рівня обізнаності автотуристів про туристичний потенціал громади. - Збільшення відвідуваності туристичних об'єктів громади.					
Ключові заходи проекту:	- визначення та розроблення макету туристичного знака; - визначення переліку об'єктів, до яких будуть виготовлені та встановлені вказівники; - узгодження місць розташування вказівників; - встановлення вказівників.					
Період здійснення:	2019 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	150,0	150,0			300,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Виконавчий комітет Сновської міської ради.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.4.2. Формування бренду громади, туристичної спеціалізації та туристичних продуктів
Назва проекту:	10. Створення туристичних продуктів «Сновщина – туристичний калейдоскоп»
Цілі проекту:	Розробка туристичних маршрутів (піших, велосипедних та паломницьких та ін.), визначення атракцій з їх маркуванням.
Територія впливу проекту:	Населені пункти Сновської ОТГ (м. Сновськ, с. В. Щимель, с. Єліне, с. Займище, с. Кучинівка, с. Низківка, с. Нові Млини, с. Рогізки, с. Сновське, с. Суничне, с. Шкробове, с. Тур'я, с. Гірськ, с. Жовідь, с. Ключи, с. Нові Боровичі, с. Петрівка, с. Смяч, с. Старі Боровичі, с. Стара Рудня, с.

	Хотуничі)					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	До 5000 осіб					
Стислий опис проекту:	Сновська ОТГ має багато історичних пам'яток, рекреаційних та природних об'єктів. Разом з цим більшість цих об'єктів є маловідомими для широкого загалу туристів. Популяризація туристичних можливостей громади може стати першим кроком до активного залучення туристів.					
Очікувані результати:	- Розроблено 21 туристичний маршрут (напр. піші, велосипедні, ін.), визначення атракцій з їх маркуванням. - Проведено широке інформування потенційних споживачів туристичних послуг.					
Ключові заходи проекту:	- створення робочої групи, визначення маршрутів, які мають найвищий потенціал з точки зору подальшого впливу на зростання туристичних потоків та створення можливостей для збільшення доходів мешканців громади від надання туристичних послуг; - ідентифікація фізичних осіб, підприємств, організацій, які потенційно можуть отримувати додаткові прибутки від надання туристичних послуг та залучення їх до всіх подальших заходів у рамках проекту; - збір інформаційних (текстових, графічних, аудіо, відео) матеріалів та створення на їх основі веб-сторінок для промоції туристичних маршрутів, у т.ч. у соціальних мережах; - виготовлення інформаційних табличок, стендів та вказівників до найважливіших туристичних об'єктів.					
Період здійснення:	2019 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	20,0	20,0			40,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, кошти спонсорів.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада. Фізичні особи, підприємства, організації, які потенційно можуть отримувати додаткові прибутки від надання туристичних послуг.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії
Назва проекту:	11. Капітальний ремонт внутрішньої системи опалення та реконструкція системи опалення Сновської гімназії з встановленням блочно-модульної котельні на альтернативному паливі
Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-

	енергетичних ресурсів.					
Територія впливу проекту:	м. Сновськ та п'ять сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади, діти з яких навчаються в гімназії (с. Великий Щимель, с. Малий Щимель, с. Займище та с. Сновське).					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	261 гімназист, 45 працівників гімназії та понад 500 чоловік батьків учнів					
Стислий опис проекту:	Сновська гімназія, в якій реалізується Проект, є опорним навчальним закладом Сновського освітнього округу. Будівля гімназії, яка була заснована у 2002 році на базі загальноосвітньої школи № 3, експлуатується біля 90 років. Для вирішення питання підвищення енергоефективності будівлі до максимально можливого рівня необхідно здійснити капітальний ремонт внутрішньої системи опалення, яке зношено та має низьку енерговіддачу, а також необхідно встановити блочно-модульну котельню на альтернативному паливі, оскільки існуюча котельня і фізично і морально застаріла.					
Очікувані результати:	- Забезпечення нормативного температурного режиму на рівні 18-22° С; - збереження здоров'я 261 учня. - Створення комфортних умов для роботи педагогічного колективу та технічного персоналу гімназії в кількості понад 45 осіб. - Зміцнення матеріально-технічної бази опорної школи Сновського освітнього округу. - Скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Ключові заходи проекту:	- капітальний ремонт внутрішньої системи опалення шляхом повної заміни труб та опалювальних приладів (радіаторів та запірної арматури); - встановлення в закладі блочно-модульної котельні на альтернативному паливі.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	3265,5	0	0			3265,5
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії
Назва проекту:	12. Реконструкція будівлі (заміна вікон та дверей), капітальний ремонт фасаду (утеплення учбового корпусу), капітальний ремонт будівлі майстерні (утеплення фасаду, внутрішнє оздоблення приміщення), капітальний ремонт

	частини внутрішніх приміщень Сновської ЗОШ I-III ст. №1					
Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Територія впливу проекту:	м. Сновськ та одинадцять сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади, діти з яких навчаються в школі (с. Великий Щимель, с. Суничне, с. Низківка, с. Попільня, с. Шкробове, с. Займище, с. Малий Щимель, с. Михайлівка, с. Сновське, с. Чепелів, с. Гвоздиківка).					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	554 дитини шкільного віку, 45 працівників закладу та понад 1000 чоловік батьків учнів					
Стислий опис проекту:	Сновська ЗОШ I-III ст. №1, в якій реалізується Проект, є опорним навчальним закладом Сновського освітнього округу. Будівля навчального закладу експлуатується 50 років. Для вирішення питання підвищення енергоефективності будівлі до максимально можливого рівня необхідно завершити роботи по заміні вікон та дверей та провести утеплення фасаду будівель навчального закладу.					
Очікувані результати:	- Забезпечення нормативного температурного режиму на рівні 18-22° С; - Збереження здоров'я 554 учнів. - Створення комфортних умов для роботи педагогічного колективу та технічного персоналу школи в кількості 72 осіб. - Зміцнення матеріально-технічної бази опорної школи Сновського освітнього округу. - Скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Ключові заходи проекту:	- заміна вікон та дверей; - утеплення учбового корпусу; - утеплення фасаду, внутрішнє оздоблення приміщення майстерні; - капітальний ремонт частини внутрішніх приміщень навчального закладу.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	3349,4	3000,00	3000,0			9349,4
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії
--	---

Назва проекту:	13. Капітальний ремонт будівель Сновського НВК «ДНЗ-СЗНЗ І ст.»					
Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Територія впливу проекту:	м. Сновськ та три сільські населених пункти Сновської об'єднаної територіальної громади, діти з яких навчаються в НВК (с. Великий Щимель, с. Займище та с. Гвоздиківка).					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	158 дітей дошкільного віку, 172 учня 1- 4 класів, 76 працівників НВК та понад 600 чоловік батьків вихованців)					
Стислий опис проекту:	Сновський НВК «ДНЗ-СЗНЗ І ст.» є спеціалізованим навчально-виховним закладом. Будівлі Сновського НВК, який було засновано у 2004 році на базі двох дошкільних навчальних закладів: «Ромашка» та садку № 42 управління південно-західної залізниці, експлуатується біля 50 років. Для вирішення питання підвищення енергоефективності будівлі до максимально можливого рівня необхідно здійснити капітальний ремонт будівель (завершити роботи по заміні вікон та дверей) та провести роботи з утеплення фасаду приміщень №1 та №2.					
Очікувані результати:	- Забезпечення нормативного температурного режиму на рівні 18-22° С. - Збереження здоров'я 158 дітей дошкільного віку та 172 учнів 1- 4 класів. - Створення комфортних умов для роботи педагогічного колективу та технічного персоналу закладу в кількості 76 осіб. - Зміцнення матеріально-технічної бази Сновського НВК. - Скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Ключові заходи проекту:	- заміна вікон та дверей; - утеплення фасаду приміщень №1 та №2.					
Період здійснення:	2018 – 2019 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	1850,0	1490,0	0			3340,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії
Назва проекту:	14. Капітальний ремонт будівлі Центру дитячої та юнацької творчості (утеплення фасаду)

Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Територія впливу проекту:	м. Сновськ					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	543 дитини віком від 4 до 21 року, 21 працівник закладу та понад 1000 чоловік батьків дітей та молоді, які відвідують Центр дитячої та юнацької творчості					
Стислий опис проекту:	Центру дитячої та юнацької творчості, в якій реалізується Проект, є спеціалізованим навчально-виховним закладом. Будівля Центру дитячої та юнацької творчості, який було засновано у 2003 році на базі дитячого садку № 3, експлуатується біля 80 років. Для вирішення питання підвищення енергоефективності будівлі до максимально можливого рівня необхідно здійснити капітальний ремонт будівлі шляхом утеплення фасаду.					
Очікувані результати:	- Забезпечення нормативного температурного режиму на рівні 18-22° С; - Збереження здоров'я 543 дітей. - Створення комфортних умов для роботи педагогічного колективу та технічного персоналу закладу в кількості 21 особи. - Зміцнення матеріально-технічної бази закладу. - Скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Ключові заходи проекту:	Утеплення фасаду будівлі Центру дитячої та юнацької творчості.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	1731,0	0	0			1731,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії
Назва проекту:	15. Капітальний ремонт будівлі дитячо-юнацької спортивної школи
Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.
Територія впливу проекту:	м. Сновськ

Орієнтовна кількість отримувачів вигод	307 дітей віком від 6 до 18 років, 21 працівник закладу та понад 600 чоловік батьків дітей, які відвідують дитячо-юнацьку спортивну школу.					
Стислий опис проекту:	Дитячо-юнацька спортивна школа є спеціалізованим спортивним закладом, в якому діти займаються легкою атлетикою – 65 учнів, футболу – 140 учнів, настільним тенісом – 74 учня та спортивною гімнастикою – 28 учнів. Заклад має 18 груп початкової підготовки та 9 груп базової підготовки. Будівля ДЮШС, яка була заснована у 1968 році, експлуатується з 1975 року. Для вирішення питання підвищення енергоефективності будівлі до максимально можливого рівня необхідно завершити розпочатий у 2017 році капітальний ремонт будівлі з утеплення фасаду.					
Очікувані результати:	- Забезпечення нормативного температурного режиму на рівні 18-22° С; - Збереження здоров'я 307 вихованців. - Створення комфортних умов для роботи педагогічного колективу та технічного персоналу закладу в кількості 21 особи. - Зміцнення матеріально-технічної бази закладу. - Скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Ключові заходи проекту:	Утеплення фасаду будівлі дитячо-юнацької спортивної школи.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	326,2	0	0			326,2
Джерела фінансування:	Державний бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії
Назва проекту:	16. Теплореновація будівлі Новоборовицького НВК "ЗНЗ І-ІІІ ст.- ДНЗ" шляхом проведення капітального ремонту з виділенням черговості: І черга - заміна та утеплення даху будівлі; ІІ черга - заміна віконних та дверних блоків; ІІІ черга - утеплення фасаду будівлі"
Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.
Територія впливу проекту:	с. Нові Боровичі, с. Загребельна Слобода, с. Старі Боровичі, с. Жовідь, с. Піщанка, с. Ключи
Орієнтовна кількість	Близько 2500 чоловік

отримувачів вигод						
Стислий опис проекту:	Капітальні роботи у закладі не проводилися з часу введення приміщення в експлуатацію, тобто вже 30 років. За кошти районного бюджету та за власні кошти батьків проводилися роботи виключно по косметичному ремонту. В результаті тривалої експлуатації та відсутності ремонтних робіт на даний час дерев'яні двері та вікна прийшли у цілковиту непридатність. Нагальною проблемою закладу є дотримання теплового режиму в осінньо-зимовий період. У 2016 році в Новоборовицькому НВК побудована блочно-модульна котельня з двома котлами потужністю по 250 кВт, яка працює на твердому паливі, встановлено 24 енергозберігаючих метало-пластикових вікна, але до кінця питання енергозбереження не вирішено, оскільки необхідно провести комплекс заходів по енергозбереженню, які сприятимуть в подальшому економії бюджетних коштів та поліпшенню умов перебування та відповідно – стану здоров'я дітей та умов праці вчителів та вихователів закладу.					
Очікувані результати:	- Забезпечення оптимальних умов для здійснення навчально-виховного процесу відповідно до санітарно-гігієнічних вимог в Новоборовицькому НВК. - Енергозбереження та заощадження бюджетних коштів. - Створення комфортних та естетичних умов для всебічного розвитку підростаючого покоління. - Збереження здоров'я 132 учні та 32 дошкільнят та зменшення рівня захворювань простудними хворобами на 10-15% в осінньо-зимовий період. - Покращення умов праці 26 педагогів, вихователів та технічного персоналу навчально-виховного комплексу. - Підвищення привабливості проживання громадян у сільській місцевості Сновської об'єднаної територіальної громади.					
Ключові заходи проекту:	- заміна та утеплення покрівлі будівлі Новоборовицького НВК на площі 2596 м²; - заміна вікон на металопластикові енергозберігаючі загальною площею 553 м²; - заміна дверей на металопластикові загальною площею 25 м²; - утеплення зовнішніх стін будівлі та цоколя на площі 2489 м²; - влаштування вимощення навколо всієї будівлі; - влаштування пандусу для забезпечення доступу маломобільних груп населення до закладу; - влаштування навісів з полікарбонату над кожним входом; - ремонт входів у підвал та повний демонтаж одного з них.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	7323,0	3084,0	10337,0			20744,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради.					

Інше:	Розроблено проект та надіслано для участі в конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку у 2018 році.
--------------	---

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії					
Назва проекту:	17. Реконструкція системи теплопостачання та теплореновація будівлі Петрівського НВК «ЗНЗ I-III ст. – ДНЗ»					
Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Територія впливу проекту:	с. Петрівка, с. Смяч, с. Стара Рудня, с. Хотуничі, с. Камка					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 2500 осіб					
Стислий опис проекту:	Петрівський навчально-виховний комплекс – це поєднання загальноосвітньої школи I-III ступеня, учні в якій отримують загальну середню освіту I-III ступеня та дошкільного начального закладу. До 2017 року капітальні роботи у закладі не проводилися з часу введення приміщення в експлуатацію, тобто вже 50 років. У 2017 році в Петрівському НВК було замінено всі віконні та дверні блоки на металопластикові енергозберігаючі. Для вирішення питання підвищення енергоефективності будівлі до максимально можливого рівня необхідно здійснити реконструкцію системи опалення з встановленням блочно-модульної котельні з двома котлами на альтернативному паливі, оскільки існуюча котельня і фізично і морально застаріла. Крім того, необхідно провести капітальний ремонт фасаду та покрівлі із застосуванням енергозберігаючих технологій.					
Очікувані результати:	- Забезпечення нормативного температурного режиму на рівні 18-22° С; - Збереження здоров'я 139 учнів та 40 дітей дошкільного віку. - Створення комфортних умов для роботи педагогічного колективу та технічного персоналу НВК в кількості понад 40 осіб. - Зміцнення матеріально-технічної бази навчального закладу. - Скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Ключові заходи проекту:	- встановлення блочно-модульної котельні з двома котлами на альтернативному паливі; - капітальний ремонт фасаду та покрівлі.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	1500,0	0	0			1500,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					

Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради.
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії					
Назва проекту:	18. Капітальний ремонт будівлі поліклінічного відділення Сновської ЦРЛ в частині заміни віконних та дверних блоків					
Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Поліклінічне відділення Сновської центральної районної лікарні розраховане на 610 відвідувачів в зміну. В середньому прийом становить 760 відвідувань на зміну, відповідно – до 200 тисяч відвідувань на рік. В даному відділенні працює 94 медичних працівника. Будівля поліклінічного відділення збудована у 1994 році. В результаті тривалої експлуатації та відсутності ремонтних робіт на даний час дерев'яні двері та вікна прийшли у цілковиту непридатність. В зв'язку з використанням при будівництві закладу матеріалів з низьким теплоопором експлуатація приміщення поліклінічної лікарні призводить до неекономного та нераціонального використання енергоресурсів, та недотримання внутрішнього температурного режиму згідно санітарних норм.					
Очікувані результати:	- Забезпечення оптимальних умов для функціонування поліклінічного відділення Сновської ЦРЛ відповідно до санітарно-гігієнічних вимог. - Енергозбереження та заощадження бюджетних коштів. - Покращення умов прийому пацієнтів та працівників закладу.					
Ключові заходи проекту:	- демонтаж дерев'яних віконних та дверних блоків; - улаштування нових метало-пластикових віконних та дверних блоків; - улаштування внутрішніх та зовнішніх відкосів.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	1682,9	0	0			1682,9
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					

Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, центральна районна лікарня.
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії					
Назва проекту:	19. Капітальний ремонт будівлі центральної районної бібліотеки					
Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Книжковий фонд центральної районної бібліотеки складає 47162 екземплярів, кількість користувачів – понад 3000 осіб. В бібліотеці працює 8 працівників. Основна будівля центральної районної бібліотеки побудована на початку 19 сторіччя, прибудови до якої були введені в експлуатацію у 1960 та у 1987 роках. В результаті тривалої експлуатації та відсутності ремонтних робіт на даний час дерев'яні двері та вікна прийшли у цілковиту непридатність. В зв'язку з використанням при будівництві закладу матеріалів з низьким теплоопором експлуатація приміщення центральної районної бібліотеки призводить до неекономного та нераціонального використання енергоресурсів, та недотримання внутрішнього температурного режиму згідно санітарних норм.					
Очікувані результати:	- Забезпечення оптимальних умов для функціонування центральної районної бібліотеки відповідно до санітарно-гігієнічних вимог. - Енергозбереження та заощадження бюджетних коштів. - Покращення умов відвідування для читачів та умов роботи для працівників бібліотечного закладу.					
Ключові заходи проекту:	- завершення розпочатих у 2017 році робіт по заміні вікон та дверей; - заміна даху та утеплення фасаду.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	1000,0	0	0			1000,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					

Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, відділ культури і туризму Сновської міської ради.
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	1.5.2. Модернізація вуличного освітлення населених пунктів громади					
Назва проекту:	20. Реконструкція існуючих та Будівництво нових мереж вуличного освітлення міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади					
Цілі проекту:	Підвищення рівня надання якісних послуг населенню щодо забезпечення вуличного освітлення шляхом впровадження енергоефективних технологій на території міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської ОТГ.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Як більшу частину м. Сновськ (окрім центральних вулиць), так і більшість сіл у нічний час поглинула пільма. Відсутність нічного освітлення вулиць негативно впливає на рівень безпеки громадян, особливо на вулицях з інтенсивним рухом автомобільного транспорту та рухом вантажного транспорту і спеціальної техніки до сільськогосподарських товариств. Також, відсутність нічного освітлення негативно впливає і на рівень комфортності під час вечірнього і нічного пересування до робочих місць, закладів торгівлі, культури чи дозвілля, сприяє погіршенню криміногенної ситуації, що впливає як на фізичний, так і на психологічний стан громадян.					
Очікувані результати:	- Приведення мереж зовнішнього освітлення населених пунктів громади до належного технічного стану, що дозволить підвищити ефективність, економічність та надійність їх функціонування. - Заощадження бюджетних коштів на утримання об'єктів освітлення. - Зменшення травматизму серед населення, забезпечення безпеки пересування по вулицях села в темну пору доби. - Зменшення кількості хуліганських витівок та пограбувань. - Підвищення рівня життя населення громади.					
Ключові заходи проекту:	- підготовка проектно-кошторисної документації; - встановлення ефективних енергозберігаючих світильників з світлодіодними лампами та вузлів обліку й управління; - забезпечення належного утримання та збереження побудованих та реконструйованих ліній освітлення.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	2000,0	2000,0	2000,0			6000,0

Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.1.1. Впорядкування суб'єктів, що здійснюють надання комунальних послуг, їхнє технічне переоснащення					
Назва проекту:	21.Модернізація обладнання комунальних підприємств та придбання спецтехніки					
Цілі проекту:	Зміцнення матеріально-технічної бази комунальних підприємств, придбання спецтехніки для надання населенню Сновської міської об'єднаної територіальної громади якісних послуг в сфері благоустрою.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	На сьогодні в громаді однією з нагальних проблем є не досить задовільний стан матеріально-технічної бази комунальних господарств Сновської об'єднаної громади, що не дозволяє якісно та своєчасно надавати житлово-комунальні послуги населенню громади.					
Очікувані результати:	- Сприяння оновленню основних фондів у галузі житлово-комунального господарства. - Створення умов для ефективного та надійного функціонування житлово-комунального господарства Сновської об'єднаної територіальної громади.					
Ключові заходи проекту:	- модернізація обладнання ПрАТ «Комунальник»; - придбання спецтехніки для комунального підприємства «Щорська житлово-експлуатаційна дільниця».					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	300,0	300,0	1600,0			2200,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, державний бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Комунальне підприємство «Щорська житлово-експлуатаційна дільниця», ПрАТ «Комунальник».					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.1.1. Впорядкування суб'єктів, що здійснюють надання комунальних послуг, їхнє технічне переоснащення					
Назва проекту:	22. Придбання рециклера для Комунального підприємства «Щорська житлово-експлуатаційна діляниця» Сновської міської ради					
Цілі проекту:	Зміцнення матеріально-технічної бази комунального підприємства для надання населенню Сновської міської об'єднаної територіальної громади якісних послуг в сфері благоустрою та дорожньо-транспортного господарства.					
Територія впливу проекту:	Сільські території Сновської об'єднаної територіальної громади					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 12000 жителів сільських територій громади					
Стислий опис проекту:	Традиційне асфальтування доріг є досить коштовним. Негативний стан доріг та під'їзних шляхів до місць проживання громадян унеможлиблює надання медичної, пожежної допомоги, підвищує рівень аварійності на дорогах. Реалізація даного проекту передбачає придбання дорожньої техніки - рециклера для ремонту доріг віддалених сіл громади своїми силами. Дана техніка перероблятиме старий асфальт для повторного використання, що дасть змогу здешевити роботи з капітального ремонту доріг громади, зекономити кошти місцевого бюджету. Реалізація проекту позитивно вплине на розвиток комунальної інфраструктури, покращення стану доріг сприятиме підвищенню якості послуг з перевезення, відновленню сполучень між населеними пунктами громади, сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу, інвестиційної привабливості, розвитку зеленого туризму, буде поштовхом для розвитку соціально-економічної самодостатності громади, сприятиме задоволенню поточних потреб жителів у наданні їм своєчасних та якісних медичних, пожежних та інших послуг, забезпечить додаткові надходження до бюджету громади, створить передумови для оновлення матеріально-технічної бази КП «Щорська ЖЕД», забезпечить створення додаткових робочих місць.					
Очікувані результати:	- Придбання рециклера в кількості однієї одиниці. - Ремонт існуючих та будівництво нових доріг, вулиць, їх утримання. - Створення нових робочих місць.					
Ключові заходи проекту:	- проведення процедури закупівлі техніки; - передача техніки на баланс КП «Щорська ЖЕД».					
Період здійснення:	2020 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	0	500,0			500,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, державний бюджет.					

Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Комунальне підприємство «Щорська житлово-експлуатаційна ділянка».
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.1.2. Забезпечення якісних комунальних послуг в місті та сільських населених пунктах					
Назва проекту:	23. Реконструкція полігону твердих побутових відходів в м. Сновськ					
Цілі проекту:	Створення умов для організації дієвої системи збирання і видалення побутових відходів та приведення у відповідність до діючого природоохоронного законодавства полігону ТПВ. Забезпечення утилізації твердих побутових відходів з додержанням санітарних норм та природоохоронного законодавства, запобігання виникнення надзвичайної екологічної ситуації на території Сновської ОТГ.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Полігон твердих побутових відходів розташований в м. Сновськ, на відстані 1,5 км від міста (урочище "Горбаха"). У 2010 р. розроблена проектно-кошторисна документація щодо реконструкції полігону ТБВ. Проектом передбачено сучасні технології складування та ущільнення. Проектна потужність полігону 216 тис. куб. м. У 2010 р. обласним фондом охорони навколишнього природного середовища було профінансовано 19,6 % від вартості проекту (1015,10 тис. грн.) __					
Очікувані результати:	Забезпечення суспільного спокою та безпечного проживання населення, поліпшення екологічної ситуації в місті Сновськ					
Ключові заходи проекту:	Пошук джерел фінансування для завершення реалізації проекту по реконструкції полігону твердих побутових відходів в м. Сновськ					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	2000,0	3000,0	3000,0			8000,0
Джерела фінансування:	Державного фонду охорони навколишнього природного середовища для здійснення природоохоронних заходів, Державний бюджет, місцевий бюджет.					

Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.1.3. Розробка системи збирання, сортування та екологічно чистої утилізації твердих побутових відходів у всіх населених пунктах громади					
Назва проекту:	24. Забезпечення збору та переробки твердих побутових відходів					
Цілі проекту:	- Забезпечення збору, належного складування утилізації сміття. - Покращення екологічної інфраструктури.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Облаштування сміттєзвалищ, запровадження сортування сміття в кожному населеному пункті ОТГ.					
Очікувані результати:	- Зменшення екологічного навантаження на навколишнє середовище. - Забезпечення збору твердих побутових відходів.					
Ключові заходи проекту:	- придбання сміттевоза; - закупівля металевих євро-контейнерів для роздільного збору твердих побутових відходів; - будівництво майданчика для розміщення контейнерів для збору твердих побутових відходів; - закупівля пластикових євро-контейнерів для роздільного збору твердих побутових відходів; - придбання та встановлення вуличних урн.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	500,0	1000,0	1500,0			3000,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Комунальне підприємство «Щорська житлово-експлуатаційна дільниця».					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.2.1. Благоустрій громадських місць, здійснення санітарної вирубки аварійних дерев у всіх населених пунктах громади					
Назва проекту:	25. Видалення аварійних та небезпечних дерев на території Сновської об'єднаної територіальної громади					
Цілі проекту:	Попередження виникнення надзвичайних ситуацій на території Сновської ОТГ, пов'язаних з аварійністю дерев, забезпечення безпеки життя, здоров'я та майна людей, запобігання аварійним відключенням повітряних ліній електропередач, ліній зв'язку, виникненням інших аварійних ситуацій.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	На даний час на території громади нараховується велика кількість аварійних дерев, більшість з яких є небезпечними для будівель, автотранспорту, електромереж, комунікацій та життя жителів міста та сільських населених пунктів громади. По зазначеній причині актуальним є питання проведення систематичної санітарної вирубки аварійних дерев.					
Очікувані результати:	- Безпечність життя, здоров'я та майна громадян. - Безпечна та безперебійна експлуатація ліній електропередач, ліній зв'язку та інших інженерних мереж. - Покращення екологічної ситуації на території громади. - Омолодження паркових та рекреаційних зон.					
Ключові заходи проекту:	- знесення аварійних, сухостійних і фаутих дерев, а також самосійних і порослевих дерев; - ліквідація аварійної ситуації на інженерних мережах населених пунктів; - проведення ремонтних та експлуатаційних робіт в охоронних зонах повітряних ліній електропередач, на трансформаторних підстанціях і розподільних пунктах систем енергопостачання, мережі водо-, теплопостачання та водовідведення, телекомунікаційній і кабельній електромережі; - ліквідація наслідків стихійного лиха, аварійної та надзвичайної ситуації.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	200,0	200,0	200,0			600,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, кошти інших джерел фінансування, не заборонених законодавством.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада					
Інше:	Прийнята Програма видалення аварійних та небезпечних дерев на території Сновської міської ради Чернігівської області на 2017-2018 роки.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.2.2. Впорядкування, реконструкція центральної частини м. Сновськ (включно з парковою зоною) та центрів сільських населених пунктів і наявних зон відпочинку із залученням місцевих мешканців
Назва проекту:	26. Створення, впорядкування зон відпочинку та благоустроїв центральних частин міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади
Цілі проекту:	Реалізація комплексу заходів щодо забезпечення утримання в належному санітарно-технічному стані населених пунктів громади та покращення його естетичного вигляду для створення оптимальних умов праці, побуту та відпочинку мешканців та гостей громади.
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади
Стислий опис проекту:	Впродовж останніх років у місті проводиться значна робота у сфері благоустрою, що включає видатки на утримання доріг та прибирання територій загального користування (утримання двірників), вивіз твердих побутових відходів (ТПВ), на встановленню урн для сміття, ліквідації стихійних сміттєзвалищ, впорядкуванню прибудинкових територій, облаштуванню зупинок, дитячих майданчиків, інші роботи. Але, робота по благоустрою територій повинна проводитись і надалі і не тільки в центрі об'єднаної територіальної громади – м. Сновську, а і в сільських населених пунктах громади.
Очікувані результати:	- Зменшення рівня забруднення території Сновської громади. - Покращення естетичного вигляду та підвищення рівня привабливості та зручності центральних частин міста Сновськ та сільських населених пунктів громади.
Ключові заходи проекту:	- поліпшення благоустрою центральної частини міста Сновськ (облаштування зупинки громадського транспорту та місця відстою автотранспорту приватних перевізників, проведення ремонту та якісне утримання громадської вбиральні, встановлення додаткових урн для збору твердих побутових відходів в районі центрального скверу, впорядкування зовнішньої реклами, тощо); - покращення зовнішнього вигляду та санітарного стану сільських населених пунктів громади (організація прибирання вулиць населених пунктів, ліквідація стихійних сміттєзвалищ, покіс зелених зон, створення та облаштування місць для паркування транспортних засобів, тощо); - окультурення зелених насаджень, утримання клумб, газонів, смуг зелених насаджень; - створення відповідних умов відпочинку дітей, підлітків та дорослого населення (впорядкування прибудинкових територій, облаштування існуючих та створення нових місць масового відпочинку населення, дитячих, спортивних майданчиків, тощо); - залучення до виконання робіт по благоустрою території громади осіб з числа безробітних на договірній основі, а також засуджених до виконання громадських робіт та мешканців громади; - створення умов для безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів благоустрою;

	- організація робіт з благоустрою при проведенні державних, релігійних та місцевих свят; - проведення профілактичної, роз'яснювальної та виховної роботи серед населення громади щодо дотримання правил благоустрою, санітарних норм, правил поведінки в громадських місцях, участі громадян у наведених порядку за місцем проживання.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	1000,0	1000,0	1000,0			3000,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, кошти спонсорів, кошти міжнародних донорів.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Комунальне підприємство «Щорська житлово-експлуатаційна ділянка», мешканці громади.					
Інше:	Прийнята Програма з благоустрою Сновської міської ради на 2018 рік.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.3.1. Розбудова та покращення якості мережі доріг
Назва проекту:	27. Капітальний ремонт дорожнього покриття доріг міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади
Цілі проекту:	Збереження та розвиток автомобільних доріг, що забезпечують міський транспортний зв'язок та транспортний зв'язок сільських населених пунктів з метою забезпечення безпеки руху, дотримання вимог до екологічного стану доріг відповідно до Закону України "Про автомобільні дороги".
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади
Стислий опис проекту:	Без надійно працюючої, розвинутої, орієнтованої на потреби економіки та громадян, мережі автомобільних доріг, неможливий подальший повноцінний розвиток ринкових відносин у промисловості та сільському господарстві. При майже незмінній мережі автомобільних доріг, кількість приватних легкових автомобілів з кожним роком збільшується. Дороги втрачають свої споживацькі властивості: швидкість, безперервність, безпека і зручність руху, пропускна спроможність і рівень завантаження рухом, здатність пропускати автомобілі з дозволеними для руху осьовими навантаженнями, загальною масою і габаритами, екологічна безпека, естетичні і інші властивості. Ці властивості забезпечуються шляхом підтримки поточного стану дороги у відповідності до нормативних вимог. Своєчасне і якісне виконання робіт з утримання доріг забезпечує нормальні умови руху автотранспорту, знижує собівартість перевезень вантажів і пасажирів. Таким чином стан транспортної інфраструктури і дорожнього господарства зокрема впливає на ефективність роботи виробничого сектору,

	розвиток туристичної галузі та соціальної сфери. Виходячи з викладеного, проблеми утримання, ремонту та збереження доріг залишаються одними з найактуальніших для міської ради.					
Очікувані результати:	- Сприяння розвитку дорожньо-транспортної інфраструктури та створення безперервних, безпечних, економічних та зручних умов руху транспортних засобів. - Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку сільської місцевості. - Зменшення кількості ДТП, по причині незадовільного утримання доріг. - Створення сприятливих умов розвитку в'їзного та внутрішнього туризму, сільського, екологічного (зеленого) туризму.					
Ключові заходи проекту:	- виготовлення проектно-кошторисної документації щодо реконструкції та капітального ремонту доріг Сновської об'єднаної територіальної громади; - проведення реконструкції та капітального ремонті проїзної частини доріг міста Сновська та сільських населених пунктів ОТГ.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	8000,0	8000,0	10000,0			26000,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.3.2. Розвиток та реконструкція наявних мереж водопостачання та водовідведення
Назва проекту:	28. Реконструкція каналізаційних мереж вул. Леніна, Некрасова, Р. Люксембург в м. Щорс
Цілі проекту:	- Забезпечення безперебійного відведення каналізаційних стоків багатоповерхових будинків до міських очисних споруд. - Ліквідація екологічних ризиків від потрапляння господарчо-фекальних стоків до підземних, ґрунтових вод, ґрунту та довкілля. - Покращення санітарно-епідеміологічної ситуації в місті Сновськ.
Територія впливу проекту:	місто Сновськ.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 11000 чоловік
Стислий опис проекту:	Місто почало переходити на централізоване водовідведення у 1984 році. Загальна протяжність каналізаційних мереж складає 10 км. Потреба в

	прокладанні нової каналізаційної гілки - 2 км з проектною потужністю 3,6 м³/рік. Мікрорайон «П'ятикути» розташований в центрі міста Сновськ. Неподалік знаходяться загальноосвітня школа, музична школа та дитячий садок. Постійне витікання рідких нечистот в цьому місці викликає значну суспільно-соціальну напругу, яка з кожним роком зростає. На даний час для санітарної очистки використовуються вигрібні ями, з яких рідкі нечистоти вивозяться асенізаційними автомобілями на поля фільтрації. Однак такий нерегулярний вид очистки колодязів призводить до того, що рідкі нечистоти витікають прямо у двір та на проїзну частину, влітку це набуває масштабів екологічного лиха. Договори, укладені з ПрАТ «Комунальник», передбачають форму попередньої оплати і вивезення фактичних обсягів нечистот напряму залежить від платоспроможності мешканців, а тариф на даний вид послуг у Сновську один із найвищих в області (62,06 грн. за 1м³). В результаті реалізації проекту до системи централізованого водовідведення будуть підключені, насамперед, об'єкти житлового фонду – це 11 двоповерхових будинків, в яких налічується 99 квартир. Крім того, в подальшому відкриється можливість розширення кількості споживачів послуг по водовідведенню за рахунок підключення таких об'єктів соціальної сфери, як поштове відділення, цех телекомунікаційних послуг, фінансове управління, управління сільського господарства, відділи культури та освіти Сновської міської ради. Обслуговування нової гілки каналізаційної мережі буде здійснюватися кваліфікованими працівниками ПрАТ «Комунальник».
Очікувані результати:	- Під'єднання існуючих каналізаційних мереж багатоповерхових житлових будинків центральної частини міста Сновськ до централізованої системи водовідведення міста. - Усунення екологічної небезпеки від потрапляння стічних вод до підземних, ґрунтових вод і ґрунту та покращення санітарно – епідеміологічної ситуації на території впровадження Проекту. - Створення комфортних умов проживання, насамперед мешканців житлових будинків, та загалом – мешканців міста.
Ключові заходи проекту:	- встановлення комплектної каналізаційної насосної станції підземного типу з автоматичним управлінням та обладнання приміщення для встановлення дизельної електростанції; - обладнання самопливного каналізаційного колектора загальною протяжністю 1007 м по вул. Незалежності (Леніна), Некрасова, Сновська (Р. Люксембург) в м. Сновськ (Щорс) за для прийняття господарсько-побутових стічних вод від житлових будинків та будівель різного призначення (адміністративних будівель, лікарні, дитячого садку, музичної школи та ін.); - будівництво напірного каналізаційного колектора у дві нитки загальною протяжністю 881 м з камерами переключення від каналізаційної насосної станції до врізання в існуючий безнапірний колектор, з встановлення колодязя-гасителя напору; - встановлення каналізаційних колодязів, камер переключення, приладів обліку стоків на напірних трубопроводах, які виходять з каналізаційної насосної станції; заслінок, спускових кранів, повітряних клапанів для каналізації; - проведення робіт по підключенню до електричних мереж.
Період здійснення:	2018 рік:

Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	3765,8	0	0			3765,8
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, ПрАТ «Комунальник».					
Інше:	Розроблено проект та надіслано для участі в конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку у 2018 році.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.3.2. Розвиток та реконструкція наявних мереж водопостачання та водовідведення					
Назва проекту:	29. Реконструкція існуючих та будівництво нових водопровідних мереж міста Сновська та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади					
Цілі проекту:	Забезпечення населення якісною питною водою					
Територія впливу проекту:	м. Сновськ, с. Нові Боровичи, с. Єліне, с. Смяч, с. Хотунічі, с. Камка					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Близько 5000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	На сьогодні відсутнє централізоване водозабезпечення по деяких вулицях м. Сновська (вул. Б.Хмельницького, вул. В.Максименка, вул. Попудренка та ін.), в міському мікрорайоні Носівка та в більшості сільських населених пунктах Сновської ОТГ. У жителів, що не мають централізованого водозабезпечення є власні свердловини або криниці, але, через несприятливі погодні умови (потепління) рівень підземних вод з кожним роком значно зменшується. В деяких місцях використовувати дану воду у споживчих цілях небезпечно (вода із осадом), можливе використання лише для господарських потреб. На даний час особливо жителі сіл не можуть самостійно вирішити дану проблему, оскільки більшість сільського населення – це люди старшого віку. Враховуючи глобальні зміни кліматичних умов та з метою належного забезпечення населення питною водою, постає нагальна необхідність створення нових та реконструкція існуючих мереж водопостачання для населення.					
Очікувані результати:	Покращення якості питної води					
Ключові заходи проекту:	- підготовка проектно-кошторисної документації; - буріння артезіанських свердловин; - будівництво та реконструкція водопровідних мереж.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	1200,0	2500,0	2000,0			5700,0

Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, ПрАТ «Комунальник».
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.3.3. Сприяння розвитку сучасних систем зв'язку, забезпечення доступу до Інтернету через Wi-Fi точки в місцях громадської комунікації					
Назва проекту:	30. Підвищення поінформованості та самоорганізації сільського населення та молоді громади					
Цілі проекту:	Покращення умов для дозвілля молоді, вільний доступ до інформації, ефективне використання вільного часу для підростаючого покоління та жителів сіл.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Біля 7000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	У наш час молодь потребує новітніх технологій та інновацій у сфері інформатизації. Через складнощі, пов'язані з дозвіллям існує проблема відтоку молоді з сіл. На сьогодні на території сіл практично відсутній доступ молоді до вільного користування Інтернетом. За браком коштів не кожен може дозволити собі придбати комп'ютерну техніку та її налаштування Інтернет - зв'язку. В селах працюють сільські бібліотеки, на базі яких планується створити безкоштовні для молоді Інтернет - центри, які дозволять створити можливості у пошуку та володінні інформацією для різних соціальних верств населення. Крім того, для покращення організації дозвілля та організації вільного доступу до інформації як молоді, так і мешканців міста Сновська загалом, планується створити доступ до інтернету через безкоштовні Wi-Fi точки в місцях громадської комунікації.					
Очікувані результати:	- Створення центрів доступу відвідувачів сільських бібліотек до мережі інтернет. - Забезпечення доступу до Інтернету через Wi-Fi точки в місцях громадської комунікації.					
Ключові заходи проекту:	- придбання комп'ютерного обладнання та техніки; - проведення безпроводникового Інтернету; - оснащення сучасними засобами передачі інформації.					
Період здійснення:	2018 –2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	100,0	100,0	100,0			300,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет, спонсорські внески мешканців					

Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада
Інше:	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.4.1. Розвиток системи відео спостереження в місцях громадської комунікації					
Назва проекту:	31. Безпечне місто - Сновськ					
Цілі проекту:	Створення належних сучасних умов моніторингу ситуації на дорогах міста для забезпечення оперативного реагування на аварії та ситуації, які можуть зашкодити життю та здоров'ю громадян, швидкого розкриття злочинів, пов'язаних із використанням автотранспорту, та отримання реальної інформації про дорожньо-транспортні події, за потребою, оперативного відстеження маршруту руху транспортного засобу.					
Територія впливу проекту:	місто Сновськ					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 11000 чоловік					
Стислий опис проекту:	На даний час дорожня ситуація на в'їздах в місто та на центральній площі міста відстежується за допомогою трьох відеокамер, які були облаштовані за кошти місцевого бюджету у 2017 році. Розширена система відеоспостереження міста надасть більші можливості працівникам поліції проводити якісний моніторинг ситуацій на жвавих та небезпечних перехрестях, паркувальних майданчиках, здійснювати контроль дотримання правил дорожнього руху. Завдяки отриманню та аналізу інформації, яка надходитиме з систем відеоспостереження, відбуватиметься оперативне реагування на аварії, небезпечні та непередбачувані ситуації на автошляхах міста. Можливість фіксації та збору доказів з місць скоєння правопорушень сприятиме як розкриттю кримінальних злочинів, так і їх профілактиці. Це покращить криміногенну ситуацію нашого прикордонного міста та підвищить рівень дисципліни учасників дорожнього руху.					
Очікувані результати:	Підвищення рівня громадської безпеки та громадського порядку, забезпечення належного моніторингу ситуації на важливих об'єктах міста, в місцях масового зібрання людей, посилення безпеки дорожнього руху, запобігання злочинності, підвищення оперативності, якості та достовірності інформації, отриманої службами, які забезпечують безпеку міста з метою відповідного швидкого реагування.					
Ключові заходи проекту:	Розширення існуючої системи відео спостереження шляхом збільшення точок відео спостереження в місті Сновськ з 3 до 10 відеокамер в місцях, які потребують посиленого захисту та контролю над ситуацією.					
Період здійснення:	2018 –2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту,	2018	2019	2020			Разом
	100,0	150,0	150,0			450,0

тис. грн.						
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет, кошти міжнародних донорів.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада					
Інше:	Прийнята Програма «Безпечне місто та профілактика правопорушень 2018 рік»					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	2.4.2. Розвиток місцевої пожежної охорони
Назва проекту:	32. Створення та модернізація існуючих сільських пожежних команд
Цілі проекту:	Доступність публічних послуг, підвищення їх якості, посилення правової, організаційної та матеріальної спроможності територіальних громад, органів місцевого самоврядування, провадження їх діяльності.
Територія впливу проекту:	Сільські населенні пункти Сновської об'єднаної територіальної громади
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 12000 чоловік
Стислий опис проекту:	Створення кушових пожежних команд в селах громади обумовлено необхідністю швидкого реагування на надзвичайні ситуації як техногенного, так і природного характеру (пожежі, повені, аварії комунікацій, дорожньо-транспортні аварії). Реагування (надання допомоги під час надзвичайних ситуацій, проведення першочергових заходів) на території сільських населених пунктів Сновської ОТГ в часовому факторі, що становить на більше 15 хвилин.
Очікувані результати:	- Послідовне зниження ризику виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (далі – надзвичайні ситуації), підвищення рівня безпеки населення і захищеності територій від наслідків таких ситуацій. - Прибуття протипожежного формування на місце надзвичайної ситуації – не більше 15 хвилин (місто, сільська місцевість). - Забезпечення збереження життя і здоров'я людей, мінімізації збитків під час виникнення надзвичайних ситуацій. - Своєчасне та якісне проведення невідкладних відновлювальних робіт і заходів, спрямованих на ліквідацію надзвичайних ситуацій та їх наслідків.
Ключові заходи проекту:	- створення та оснащення в сільських населених пунктах громади протипожежних формувань (державна пожежно-рятувальна частина, добровільна пожежна команда, місцева пожежна команда, приватна пожежна команда, об'єктова пожежна команда); - поточне утримання протипожежних формувань.
Період здійснення:	2018 –2020 роки:

Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	100,0	100,0	100,0			300,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет, кошти міжнародних донорів.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.1.1. Забезпечення лікарів житлом за рахунок бюджетних коштів громади та залучених ресурсів
Назва проекту:	33. Забезпечення житлом лікарів Сновської об'єднаної територіальної громади
Цілі проекту:	Забезпечення житлом лікарів медичних закладів Сновської об'єднаної територіальної громади.
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців
Стислий опис проекту:	Останніми роками в Сновському районі погіршилась ситуація з наданням населенню медичної допомоги в зв'язку з відсутністю лікарів певних напрямів. Для залучення медичних працівників необхідно надати їм певні соціальні гарантії. Надання придатного для проживання помешкання дасть змогу залучити до роботи в лікарні спеціалістів із дефіцитних медичних спеціальностей та зупинити міграційні процеси в медицині. Житло надається для проживання лікарям, які уклали контракт з медичними закладами Сновського району на термін не менше 10 років. Після 10 років роботи у медичному закладі житло може бути передано у власність лікарям безкоштовно. У разі дострокового розірвання контракту з ініціативи лікаря без поважних причин він має повернути одержане житло або компенсувати його вартість.
Очікувані результати:	- Забезпечення лікарів житлом, що працюватимуть у медичних закладах Сновського району; - Залучення до роботи в лікарню кадрів дефіцитних спеціальностей; - Зменшення міграції лікарів із громади; - Покращення медичного обслуговування на території громади; - Створення фонду службового житла міської ради.
Ключові заходи проекту:	- придбання, ремонт (реконструкція) службових житлових приміщень, що перебуватимуть у спільній власності територіальних громад міста та сіл Сновської ОТГ, та будуть знаходитись в оперативному управлінні Сновської міської ради; - компенсація лікарям (наймачам житла) вартості оренди житлових приміщень на території Сновської ОТГ.

Період здійснення:	2018 –2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	200,0	200,0	200,0			600,0
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, медичні установи Сновської ОТГ.					
Інше:	Прийнята Програма забезпечення житлом лікарів Сновської об'єднаної територіальної громади на 2017-2018 роки.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.1.2. Технічна модернізація закладів охорони здоров'я					
Назва проекту:	34. Закупівля автомобіля для Сновського центру первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД)					
Цілі проекту:	Надання населенню об'єднаної громади якісної спеціалізованої медичної допомоги.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Рівень оснащення закладу первинної медико-санітарної допомоги в районі складає близько 35%. З метою підвищення якості надання первинної медичної допомоги є необхідність придбання для медичного закладу транспортного засобу.					
Очікувані результати:	Забезпечення медичного закладу санітарним автотранспортом.					
Ключові заходи проекту:	Придбання для Сновського центру первинної медико-санітарної допомоги автомобіля.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	410,0	0	0			410,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет, кошти міжнародних донорів.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.1.2. Технічна модернізація закладів охорони здоров'я					
Назва проекту:	35. Закупівля обладнання (комп'ютери, принтери, мережеве обладнання тощо) для реалізації реформи первинної медицини для Сновського центру ПМСД					
Цілі проекту:	Надання населенню об'єднаної громади якісної спеціалізованої медичної допомоги.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців громади					
Стислий опис проекту:	Рівень оснащення закладу первинної медико-санітарної допомоги в районі складає близько 35%. Обладнання, яке є в наявності, фізично зношене, застаріле і потребує заміни. З метою підвищення якості надання первинної медичної допомоги необхідно зміцнювати матеріально-технічну базу медичних закладів.					
Очікувані результати:	Зміцнення матеріально-технічної бази медичного закладу на виконання заходів, передбачених реформою первинної медицини.					
Ключові заходи проекту:	Придбання для Сновського центру первинної медико-санітарної допомоги комп'ютерної техніки та мережевого обладнання тощо.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	186,0	0	0			186,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.1.2. Технічна модернізація закладів охорони здоров'я					
Назва проекту:	36. Закупівля медичного (у тому числі стоматологічного) обладнання					
Цілі проекту:	Надання населенню об'єднаної громади якісної спеціалізованої медичної допомоги					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів	Понад 23000 мешканців громади					

вигод						
Стислий опис проекту:	У 2017 році для стоматологічного відділення Сновської центральної районної лікарні було придбано дві пересувні стоматологічні установки, що дозволило значно підвищити рівень обслуговування пацієнтів. З метою підвищення якості надання медичної допомоги існує необхідність придбання ще однієї стоматологічної установки. Крім того, потребує заміни застарілий електрокардіограф райлікарні.					
Очікувані результати:	Зміцнення матеріально-технічної бази Сновської центральної районної лікарні (в тому числі – стоматологічного відділення).					
Ключові заходи проекту:	Придбання для Сновської центральної районної лікарні медичного (у тому числі стоматологічного) обладнання.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	155,0	0	0			155,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.2.1. Розвиток опорних шкіл, їх технічне та методично-дидактичне оснащення
Назва проекту:	37.Реконструкція їдальні Сновської гімназії
Цілі проекту:	Підвищення якості освітніх послуг шляхом організації повноцінного та здорового харчування учнів Сновської гімназії.
Територія впливу проекту:	м. Сновськ та п'ять сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади, діти з яких навчаються в гімназії (с. Великий Щимель, с. Малий Щимель, с. Займище та с. Сновське).
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	261 гімназист, 45 працівників гімназії та понад 500 чоловік батьків учнів
Стислий опис проекту:	Сновська районна гімназія є опорним навчальним закладом Сновського освітнього округу. Будівля гімназії, яка була заснована у 2002 році на базі загальноосвітньої школи № 3, експлуатується біля 90 років. У жовтні 2016 року масштабна пожежа завдала значної шкоди приміщенню закладу. Внаслідок пожежі вогнем було повністю знищено покрівлю їдальні на площі 150 м ² . У 2017-2018 навчальному році у Сновській гімназії навчається 261 учень з п'яти населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади. В минулому році, до пожежі, в їдальні навчального закладу харчувалось близько 200 учнів, що складало майже 80% від їх загальної кількості. На даний час харчування дітей організовано за кошти батьків в їдальні Сновського вищого професійного училища лісового господарства, до

	якого Управлінням освіти організовано підвіз 82 учнів трьома автобусами. А харчування 39 дітей пільгових категорій відбувається на базі Сновської ЗОШ I-III ст. № 2. Тобто, в поточному році харчується лише 46% учнів гімназії. З відновленням роботи шкільної їдальні кількість учнів гімназії, які будуть харчуватися в навчальному закладі збільшиться з 46% до 90% від їх загальної кількості.					
Очікувані результати:	- Реконструкція приміщення їдальні гімназії загальною площею 276 м², в тому числі обідньої зали – площею 128,14 м². - Створення належних умов для організації належного харчування до 90 % учнів Сновської гімназії.					
Ключові заходи проекту:	- облаштування санвузла, душової, гардеробної, м'ясо-рибного цеху, овочевого цеху, кладової, охолоджуючих камер, гарячого та холодного цехів, обідньої зали, холу, тощо; - придбання та облаштування технологічного обладнання їдальні.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	8500,0	0	0			8500,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту.					
Інше:	Розроблено проект та надіслано для участі в конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку у 2018 році.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.2.2. Перегляд мережі та модернізація закладів дошкільної освіти
Назва проекту:	38. Закупівля меблів та обладнання для Сновського НВК "ДНЗ-СЗНЗ I ст."
Цілі проекту:	Створення умов для організації належного виховання, для збереження та зміцнення здоров'я вихованців дошкільних навчальних закладів.
Територія впливу проекту:	м. Сновськ та три сільські населених пункти Сновської об'єднаної територіальної громади, діти з яких навчаються в НВК (с. Великий Щимель, с. Займище та с. Гвоздиківка).
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	158 дітей дошкільного віку, 172 учня 1- 4 класів, 76 працівників НВК та понад 600 чоловік батьків вихованців)
Стислий опис проекту:	Сновський НВК «ДНЗ-СЗНЗ I ст.» є спеціалізованим навчально-виховним закладом, який було засновано у 2004 році на базі двох дошкільних навчальних закладів: «Ромашка» та садку № 42 управління південно-західної залізниці. З метою надання якісних освітніх послуг дітям дошкільного віку необхідно створити комфортні умови під час навчально-виховного процесу.
Очікувані результати:	Забезпечення доступності отримання якісних освітніх послуг для дітей дошкільного віку Сновської об'єднаної територіальної громади

Ключові заходи проекту:	Закупівля меблів та обладнання для Сновського НВК "ДНЗ-СЗНЗ І ст."					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	186,0	0	0			186,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.2.3. Створення відповідних умов для оздоровлення та відпочинку дітей
Назва проекту:	39.Здоровий відпочинок – кожній дитині» (Реконструкція Сновського дитячого закладу оздоровлення та відпочинку «Дружба»)
Цілі проекту:	Збереження, розвиток та максимальне використання існуючого дитячого оздоровчого закладу шляхом створення сучасного, високоефективного і конкурентоспроможного рекреаційного комплексу, що забезпечить реалізацію права кожної дитини на повноцінний відпочинок та оздоровлення.
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 2000 дітей шкільного віку
Стислий опис проекту:	Щороку в таборі, разом з дітьми із Сновщини оздоровлюються і відпочивають діти з різних регіонів України: Чернігова, Києва, Дніпропетровська, Івано-Франківська, Черкас тощо. Літом 2017 року «Дружба» радо зустріла 41 дитину із міста Сіверодонецька Луганської області. Відпочинковими послугами з 2004 по 2014 роки щоліта тут було охоплено понад 400 дітей. В останні 3 роки спостерігається тенденція до скорочення відпочиваючих, в тому числі і по причині неспроможності надалі конкурувати на ринку оздоровчих послуг. Причиною є те, що на даний час житлові, господарські, побутові будівлі (приміщення) оздоровчого закладу потребують поточного ремонту та переоснащення. Споруди закладу за останні 20 років не відновлювались і не реконструювались. Відбувалась лише нещадна експлуатація цього майна.
Очікувані результати:	- Забезпечення належного рівня побутових умов для перебування дітей під час оздоровчих (відпочинкових) змін (до 450 осіб щорічно) та покращення умов праці для обслуговуючого та педагогічного персоналу (близько 40 осіб). - Створення умов для більш якісного рівня проведення змагань зі спортивної гімнастики юних спортсменів-гімнастів Чернігівської області.
Ключові заходи	Проведення ремонту та переоснащення існуючих будівель спальних

проекту:	корпусів, їдальні, придбання сучасного технологічного обладнання для їдальні, меблів та білизни для спальних корпусів, приведення до сучасних вимог душових, будівництва відкритого басейну, проведення благоустрою території, заміни огороження закладу тощо.					
Період здійснення:	2019 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	1500,0	1500,0			3000,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту.					
Інше:	Розроблено проект та надіслано для участі в конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку у 2018 році.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.3.1. Оптимізація мережі закладів сфери культури, перегляд та оновлення їхніх функцій, ремонт та часткове перепрофілювання приміщень
Назва проекту:	40. Капітальний ремонт Будинку культури з впровадженням заходів з теплореновації з виділенням черговості: I черга – ремонт суміщеного покриття над приміщеннями актової зали, часткове утеплення зовнішніх огорожувальних конструкцій; II черга – заміна внутрішніх інженерних мереж, а також улаштування систем протипожежного захисту та пожежної сигналізації в приміщеннях актової зали; III черга – заміна внутрішніх дверних та віконних блоків, внутрішнє оздоблення приміщень актової зали, встановлення театральних крісел та 3-4 d кінообладнання
Цілі проекту:	Підвищення якості, доступності та розширення видів надання послуг з культурного обслуговування населення, збереження національних традицій народного мистецтва, підвищення рівня проведення концертних програм, конкурсів, розважальних шоу – програм, свят, виставок, демонстрації виробів класики кіномистецтва та сучасності тощо, збільшення відвідуваності мешканцями району та гостями закладу культури, а також збільшення обсягу надання платних послуг
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 чоловік
Стислий опис проекту:	Сновський Будинок культури, побудований в 1987 році, є центром розвитку культури Сновського району. Глядацька зала налічує 700 місць. В районному Будинку культури проводяться заходи, присвячені державним, міжнародним, ювілейним, професійним святкам, значним подіям в житті району та іншим календарним датам, а також розважальні заходи для всіх вікових категорій. Протягом минулого року проведено 167 заходів з залученням близько 82800 відвідувачів, з них платних – 94 заходи з обсягом виручки в сумі 81 550 грн.

	Постійними учасниками клубних формувань Будинку культури є 862 чоловіка – це діти, підлітки, молодь, люди похилого віку та люди інших вікових категорій. Творчий колектив Будинку культури виступає з концертними програмами не тільки в місті Сновськ, а і в селах району, у Чернігові, Києві, Мені, Корюківці, Бахмачі, Городні, інших містах Чернігівщини та України. Знають аматорів і за межами країни – у Білорусі (м. Гомель, смт. Дрибин, м. Добруш), Франції, Польщі, Чехії, Угорщині та Німеччині. За час існування закладу культури капітального ремонту будівлі не відбувалося. Зношений стан покрівлі над глядацькою залогою не дає змоги повноцінно функціонувати та проводити святкові заходи, ускладнює роботу з дітьми, підлітками. По причині економії бюджетних коштів приміщення сцени та глядацької зали, яке складає 649 м. кв. в зимовий період опалюється за допомогою встановлених обігрівачів приладів UFO в кількості 8 штук, які працюють тільки під час репетицій та проведення заходів. В приміщенні з'являється сирість, доводиться частіше робити косметичні ремонти. Тому, в рамках проведення заходів по теплореновації будівлі необхідно виконати комплекс робіт, направлених на збереження теплової енергії та створення комфортних умов для перебування в закладі під час проведення заходів та виступів як для глядачів, так і для організаторів та виконавців.					
Очікувані результати:	- Створення умов для комфортного перебування в закладі культури відвідувачів та глядачів до 100 000 на рік; 37 працівників; понад 860 учасників творчих колективів; понад 400 дітей, які займаються в різноманітних гуртках та студіях. - Залучення до виступів більшої кількості гастрольних колективів. - Збільшення обсягу надання платних послуг.					
Ключові заходи проекту:	- ремонт суміщеного покриття з утепленням, над приміщеннями актової зали; - часткове утеплення зовнішніх огорожувальних конструкцій (стіни глядацької зали); - заміна внутрішніх мереж опалення, вентиляції, внутрішніх електричних мереж, а також системи освітлення; - улаштування систем протипожежного захисту та пожежної сигналізації в приміщенні актової зали; - заміна внутрішніх дверних та віконних блоків; - внутрішнє оздоблення приміщень актової зали; - придбання театральних крісел; - придбання 3 d, або 4 d кіно обладнання; - закупівля обладнання для освітлення міського будинку культури; - влаштування пандусу для забезпечення доступу маломобільних груп населення до закладу.					
Період здійснення:	2018 – 2020 роки:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	6100,0	2500,0	2450,0			11050,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, відділ культури і туризму Сновської міської ради.					

Інше:	Розроблено проект та надіслано для участі в конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку у 2018-2020 роках.
--------------	---

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.3.1. Оптимізація мережі закладів сфери культури, перегляд та оновлення їхніх функцій, ремонт та часткове перепрофілювання приміщень
Назва проекту:	41. «Мистецький десант» (Придбання автобусу для надання культурно – мистецьких послуг населенню Сновської ОТГ)
Цілі проекту:	Відродження і збереження пісенної та музичної спадщини Сновщини, широке залучення населення, особливо дітей та молоді, до участі в аматорській творчості, розвиток духовних здобутків, звичаїв та традицій українського народу, забезпечення рівного доступу до культурно – мистецьких надбань регіону для сільського населення громади, розширення переліку надання платних послуг. Досягнення цієї мети можливе за умови створення ефективних механізмів підтримки культурно-мистецької сфери, творчих колективів, об'єднань
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 чол.
Стислий опис проекту:	Сновський Будинок культури є центром розвитку аматорського мистецтва Сновської ОТГ. В закладі працює понад 50 клубних формувань, з них 6 колективів аматорського мистецтва мають звання «народний» та 2 – дитячий «сразковий». В Сновському Будинку культури протягом року проводиться понад 160 заходів з залученням більше 80 000 відвідувачів. Творчий колектив Будинку культури виступає з концертними програмами не тільки в місті Сновськ, а і в селах району, у Чернігові, Києві, Мені, Корюківці, Бахмачі, Городні, інших містах Чернігівщини та України. Знають аматорів і за межами країни – у Білорусі (м. Гомель, смт. Дрибин, м. Добруш), Франції, Польщі, Чехії, Угорщині та Німеччині. Проте, через відсутність регулярного транспортного сполучення між населеними пунктами громади, важко забезпечити рівний доступ до культурних та мистецьких заходів, матеріальних та духовних надбань всім жителям району. Крім того, через відсутність власного транспорту не можливо організувати регулярні виступи аматорських колективів Сновського БК та викладачів і учнів Сновської ДМШ імені Н.Г. Рахліна в селах громади; забезпечити жителям громади користування більш якісними бібліотечними фондами ЦБ та ДБ; демонстрацію пересувних виставок музейних експонатів тощо. Наявність автобусу дозволила б надавати культурно мистецькі послуги і в тих населених пунктах де не має закладів культури, а це: з 56 сіл громади – 31 населений пункт, де здебільшого проживають люди пенсійного та передпенсійного віку, які не мають можливості відвідувати заходи в адміністративному центрі громади . Через відсутність відповідного автотранспорту для аматорських та художніх колективів району гостро стоїть питання їх переміщення по території району в період проведення виїзних святкових заходів в місті або по території району, а також питання участі у різноманітних фестивалях та конкурсах, які

	відбуваються в інших районах та області. Проектом передбачається придбання автотранспорту для виїздів працівників культури та художніх колективів району та покращення їх гастрольної діяльності. Придбаний автобус буде передано на баланс відділу культури і туризму Сновської міської ради, проте, користуватися ним зможуть всі заклади культури району. Також, придбаний автотранспорт буде використовуватися і для надання платних послуг з перевезення жителів громади під час організації екскурсій, поїздок в періоди проведення святкових масових заходів в селах району, до інших районів або обласного центру тощо.					
Очікувані результати:	- Придбання автобуса з підйомником для закладів культури та населення Сновської ОТГ. - Створення умов для комфортного та оперативного переміщення працівників культури та в разі потреби – організованих груп населення району. - Поліпшення матеріально-технічної бази Відділу культури і туризму Сновської міської ради. - Збільшення обсягу надання платних послуг. - Підвищення економічної самостійності закладу.					
Ключові заходи проекту:	- проведення тендерних процедур по закупівлі автотранспорту – автобуса з підйомником для закладів культури Сновської ОТГ; - передача автобуса в розпорядження Відділу культури і туризму Сновської міської ради; - проведення випробувально-тренувальних заходів для перевірки ефективності роботи транспортного засобу.					
Період здійснення:	2019 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	2600,0	0			2600,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, відділ культури і туризму Сновської міської ради.					
Інше:	Розроблено проект та надіслано для участі в конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.3.2. Підтримка розвитку мистецької освіти
Назва проекту:	42. Капітальний ремонт будівлі Сновської дитячої музичної школи імені Н.Г. Рахліна (заміна вікон та утеплення фасаду)
Цілі проекту:	Необхідність оптимізації споживання енергоносіїв, скорочення видатків на потреби енергозабезпечення та зменшення питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів.
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада

Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 500 осіб (183 вихованця музичної школи, 37 працівників закладу та понад 300 батьків).					
Стислий опис проекту:	Сновську дитячу музичну школу відвідують 183 діти віком від 6 до 16 років по напрямках: фортепіано, народні інструменти, духові інструменти, хореографія, сольний спів. Вихованці закладу приймають активну участь в фестивалях, олімпіадах, обласних, всеукраїнських та міжнародних конкурсах. У 2017 році ансамбль домристів став золотим призером V Міжнародного інструментального конкурсу Євгена Станковича. Крім того, 8 вихованців та 5 музичних колективів в 2017 р. стали призерами VI відкритого Всеукраїнського конкурсу виконавців на народних інструментах «Поліський вернісаж». В закладі працює 37 працівників. Будівля музичної школи побудована у 1910 році, прибудова до якої датується 1975 роком. В результаті тривалої експлуатації та відсутності ремонтних робіт на даний час дерев'яні двері та вікна прийшли у цілковиту непридатність. В зв'язку з використанням при будівництві закладу матеріалів з низьким теплоопором експлуатація приміщення дитячої музичної школи призводить до неекономного та нераціонального використання енергоресурсів, та недотримання внутрішнього температурного режиму згідно санітарних норм.					
Очікувані результати:	- Забезпечення оптимальних умов для функціонування дитячої музичної школи відповідно до санітарно-гігієнічних вимог. - Енергозбереження та заощадження бюджетних коштів. - Покращення умов перебування дітей та працівників в навчальному закладі.					
Ключові заходи проекту:	заміна вікон та утеплення фасаду.					
Період здійснення:	2019 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	3660,0	0			3660,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, відділ культури і туризму Сновської міської ради.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.4.1. Розвиток спортивної інфраструктури та рекреації
Назва проекту:	43. Будівництво спортивного залу Сновської гімназії в м. Сновськ Чернігівської області
Цілі проекту:	- формування у дітей позитивного сприймання здорового способу життя та негативного ставлення до шкідливих звичок; - використання сучасного обладнання для розвитку фізичних якостей дітей та

	укріпленню їх здоров'я; - розширення знань школярів та молоді в області фізичної культури та спорту; - зниження рівня захворюваності учнів; - всебічний розвиток особистості учнів; - сприяння розвитку спорту у громаді.
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Біля 13 тисяч осіб – мешканці міста Сновська та, як мінімум, п'яти сільських населених пунктів Сновської ОТГ, діти з яких навчаються в гімназії, (в т. ч. від 250 до 350 дітей шкільного віку безпосередньо та понад 500 чоловік батьків учнів).
Стислий опис проекту:	Сновська гімназія є опорним навчальним закладом Сновського освітнього округу. У 2017-2018 навчальному році у закладі навчається 261 учень з п'яти населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади: м. Сновська та сіл: Великий Щимель, Малий Щимель, Займище та Сновське, які підвозяться до гімназії за Програмою «Шкільний автобус». На даний час в колективі гімназії працює 31 педагогічний працівник. Будівля гімназії, яка була заснована у 2002 році на базі загальноосвітньої школи № 3, експлуатується біля 90 років. Але, історично склалося так, що площа спортивного залу навчального закладу, який розрахований на 500 учнів, складає лише 75 м², що не дозволяє якісно проводити заняття з фізичної культури гімназистів. Розминка на уроках фізичної культури проводиться в шкільному коридорі перед спортивним залом, що робиться в порушення норм техніки безпеки. Приміщення спортивного залу розраховано лише для проведення загально-розвиваючих вправ, гри в настільний теніс та частково для занять гімнастикою. Навіть при тому, що у спортзалі знаходиться лише мінімальна кількість спортивного обладнання (паралельні бруси, гімнастична колода, гімнастичні кінь та козел), учні не мають змоги на уроках фізичної культури займатися в залі рухливими видами спорту, такими, як баскетбол, волейбол, футбол, гандбол та інші. Відсутність в спортивному залі відповідних умов не дозволяє проводити гурткову роботу з учнями з фізичної культури. Для того, щоб гімназисти мали змогу приймати участь в районних змаганнях з волейболу та баскетболу, тренування дітей приходиться проводити на базі Сновської спортивної школи «Колос» або Сновського вищого професійного училища лісового господарства, що створює певні незручності. Проект направлений на створення належних умов для занять фізичною культурою та спортом у відповідності із діючими санітарними вимогами та нормами безпеки, визначеними законодавством України, а також на популяризацію здорового способу життя серед підростаючого покоління громади.
Очікувані результати:	- Створення належних умов ведення навчального процесу в частині фізичного виховання учнів Сновської гімназії. - Використання сучасного обладнання для розвитку фізичних якостей дітей. - Зміцнення здоров'я школярів та молоді. - Пропаганда здорового способу життя серед школярів та підлітків. - Організація дозвілля школярів.
Ключові заходи проекту:	- будівництво спортивного залу з облаштуванням опалення, вентиляції, водопроводу, каналізації, системи зв'язку та сигналізації; - влаштування пандусу для забезпечення доступу мало мобільних груп населення до закладу;

	- придбання устаткування, меблів та спортивного інвентарю; - благоустрій території.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	8970,0	0	0			8970,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради.					
Інше:	Розроблено проект та надіслано для участі в конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку у 2018 році.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.4.1. Розвиток спортивної інфраструктури та рекреації
Назва проекту:	44. Будівництво спортивного майданчика Сновської гімназії в м. Сновськ
Цілі проекту:	Турбота про майбутнє покоління сновчан, а саме про здоров'я дітей, школярів, спортивної молоді та інших мешканців громади шляхом створення сприятливих умов для організації дозвілля, розвитку фізичної культури та спорту, зміцнення здоров'я та задоволення потреб у руховій активності.
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Біля 13 тисяч осіб – мешканці міста Сновська та, як мінімум, п'яти сільських населених пунктів Сновської ОТГ, діти з яких навчаються в гімназії, (в т. ч. від 250 до 350 дітей шкільного віку безпосередньо та понад 500 чоловік батьків учнів).
Стислий опис проекту:	На даний час у місті Сновськ знаходиться 5 спортивних майданчиків при закладах освіти. Всі вони збудовані до 90-х років минулого століття, мають ґрунтове чи асфальтове покриття і не відповідають сучасним стандартам і вимогам безпеки, не задовольняють потребу мешканців громади, у тому числі дітей шкільного віку та молоді у заняттях фізичною культурою і спортом на свіжому повітрі. Будівництво даного об'єкту дасть змогу отримати громаді спортивну споруду, яка відповідає міжнародним стандартам, що дозволить у декілька разів збільшити кількість молоді міста, вихованців ДЮСШ, громадських організацій, груп вихідного дня займатись тенісом, бадмінтоном, волейболом, баскетболом, міні-футболом, а також користуватись тренажерно-гімнастичною секцією.
Очікувані результати:	- Будівництво сучасного спортивного майданчика загальною площею 2520 м² для організації дозвілля та відпочинку населення Сновської об'єднаної територіальної громади. - Створення належних умов ведення навчального процесу в частині фізичного виховання учнів Сновської гімназії – опорного навчального закладу Сновського освітнього округу. - Пропаганда здорового способу життя серед школярів та підлітків.

	- Організація дозвілля школярів та населення громади.					
Ключові заходи проекту:	- планування території під спортивний майданчик; - влаштування покриттів та основ майданчиків; - монтаж обладнання в секціях спортивного майданчика; - благоустрій спортивних майданчиків.					
Період здійснення:	2019 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	0	4050,0	0			4050,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради.					
Інше:	Розроблено проект та надіслано для участі в конкурсі на отримання фінансування з Державного фонду регіонального розвитку у 2018 році.					

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.4.2. Підтримка існуючих та створення нових спортивних клубів
Назва проекту:	45. Реконструкція спортивного майданчика з поліуретановим покриттям на території дитячо-юнацької спортивної школи (ДЮСШ) та закупівля спортивного інвентарю
Цілі проекту:	Необхідність створення сучасних дитячих та спортивних майданчиків, які відповідають вимогам безпеки, належне їх використання для потреб дитячо-юнацького спорту, спорту вищих досягнень, для потреб масового спорту, створення умов для впровадження здорового способу життя.
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Біля 1000 осіб
Стислий опис проекту:	Відсутність на території громади об'єктів інфраструктури, де створені повноцінні умови для занять спортом призводить до того, що багато молоді піддається небажаному впливу вулиці, кафе, барів, більшу частину свого часу проводить за комп'ютером, веде малорухливий спосіб життя. В результаті підвищується рівень злочинності, асоціальної поведінки, пияцтва, тютюнопаління, підвищується рівень захворюваності. Звідси випливає гостра потреба у створенні нормальних умов для занять спортом та розвитку фізичної культури на території громади, забезпеченні здорового дозвілля, збереженні тривалості активного життя дорослого населення.
Очікувані результати:	- Будівництво сучасного спортивного майданчика для організації дозвілля та відпочинку населення Сновської об'єднаної територіальної громади. - Пропаганда здорового способу життя серед мешканців громади. - Організація дозвілля школярів та населення громади.

Ключові заходи проекту:	- облаштування спортивного майданчика з поліуретановим покриттям на території ДЮСШ; - закупівля спортивного інвентарю для ДЮСШ.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	710,0	0	0			710,0
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада, Управління освіти, сім'ї, молоді та спорту Сновської міської ради.					
Інше:						

Завдання Стратегії, якому відповідає проект	3.4.2. Підтримка існуючих та створення нових спортивних клубів					
Назва проекту:	46. Реконструкція трибун стадіону ЦРО ВФСТ «Колос» АПК України					
Цілі проекту:	Формуванню здорового способу життя та активної життєвої позиції мешканців громади.					
Територія впливу проекту:	Сновська об'єднана територіальна громада					
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Понад 23000 мешканців					
Стислий опис проекту:	Проблеми розвитку фізкультурно-оздоровчої і спортивно-масової роботи призводять до значного погіршення фізичного стану працездатної частини населення, зростанню захворювань тощо. Відповідно, для забезпечення потреб населення у цьому напрямку важливе значення має стан матеріально-технічної бази закладів фізичної культури і спорту, їх відповідність санітарно-гігієнічним і технічним вимогам. У 2016 році за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку було реалізовано першу чергу проекту по облаштуванню шістьох конструкцій трибун на стадіоні ЦРО ВФСТ «Колос» в місті Сновськ. Другу чергу проекту заплановано реалізувати у 2018 році, що дозволить покращити проведення спортивно-масових заходів районного рівня, збільшити рівень залучення дітей та дорослих до активного життя, поліпшити дозвілля, забезпечити потреби населення громади у зміцненні фізичного здоров'я.					
Очікувані результати:	- Збільшення кількості молоді міста, вихованців ДЮСШ, громадських організацій, груп вихідного дня, які займатимуться улюбленими видами спорту. - Створення належних умов для організації і проведення змагань, у тому числі регіональних і міжнародних.					
Ключові заходи проекту:	- влаштування реконструкції трибун та коментаторської кабінки; - влаштування огорож трибун;					

	- влаштування тротуарної плитки.					
Період здійснення:	2018 рік:					
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	2018	2019	2020			Разом
	1050,4	0	0			1050,4
Джерела фінансування:	Державний бюджет, місцевий бюджет.					
Ключові потенційні учасники проекту:	Сновська міська рада					
Інше:						